శ్రీ ర స్తు.

రా జ శే ఖ ర వి లా స ము.

కవిసార్వభౌమ

కూచిమంచి. తిమ్మకవి ప్రణీతము.

చె న్న పు రి :

వావిళ్ల. రామస్వామిశాస్త్రులు అండ్ సన్సువారిచే

ప్ర క టి త ము.

1924.

PRINTED
AT THE 'VAVILLA' PRESS
MADRAS,-1924

విజ్ఞప్తి.

ఈ "రాజశేఖరవిలాసము (భల్లాణచరితము)"ను రచియించిన కవి "అభినవ వాగనుశాసన, కవిసార్వభౌమ" బిరుదముల నందిన కూచిమంచి తిమ్మయ. ఈతఁడు తనకృత్యపత్యముల నన్నిటిని పిఠాపురపుఁగుక్కుటేశ్వరస్వామిపేరఁ బెట్టి, పేరఁ బెట్టికొనిన తన బహుజన్మసరిత కళంక పంకమును గడిగికొని యనపాయ మైనయశఃకాయమును నిలుపుకొన్న మంత్రికులాలంకారుఁడు. ఇక్కవి "సర్పపురమాహాత్మ్య" మనునొక్క గ్రంథమును పిఠాపురోపకంఠమున నున్న శ్రీభావనారాయణస్వామి కొసఁగి తనయద్వైతమతిని వెల్లడించినను మొత్తముమీఁద శివభక్తితత్పరుఁడే యనవలయును. ఇతఁడు కౌండిన్యగోత్రపవిత్రుఁ డైన కూచిమంచి గంగనమంత్రి పుత్త్రుఁడు. తిమ్మన పౌత్త్రుఁడు. బయ్యన ప్రపౌత్త్రుఁడు. తల్లి లచ్చమ. గొట్టిముక్కల రామయ్యకూఁతురు బుచ్చమ్మ యీతనిధర్మపత్ని. సింగన్న (రాజన్న), జగ్గన్న, నూరన్నలు తమ్ములు. జగ్గన, సింగన, నరసన్నలు పిన్నతండ్రులు. ఇతనికి వీరమ్మ, పాపమ్మ యను నిద్దఱు మేనత్తలుగూడఁ గలరు. ఈతనికి శైవమతరహస్యముల నుపదేశమిచ్చినగురువు దెందులూరి లింగనారాధ్యుఁడు. ఈయనకు గ్రంథరూప మైనసంతతియే కాని యౌరసులు లేరని వినికలి. ఇతఁడు క్రీ. శ. పదునేడవశతాబ్దాంతమున జనించి పదునెనిమిదవశతాబ్దాపరార్ధముదాఁక జీవించియుండెనని కొందఱును, ఇంకనుగొంచెము పూర్వుఁడే యని కొందఱును దలఁచెదరు. ఈయన గోదావరీమండలమునందలి పిఠాపురసంస్థానములోఁ జేరినకందరాడకుఁగరణముగా నుండెనఁట. ఈయింటిపేరిటివా రప్పటికిని పిఠాపురముచెంత నున్న చంద్రమ్మపాలెమున నున్నా రని వినుచున్నాము. ఇయ్యనఘుఁడు నిరు

పేదరైయుండి తనపవిత్రజీవితమును గడపె నని కొందఱందురు కాని యది యంత చర్చాసహముగాఁ దోఁచదు.

కవనముసొంపు.

ఈతనికవనము గంగాప్రవాహమువలె నిరర్గళప్రసారమై ద్రాక్షాపాకప్రచురమై రసోత్తరమై రసానుగుణపాకభూయిష్ఠమై వెలయుచున్నది. ఈయనకవనముంగూర్చి సమకాలీనుఁడును సంబంధియుఁ బ్రౌఢకమనీయ కవయిత్రస్యతముఁడు నగు నేనుఁగు. లక్ష్మణకవి

"క. హాటకగర్భవధూటీ
లాటవచలితాంఘ్రినూపురారావశ్రీ
పాటచ్చరములు తేనియ
తేటలు మాకూచిమంచి తిమ్మయమాటల్,"

అని సభాముఖమునఁ బొగడెనఁట.

ఈతనికిట్టి రసోత్తర మగుకవితాధోరణి యలవడుటకు

"ఈయనయక్షరాభ్యాసమునాఁడు తల్లి యీతని కభ్యంజనము సేయుచో నెత్తిని జముకుపెట్టి యంతలోఁ గార్యాంతరమున మఱను దగిలి పోయి యాపనిఁ జక్కఁబెట్టుకొని వచ్చునంతలోఁ గుక్కుటేశ్వరస్వామి యీబాలు ననుగ్రహింపఁ దలఁచి వృద్ధబ్రాహ్మణరూపమునఁ బొడసూపి యిరువదిగనువులచెఱకు నొక్కదాసిం దెచ్చి యిచ్చి యదృశ్యుఁడు కాఁగా నతఁ డాచెఱకుగడను భక్షించుచుండిన నదిచూచి కొంచెమెచ్చుతక్కువగా నీతని యీడువాఁడెయగు నీతనితమ్ముఁడు జగ్గనయాచెంత నాడుకొనుచున్నవాఁ డాచెఱకు నొడిచికొని యాతఁడు దినఁగా మిగిలిన పదిగనువులను దా భక్షించెనఁట. దానంజేసి యాయిరువురకును నిక్షురసోపమ మగుకవితాధార కల్గెను."

అని యొకకథఁ జెప్పెదరు.

ఇది కల్పితమే యైనను కాకున్నను నీతనికవిత యిక్షురసోపమ మని చెప్పిన పోలిక యెంతయు హృద్యముగా నున్నది.

ఈతఁ డెంతగొప్పప్రబంధమునేని మిగులవేగముగాఁ బూరింపఁజాలెడివాఁడఁట. అందును దనచరమకావ్య మగుశివలీలావిలాసమున

ముప్పదియొక్క దినములలోననే పూర్తిగావించితి నని కవియ చెప్పి కొన్నాఁడు. ఇది యతిశయోక్తి యని కొందఱమతము గాని యితఁడు పద్యములు పలుమాఱు విమర్శించి నెరసు లేఱి వంకలు దీర్చి యపూర్వకల్పనామృతముల నింపి మెఱుఁగిడియ గాని వెలువరింప మను నియమము గలవారిలోఁ జేరఁడు. గావున మన మంతగా సంశయింపఁ జనదు. ఇదిగాక యీదినములలోఁ బ్రవీణు లగుకొందఱు మహాకవులను పోటిపెట్టికొని తాము వారలకంటె మిన్నలమని చెప్పుచు కడుపుకక్కుఱితికి లోనై సింగములు చిఱుతపులులు మొదలుగా ఘోరములైన బిరుదపుఁబలకల బొమ్మల వ్రేలఁగట్టుకొని వీధులవెంటఁ బరువులు వాఱి బలిగుడు కూయుచున్న, శతావధాన, పరశ్శతావధాన, సహస్రావధాన, అతిసహస్రావధాన నిపుణంమన్య భీషణ చాటుకవి కవిశార్దూలముల సాహసకార్యములఁ జూచువారికి తిమ్మన యొకనెలలో రెండాశ్వాసముల ప్రబంధము వ్రాసె నన్న వింతగాఁ దోఁచదుగదా?

ఈ త ని కృ తు లు.

(1) రుక్మిణీపరిణయము — మేము ముద్రించినాము.
(2) సింహాచలమాహాత్మ్యము
(3) నీలాసుందరీపరిణయము — మాచే ముద్రింపఁబడెను.
(4) అచ్చతెనుఁగురామాయణము మేము ముద్రించినదే.
(5) సారంగధరచరిత్రము } ఈ 2 ను చక్కనివ్రాఁతప్రతు లు
(6) సాగరసంగమాహాత్మ్యము } న్నచోఁ బంప వేఁడెదము.
(7) రసికజనమనోభిరామము — ముద్రించియే యున్నాము.
(8) సర్వలక్షణసారసంగ్రహము
(9) సర్వపురమాహాత్మ్యము — [గద!
(10) కుక్కుటేశ్వరశతకము. — 92 పద్యములదనుక ముద్రించితిమి
(11) శివలీలావిలాసము — ముద్రించియున్నాము.
(12) రాజశేఖరవిలాసము (భల్లాణచరితము) — ఇదిగో

ఇంకను నముద్రితము లైనయీతనిగ్రంథము లెందేని దొరకినచో నలవియగునంతవఱ కీరీతిని నిర్దుష్టములుగా ముద్రించి సహృద

యులకుఁ గాన్క పెట్టికొందుము. ఉన్నచో దయమీఱఁ బంపుఁ డని భాషాభిమానులఁ బదింబదిగఁ బ్రార్థించుచున్నాము.

ఇంకొకమాట.

కొందఱు తలఁచినట్లు లీగ్రంథ మీతని ప్రథమప్రయత్న మగుట చేతనో మఱియే హేతువుననో కాని దీనియందు గవిత్రయేష్టములు కానిప్రయోగము లందందుఁ జొనుపఁబడియుండుటయు కాక రేఫద్వయసాంకర్యమును దఱుచు కానంబడియెడిని. లక్షణగ్రంథమునుసైత మొనర్చి ప్రథితుఁ డైన యిక్కవి పేర నిట్టి గ్రంథ ముండుట కేమికారణమో బహుజ్ఞు లగుదోషజ్ఞు లీతనిగ్రంథము లామూలాగ్రముగ శోధించి యీతనిమానమును లోకమున కనుగ్రహింతురుగాక.

నరాంకితము సేయమి,

తన కవనతామహామంత్రశక్తిచే నెల్లరను రంజింపఁ జేసి బహుజనాదరమును బడసి విశేషముగా నప్పటి పిఠాపురపురాజగు మాధవరాయనిచేఁ గవిసార్వభౌమబిరుద మిచ్చి గౌరవింపఁబడినవాఁ డయ్యు నిక్కవి తనకబ్బములనొక్కఁడేని నరాంకితము సేయఁడయ్యె. మఱియు నట్లు సేయుటనుగూర్చి.

"క. పనిబూని తుచ్ఛభోగం, బునకై కొఱగానిజనులఁ బొగడుట యెల్లన్
గను గొన నిహపరదూరం, బని యెంచి వినిర్మలాంతరంగుం డగుచున్.
చ. వినుమఖిలేశ మర్త్యులకు వేడుకఁ గావ్య మొసంగి ధాత్రిపై
నొనరఁగ సౌఖ్యసంపదల నుద్ధతులై సుకవీంద్రు లుందు రా
ర్యనికరవంద్య నీ విహపరంబుల సౌఖ్య మొసంగుసామి వం
చును మది నెంచి నీకు సరసుల్ విని మెచ్చఁ బ్రబంధ మిచ్చెదన్."

(రాజశేఖరవిలాసము.)

క. నృపులకుఁ గావ్యం బొసఁగిన, నపవర్గం బిడఁగఁ గలరొ యటు గాకున్నన్
ద్విప తురగ భూష ణాంబర, తపనీయాదికముచేతఁ దనుపం గలరో.
సీ. ద్విజపుంగవులకుఁ బ్రవేశింపఁగారాని పృథుగృహాంతరములఁ బ్రేమ నుండి
కృతియంతనర్మపద్ధతు లెవ్వి యెఱుఁగక ధరణిపై నడుపఁ బాదములు లేక
గుప్తిరీతుల్ చేయుమంత్రులు చెప్పినటు మీఱక నటించుచు ద్విజిహ్వకులను గలిగి
వితతింబుగా వక్రగతులనేఁ గొదలుచుఁ బూని యేప్రొద్దును బున్నరనుచు

గాఢరోషవిషానలోద్గారిఘోర, వక్త్రములు గల్గి దుర్మదవర్తు లగుచుఁ
జెలఁగుచుండెడు భోగిరాజాల భజింపఁ, గుటిలతరబుద్ధి నెవ్వాఁడు కోరఁగలఁడు.

(సింహాచలమాహాత్మ్యము)

ఈరీతిని బ్రసంగము వచ్చినప్పుడెల్లఁ బలుతావుల నందందు నిందించియుండెను.

కథాసంగ్రహము.

"ఇందలికథాంశ మిప్పటి మన తెలుఁగునాటనున్న యారాధ్యులను శైవమతప్రవిష్టులలో మిగులఁ బావనముగా వాడుకొనఁబడుభల్లాణునిచరిత్రము. ఇదియామతమువారు పలువురచే గద్యపద్యద్విపద దండకాదిరూపములఁ బలుతెఱఁగుల రచియించఁబడి వాడుకలోనున్నది.

సింధుకటకాధీశ్వరుఁడును శివభక్తుఁడు నగుభల్లాణుఁ డనురాజు తనగురువు ననుమతి వడసి ఇష్టదాన మనునొక వ్రతముం బూని జంగములకు నేది యడిగిన దానినెల్ల నిచ్చెద నని శపథము చేసెను. అంత నీవృత్తాంతము విని నానా దేశములనుండి విభూతిరేఖలు మెఱయ, రుద్రాక్షసరములు వ్రేల, కొమ్ముచెంబులు బట్టుకొని, పిడిగంటలు వాయించుకొనుచు, శంఖములూఁదుకొనుచు, జింకతోళ్లు దర్భాసనములు దగిలించికొని, ఆఱుపింజలమడతనీర్కావిధోవతులు గట్టుకొని కొలఁదికి మీఱు జంగాలురాఁగా రాజువారినందఱ నిష్టప్రదానము చేఁదృప్తులఁగావించుచుండెను. అంతనీవృత్తాంతమును నారదువలనవినిసంతసించితనభక్తునిమహిమ నరయఁగోరి శంకరుఁడు కైలాసమునుండి తరలి జంగమవేషధారియైవచ్చి యారాజుంగాంచెను. రాజును నత్యంతభక్తితో నాజంగమేశ్వరు నారాధించఁగా నాతఁడెద్దియుఁగోరక తనకుఁ బడుపుఁదనమే జీవనముగాఁ గల లంజె నిమ్మని కోరి, యది యత్యంతానుచితమని రాజెంతబోధించినను నాదొంగజంగము వినఁ డయ్యెను. ప్రతిజ్ఞాభంగభయభీరు వగురాజును నాతని వేశ్య నొసఁగనొప్పికొనియూరెల్ల వెదకినను నాయీశ్వరునిప్రేరణచే నొక్కసానియు లభించదయ్యెను. అంత రాజు ఖిన్నుఁడై యెటులైన మాట దక్కించుకోవలె నని తనభార్యను బతిమాలి యామెను వేశ్యంబోలెఁ గైసేసి యాతనికొసం

గెను. టక్కరిజంగమురూపున నున్నశివుఁడును వానిసత్యసంధత్వమునకును భక్తితత్పరత్వమునకును సాహసమునకును గడునలరి, యాతనికి నిజరూపు జూపి యనుగ్రహించి యారాజశేఖరుని వానియిరువురు భార్యలతోఁగూడ బొందితోఁ గైలాసముఁ జేర్చి వానికిఁ బ్రమథాధిపత్య మొసఁగెను."

అనునీకథను మనతిమ్మన ప్రబంధముగాఁ గొన్నివర్ణనలు పెంచి వ్రాసెను. ఇక్కవియొక్కయు రాజశేఖరునియొక్కయు దేశకాలాదులం గూర్చిన విశేషములను దఱచి తెలిసికొనునంశము చదువరులకే విడిచి యిఁక నీతనిశైలీప్రదర్శనార్థము కతిపయపద్యము లిందలివి చూపఁబడును.

పురవర్ణనము.

మ. శశికాంతోపలజాలనిర్మితమహాసౌధాగ్రభాగోల్లస
ద్విశదాబ్జారిముఖీజనాంచితముఖావిర్భూతమందస్మితా
తిశయప్రస్ఫుటకౌముదీముదితహృద్దేశానిశోద్యచ్చకో
రశకుంతావళి గ్రాలు తనర్పుఁ జెలువారన్ దత్పురం బెంతయున్.

మ. లలనల్ తత్పురిసౌధవీథులను డోలాకేళిచే నుండి తా
రలబాలార్కుని మింటఁ జూచి తమపాదాబ్జద్యుతిం బోలరాఁ
గలకందమ్మి యటంచుఁ బాదములఁ ద్రొక్కన్ దంతముల్ రాలి యా
ట్లలరెం గాదె సహస్రపాదుఁ డనుపే రావాసరస్వామికిన్.

చ. మరకతరత్నసంఘటితమానితకుడ్యకదంబజాలకాం
తరములనుండి వే వెడలు తద్ఘనసారపుధూపధూమముల్
పరువడిఁ జూచి నీలఘనపంక్తు లటంచు నటించు నెంతయున్
గుఱుతుగ మేదినీస్థలిని గోర్కులచే శిఖినీసమూహముల్.

గిరివర్ణనము.

చ. చని కనియె న్నిలింపమునిసంతతభవ్యయశోవిశాలమున్
సనకసనందనప్రముఖసాధుగణస్తుతిమూలము న్నృపా
వనతరసానుదేశపరివర్తితకిన్నరకంబుకంధరీ
జనమృదుగానమోదితభుజంగమజాలము శ్వేతశైలమున్.

సీ. ప్రకటితసహకారపల్లవోద్యత్స్వాదనామోదపరభృతోద్దామరవము
ఘననితంబస్థలోద్గాఢలీలాలోలగీర్వాణకామినీగీతరవము

చారుమారుతపూరి తోరుతరాశేష కీచకానీక ప్రకీర్ణ రవము
సదమలవరఝరీసందోహసంరూఢ మానితఘూర్ణాయమానరవము
తే. సతతగంగాతరంగసంగతబలాక, చక్రసారసహంసాదిశకునిరవము
నొక్కటఁ జెలంగు మిగులఁ గర్ణోత్సవముగ, సురుచిరంబైనయమ్మహీధరమునందు.

అ స్త మ య ము.

ఉ. సరసీజోద్భవరక్షకారకుఁడు ప్రస్త్రీమణిం బ్రేమతోఁ
గర మింపొంద నలంకరించుటకు వేగం గాఁచి తా నీటిలోఁ
జరఁగన్ ముంచినయట్టిమేల్మి యగుబల్బంగారపుంబూది య
న్కరణిన్ భానుఁడు పశ్చిమాంబునిధిఁ జక్కం గ్రుంకె నొక్కుమ్మడిన్.
మ. గురుపత్నిన్ వరియించుద్రోహి తనుఁ గన్గోరా దటంచున్ సుధా
కరురాకల్ మది నెంచి పద్మిని సువక్త్రంబుం గడు న్వంచె న
ట్లరయం బుణ్యవధూమణుల్ ధరణి నత్యంతోగ్రదోషాత్మునిన్
సరవి న్గన్గొన నొల్లకుందురుగదా చర్చింప నెంతేనియున్.

చ ం ద్రుఁ డు.

సీ. అజుఁడు చకోరామరానాథము నిల్పఁ గొమరారునమృతంపుఁగుండ యనఁగ
బతిరాకకును నిశాసతి హారతిం బట్టు బాగైనరజతంపుఁబాత్ర మనఁగ
ఘనపాంథహృత్పద్మవనములు గలఁచంగఁ దవిలియే తెంచుచాదంతి యనఁగఁ
దొగకన్నె ముదమంది నగుఁగాక యనుచుఁ బ్రొబ్బ్నగము చూపెడుదర్పణం బనంగ
తే. విశదకాంతుల నంతంత వృద్ధిపొంది, శీతకరబింబ మింపొందఁ జెలఁగి దిశల
సాంద్రతరముగఁ జంద్రికాసమితి దనరెఁ, గోరికలమీఱి కేరం జకోరకములు.

వేశ్యాదూషణము.

ఆ. విటుఁడు లేనిరేయి వేదనఁ జెంచుచు, నిదుర కంటి కెఱుఁగ నేర కుండి
కా సొసంగునట్టి కడజాతివాఁడైనఁ, గల్గఁ గోరు వారకాంత మదిని.
సీ. కడుఁ గురూపినైనఁ గందర్పనిభుఁ డంచు వర్ణనతి యొనరింతు రలఘులీల
నంత్యజన్మునినైన నమలవంశజుఁ డంచుఁ బల్కుదు రెంతయుఁ బ్రౌఢి దనర
నతిమూఢమానసుం డగుమానవునినైన సరసుఁ డటందురు సరభసమున
బ్రహ్మహంతకునైనఁ బరమధార్మికుఁ డంచు గణుతింతు రెపుడును గ్రమము తోడ
తే. నెన్నఁ గల్గినసీతివిహీనునైనఁ, దవిలి సద్వృత్తను డంద్రు తమకు నొక్క
పీసమైనను గాసైన వీడెమైనఁ, జేతి కొసఁగినచో వెలచిగురుఁబోండ్లు.
ఉ. చిన్నెల వన్నెల న్వగలఁ జిత్రవిధంబుల ముద్దుమాటలన్
వెన్నెలవెన్నవవ్వులను వేమఱుఁ బిత్తరివాలుఁజూపులన్

సన్నల సైగల న్నగుల జాణతనంబున వారకామినుల్
చెన్నుగఁ బల్లవప్రతతిచేత ధనంబులు దోఁతు రెప్పుడున్.

చ. పొలుపుగ నిన్నుఁ బాసి యొకపూఁట మహాయుగ మంచు నెంచవో
వలనుగ నీవు నన్నిటుల వంచనసేయఁగఁ బాడియే యిటుల్
దలఁపఁగ నీతియే యనుచుఁ దక్కుచుఁ బొక్కుచు నిక్కనంబుగా
వలచినయట్లు మాయలను వారవధూటి భ్రమించుఁ బల్లవున్.

జంగాలు.

సీ. కత్తుపాలలు పైఁడికట్లబెత్తంబులు శంఖసంఖ్యల మించుశంఖములును
పిడిగంటలును నెకిపింఛంపుఁగుంచెలు ఛత్రము ల్పులితోళ్లు చామరములు
యోగదండంబులు యోగపట్టెడలును గండపెండేరము ల్కుండలములు
తనువులభూతిపూఁతలు కావివస్త్రముల్ మేలైనరుద్రాక్షమాలికలును

తే. శ్వేతకేతనములు రుద్రవీణియలును, బాత్ర మగునట్టిరజతంపుఁబాత్రికలును
కేలుఁజామర బలుపైనశూలములును, మొలకబంగరుగిలుసపావలును గలిగి.

సీ. అతులితవిమలపంచాక్షరీమంత్రంబు మించుకోరిక బఠియించువారు
తఱచుగా శైవకథారహస్యార్థము ల్మెఱి శిష్యవరులకేర్పఱచువారు
సారసారెకు నమశ్శర్వాయ రుద్రాయ పశుపతయే యని పల్కువారు
నడుమగ్గునకుఁ గాహళాదిరవంబులు చెలఁగించుచును వేడ్క నలరువారు

తే. చిత్రగతులను గానంబుఁ జేయువారు, సరవితోఁ గద్యపద్యముల్ చదువువారు
నగుచు గోటానుకోట్లు కమొగిని నడువ, సాగి రానేల యీనినచందమునను.

సీ. మల్లయ్య వీరయ్య మఱి విరూపాక్షయ్య జడెముడిబసవయ్య శంకరయ్య
పిడిఘంటచిక్కయ్య భీమయ్య సోమయ్య శివ్వయ్య హరిణాంకశేఖరయ్య
మరులయ్య సంగయ్య మార్కండలింగయ్య పర్వతినాథయ్య పశుపతయ్య
శరభయ్య రుద్రయ్య శివపాత్రిసిద్ధయ్య శితికంఠయోగయ్య శ్రీగిరయ్య

తే. విశ్వనాథయ్య వీరమాహేశ్వరయ్య, యాదిగాఁ బేరు గల్గి మహాత్ములయిన
జంగమస్వాము లారాజసముఖమునకు, సరగఁ జనుదెంచి రత్యంతసంభ్రమమున.

ఇటు లింతకంటెను సరసములైనపద్యము లెన్నియో యున్నను గ్రంథవిస్తరభీతిని వాని నుదహరింప మానితిమి.

చెన్నపురి.
7—1—1913.

వావిళ్ల. రామస్వామి శాస్త్రులు అండ్ సన్స్.

శ్రీరస్తు.

రాజశేఖరవిలాసము.

పీఠిక.

శ్రీనగజాతనుద్యుతులు చెల్వుమెఱుంగులుగా వియన్నదీ
ధ్వానము లెల్ల గర్జితకదంబముగా రజతాచలాంబరా
స్థాని వసించు శర్వజలదంబు కృపారసధార మీఱ మ
న్మానసబర్హి సంతతము ఘనంబుగ సంతస మొందఁ జేయుతన్. 1

ఉ. కరిముఖుఁ గన్నతల్లి శశిఖండవిభూషణుమూర్తి రాణి భూ
ధరవరు ముద్దుపట్టి నిజదాసగృహాంగణకల్పవల్లి కి
న్నరగరుడోరగాద్యమరనవ్యకిరీటమణిప్రభాతివి
స్ఫురితపదాబ్జ యా త్రిపురసుందరి మాకు నభీష్టమిచ్చుతన్. 2

ఉ. పల్లవపల్లవాధరు లవారితభక్తిని బాలుఁ డంచుఁ ద
న్నెల్లనఁ బిల్చి యెంతయును మేలుగ క్రొవ్విరిబాలసంగఁ దా
నొల్లక యల్ల కప్పికొని యుంచినబంతు లొసంగు మంచు భా
సిల్లుకుచంబు లంటుచు హసించు ముకుందుఁ డభీష్టమిచ్చుతన్. 3

గీ. కమలజాశ్రితమృదుపదకమలు లైన, కమల మాయింట నేప్రొద్దు కదలనుదమున
నిలిచి యభిలషితార్థముల్ గలుగఁ జేసి, నిరతగంభీరస్థైర్యమున రక్షింపఁగాత. 4

క. ఎంచఁ దగునంచతేజిని, జంచలగతి నెక్కు జాణ సరసిజగర్భుం
డంచితమతిచేఁ దానొన, రించుం గావుతను మాకుఁ బ్రేమ శుభముల్. 5

సీ. వేదాదివిద్యల వెలయించుపూఁబోణి నెఱి భక్తతతిఁ బ్రోచు నీలవేణి
యుచితకవిత్వప్రౌఢి యొనగూర్చుకల్యాణి మహనీయపుస్తకమహితపాణి
నిఖిలగీర్వాణవర్ణితసద్గుణశ్రేణి నిజలోచనప్రభానిర్జితైణి
ఘనతరోత్తుంగసైకతసన్నిభశ్రోణి రాజీవభవుని గారాబురాణి

తే. సమదపికవాణి యవ్వాణి సంతతంబు, మదిని దైవార రచియించుమత్ప్రబంధ
మనిశి దుర్దోషరహిత మౌనట్లుగాను, జిరకృపామూర్తిఁ బరిపూర్తి చేయుఁగాత.

చ. పొలుపుగ నీశుకంఠమునఁ బూనినయట్టికపాలమాలికల్
ఫలముగఁ జూచి గొప్పలుగ పండినయుండ్రము లంచు భ్రాంతి లో
పల జనియించి తుండమునఁ బట్టి పడిం దివియంగఁ జూచు వి
ద్యలగురుఁ డేకదంతుఁడు ముదంబున మత్కృతిఁ బ్రోచుఁ గావుతన్.

చ. రవి శశి భౌమ సౌమ్య సురరాడ్గురు భార్గవ మంద రాహు కే
తువు లనఁ బేరుఁ గల్గి యలతోయజగర్భసురేంద్రముఖ్య లో
దివిజుల కెల్లఁ గోరిక లతిస్థిరభూవసు లై యొసంగుచున్
భువిని బ్రసిద్ధు లైనగ్రహముల్ మముఁ బ్రోతురు గావుతం గృపన్. 8

సీ. కచశైవలంబులఁ గటిసైకతంబుల గొమరారుపక్షోజకోకములను
లాలితబాహుమృణాళనాళంబుల నిరుపమలోచనేందీవరములఁ
గమనీయతరపాదకల్హారదళముల మానైన దరహాసఫేనములను
బంధురకరతలపంకేరుహంబుల వరవళీవీచికావ్రాతములను

తే. భాసిలుచు నుండు గిరిజావిలాససరసి, నమరఁ గ్రీడించుగిరిశహంసము మదీయ
దురితనీరంబు దిగనాడి నెరిని సుకృత, దుగ్ధములఁ గైకొనెడుఁ గాతఁ దూర్ణగతిని.

సీ. ఆశాంతవిదితపుణ్యశ్లోకు వాల్మీకు నఖిలశాస్త్రాగమాభ్యాసు వ్యాసు
భాసురకవితాప్రభవభూతి భవభూతిఁ జారుతరాతియశోరుఁ జోరు
వీరారిభుజగమయూరు మయూరుని బంధురలపపుష్పబాణు బాణు
నసమవిద్వన్మనోహర్షుని శ్రీహర్షు సారవాక్యక్రియాశ్లాఘు మాఘు

తే. కలితవిద్యాసముల్లాసుఁ గాళిదాసు, బుధజనానందకరముఖాంభోజు భోజు
మఱియు గీర్వాణకావ్యనిర్మాణచతురు, లగుకవీంద్రులఁ బ్రార్థింతు నగణితముగ.

మ. రసుణన్ నన్నయభట్టు దిక్కమఖి నెఱ్ఱాప్రగడన్ భాస్కరుం
గ్రమ మొప్పం దలఁతుం బోతనాహ్వయుని లోకఖ్యాతుఁ బేజిమ్మపూ
డమరేశున్ ఘను భీమసత్కవిని దధ్యం బొప్ప శ్రీనాథము
ఖ్యమహాంధ్రాంచితకావ్యకల్పకుల నేఁ బ్రార్థింతు నెల్లప్పుడున్. 11

సీ. గురుతరకౌండిన్యగోత్రవిఖ్యాతుండు బయ్యనామాత్యుఁ డేభవ్యతాత
నిరతాన్నదానవర్ధితయశస్సాంద్రుండు తిమ్మనసచివుఁ డేధీరుతండ్రి
ఘనులు జగ్గనయు సింగన్నయు నరసన్న యనుమువ్వు రేమంత్రి యనుఁగుఁదమ్ము
లలరఁ దిమ్మన్న రాజన్న జగ్గన్నయు సూరన్న యేమంత్రి సుతవరేణ్యు

తే. లానరవీరమ పాప మేఘునునిసహజ, లతిపతివ్రత లక్ష్మి యేచతురురాణి
యట్టి శ్రీకూచిమంచి వంశాబ్ధివిధుని, మజ్జనకు నల గంగనామాత్యుఁ దలఁతు. 12

క. ఛందమునుం గావ్యాదుల, చందము నింతైన నెఱుఁగ సతతము విద్వ
ద్బృందంబులకృపఁ గవితా, సందర్భం బొగి నొనర్తు సాహసవృత్తిన్. 13

చ. ఎవయఁ బ్రసూనదామ మెవ రేక్రియఁ గూర్చిన నందుఁ గల్గువా
సనలకుఁ గాదె మానవులు సంతసమందుదు రుర్వి నట్టిపా
వనతరశంభుభక్తి యనువాసనకున్ మది మెచ్చి సత్కృతిం
గనుఁగొని తప్పు లెన్నక తగం గరుణింపుఁడు సత్కవీశ్వరుల్. 14

వ. అని నిఖిలవిబుధ విబుధ వినుతిం గావించి మఱియు నిష్టదేవతాప్రార్థనంబు జేసెద.

సీ. శ్రీమదిరీంద్రజాచిత్తసరోహంస హంససహస్రదివ్యప్రతాప
తాపసానేకసంతతరక్షణాసక్త యక్షేశసఖ దక్షయాగహరణ
రణరంగరిపునాశ రజతాచలనివాస వాసవార్చితపాదవనజయుగళ
గళమూలభూషణలలితహాలాహల హలధరానుజసన్నుతార్జునాంగ

తే. యంగసంభూతమథన సత్యప్రచార, చారణాసురపోషణసతతవిభవ
భవ విరూపాక్ష యోగిహృత్పద్మపీఠ, పీఠపురికుక్కుటేశ కిల్బిషవినాశ. 16

సర్వలఘుసీసము.

తరుణశశిధరణ సువిరళ హిమహరనికర యురుగ సునిరుహానిధ వరయుగళ
మదనమదమథన ఘనకదనతలవిజయ గిరిసదన జగదవన కరివదనజనక
వనజభవదమన పురదనుజకులశమన మునిమనుజసురవరద ప్రతిదినవిలసిత
బహుళతరవిభవ రిపుగహనదవదహన ఖగవిహగపతిగమననుత మహితచరిత
ధరణిరథ తరణిశతసదృశ హరత్రినయన, గరళగళ ఘనదసఖ శుభద గగవచికుర
వరసుగుణనికర మృదుహృదయ శరధిశరధి, యురగవరధరణాధరపరమపురుష గిరిశ 17

క. స్వర్గాధినాథ దివిజని, వర్గార్చితమృదులపాదవనరుహయుగళా
గర్గాదిమౌనిసన్నుత, భర్గా శ్రీకుక్కుటేశ భవ్యవిలాసా. 18

చ. విను మఖిలేశ మర్త్యులకు వేడుకఁ గావ్య మొసంగి ధాత్రిపై
నొనరఁగ సౌఖ్యసంపదల నుద్ధతులై సుఖింతు రుందు రా
ర్యనికరవంద్య నీ విహపరంబుల సౌఖ్య మొసంగుసామి యం
చును మది నెంచి నీకు సరసుల్ విని మెచ్చఁ బ్రబంధ మిచ్చెదన్. 19

ఆ. తప్పు లున్నయెడల నొప్పులుగా నెంచి, పూని కావ్య మొనరఁ బూర్తిచేసి
కరుణమీఱ మాకుఁ గామితార్థము లెల్ల, ఘనత నొసఁగి యేలుకొను గిరీశ. 20

క. అని విన్నవించి యాతని, ఘనతరకరుణావిశేషగౌరవమున నే
నొనరించెద నవ్విభునకు, జను లెల్లను బొగడఁదగిన షష్ఠ్యంతంబుల్. 21

క. ధీరునకు భక్తజనమం, దారునకు సంతారిమదవిదారునకు మహో
దారునకు నఖిలజగదా, ధారునకు నఘౌఘవారిదసమీరునకున్. 22

క. సోమునకు రజతభూధర, ధామునకు నుదంచితాహిదామునకు నయో
ద్దామునకుఁ బ్రకటసద్గుణ, ధామునకున్ మౌళిశశిధామున కెలమిన్. 23

క. భవునకు శోషితసరసిజ, భవునకు నగజాతాసద్విభవునకు గౌరీ
ధవునకు వృషభేశ్వరస్తం, ధవునకు గిరిబాంధవునకు ధవళాంగునకున్. 24

క. బాలికి విమలదయాసం, శీలికి గజదైత్యచర్మచేలికిఁ బురని
ర్మూలికిఁ బరిపాలితదివి, శాలికి నతహృత్పయోరుహాళికి భక్తిన్. 25

క. స్థాణునకు సురుచతుర్భుజ, బాణునకు జితప్రసూనబాణునకు బుధ
త్రాణునకు నిరతపోషిత, బాణునకున్ సత్యవాక్యపారీణునకున్. 26

క. నరకిన్నరవిద్యాధర, గరుడోరగ సిద్ధసాధ్య గంధర్వసురా
సురపూజితచరణునకును, హరిణాంకనిభప్రకాశునకుఁ బశుపతికిన్. 27

క. భృంగిరిటనాట్యరతునకు, సంగరవిజయునకుఁ బాణిసారంగునకున్
గంగాధరునకు నద్రిని, షంగున కుర్వీరథునకు జగదధిపతికిన్. 28

క. యక్షాధీశ్వరసఖునకు, నక్షీణకృపాకటాక్షునకు గణా
ధ్యక్షప్రియునకు విదళిత, దక్షాధ్వరునకును ధర్మతాత్పర్యునకున్. 29

క. హారునకు గాంచనధరణీ, ధరకోదండునకు మృత్యుదర్పహరున కీ
శ్వరునకు భీతాపురమం, దిరమకుటలింగమునకు దివ్యాంగునకున్. 30

వ. అనంతసాష్టాంగదండప్రణామంబులు సమర్పించి యద్దేవతాసార్వభౌమునకు నంకి
తంబుగఁ దత్కృపాతిశయమున నాయొనర్పం బూనినయట్టి రాజశేఖరవిలాసం
బను కథాక్రమం బెట్టి దనిన. 31

కథారంభము.

ఉ. శ్రీకరలీలఁ దొల్లి మునిసింహు లనేకులు నైమిశాటవిం
బ్రాకటరీతి సూతుఁ గని ప్రశ్నము ప్రార్థనఁ జేసి యెప్పుడున్
లోకములందు యోగిజనలోలు డుమాపతి తత్కథావళుల్
చేకొని పల్కినన్ వినిన జీవులు సౌఖ్యము లెట్టివారికిన్. 32

సీ. అసమానఘోరదుఃఖారణ్యములకుఁ బ్రజ్వలితాగ్నికీలలు శంభుకథలు
ఘనతరాఘౌఘాంధకారంబునకు లసజ్జలజాప్తబింబముల్ శంభుకథలు

గాఢామితోగ్రదుష్కర్మోరగములకు సమదమయూరముల్ శంభుకథలు
అపమృత్యుముఖ్యదోషాంభోధరములకు ఝంఝానిలంబులు శంభుకథలు
తే. సజ్జనస్తోత్రపాత్రముల్ శంభుకథలు, సకలసంపత్కరంబులు శంభుకథలు
శాశ్వతైశ్వర్యయుక్తముల్ శంభుకథలు, సవనఫలదాయకంబులు శంభుకథలు 33
తే. గిరిశకథలందు నీవు నేర్పరివి మున్ను, శంభునకు వేశ్యగాఁ బ్రియసతి నొసంగి
యతనికారుణ్యమునకుఁ బాత్రత వహించి, నట్టి సుమతేంద్రుకథఁ జెప్పవయ్య మాకు.
క. అనఘుఁడు సూతుండును మునులం, గనుఁగొని వెస నిట్లు లనియె గౌరీశుకథల్
వినిపించెద నని పూనఁగ, జనులకుఁ దర ముగునె యోగిసంఘములారా! 35
శా. వాణీశామరవల్లభాదు లగుగీర్వాణుల్ నిజంబొప్ప న
య్యేణాంకార్ధవిభూషణుం దెలియఁగా నింతేనియుం జాలరీ
క్షోణిన్ మానవుఁ డెట్లు నేర్చు దృఢచిత్తుల్ గొంద ఱాచక్రభృ
ద్బాణుం గాంతురు సత్కథావళులు నిత్యంబుం బ్రశంసించుచున్. 36
క. ఘనమఁ దగుపినాకిచరితలు, వినయవివేకజ్ఞఁ దగుచు విలసిల్లెడుసూ
తునికిం దెలిసినవిధమునఁ, బనివడి యితరులకుఁ దెలుపఁబడు నెట్లరయన్. 37
క. ఘనశైలంబులు ముంచెదు, వననిధిలో నోడ నిలిపి వడి నీఁదెదు మ
ర్త్యనికరణి భక్తియను నా, వను గిరిశకథాసుధార్ణవం బీఁదఁదగున్. 38
తే. అట్లు గావున నతనిపాదాబ్జయుగము, భక్తితో మది నిల్పి ప్రకటగతిని
మీర లడిగినకథ లెల్లఁ గోరికలర, నెఱుఁగఁ బలికెద వినుఁడని యిట్టు లనియె.
క. శ్రీకరమై రిపుజనహృ, చ్ఛోకదమై త్రిభువనప్రథిత శివమతర
త్నాకరమై యనవరతశు, భాకరమై సింధుతటక మనుపురి వెలయున్. 40
మ. శశికాంతోపలజాలనిర్మితమహాసౌధాగ్రభాగోల్లస
ద్విశదాబ్జారిముఖీజనాంచితముఖావిర్భూతమందస్మితా
తిశయప్రస్ఫుటకౌముదీముదితహృద్దేశానిశోద్యచ్చకో
రశకుంతావళి యై తనర్చుఁ జెలువారన్ దత్పురం బెంతయున్. 41
చ. అరయఁగ నప్పురిం గనకహర్మ్యతలంబులఁ గేళిసల్పుసుం
దరులమొయారముల్ గని ముదంబున నచ్చరలెల్ల మెచ్చి భా
సురగతిఁ గాన్కలంపిన ప్రసూనపుదండ లనంగ నెల్లెడం
దఱచుగ రత్నతోరణకదంబము లందముమీఱు నొప్పెడున్. 42
మ. లలనల్ తత్పురిసౌధవీథులను డోలాకేళిచే నుండి తా
తల బాలార్కుని మింటఁ జూచి తముపాదాబ్జద్యుతిం బోలరాఁ

గలకెందమ్మి యటంచుఁ బాదములఁ ద్రొక్కన్ దంతముల్ రాలి యు
ట్లలరెం గాదె సహస్రపాదుఁ డనుపే రావాసరస్వామికిన్. 43

తే. నాగరులు మేన నలఁదిన నవ్యచంద, నాగరుల సౌరభానిలం బానుచున్న
చంచరీకాళులో యనుసరణిఁ బొదలుఁ, బురవితానాంచలాంచితసురపమణులు.

చ. మరకతరత్నసంఘటితమానితసుప్రకదంబజాలకాం
తరములనుండి వేవెడలు తద్ఘనసారపుధూపధూమముల్
పరువడిఁ జూచి నీలఘనపంక్తు లటంచు నటించు నెంతయున్
గులుకుచుగ మేదినీస్థలిని గోర్కులచే శిఖినీసమూహముల్. 45

మ. నెల యున్వీటను గోటనాటుఁ జనుదో నీ కొప్పు నరోక్ష్యపమో
జ్జ్వలపంక్తిరుహారాగరత్నసురుచివ్యాప్తిం బ్రకాశించుని
వ్వలిచెంతన్ బరిఘాంతరాంబుజతతుల్ న్యాక్కోచభావంబుచే
వలరుం బున్నమ రేలు తన్మణిరుచుల్ హంసాళులన్ భ్రాంతిచేన్. 46

ఉ. గట్టిగ వెండిబంగరపుగట్టులె యిల్లును విల్లుఁ గాఁగఁ జే
పట్టియు భిక్షుకుం డిరుగుభర్గుని దేటివిభూతియంచుఁ బె
న్గట్టుల మించువిత్తముఁ గ్రక్కున వెచ్చము చేయుచుండు ర
స్పట్టణమర్త్యసంఘములు నవ్యవిభూతిఁ జెలంగి యెప్పుడున్. 47

క. వేడుక నజుతో వాదం, బాడ బులకితాంగు లగుగు రాపురిలోనం
బాడబులు మరితజలనిధి, బాడబు లని జగములెల్లఁ బ్రస్తుతిసేయన్ 48

క. మారుని యాకారముఁ బలు, మాఱును నిరసించు రాకుమారులు వీటన్
మా రెందు లేక నడిఁ బరి, మాఱుతు రరిపరుల దృణముమాఱుగ నెప్పుడున్. 49

క. ధనదుఁ డను పేరుమాత్రము, తన కబ్బెం గాక పిలిచి ధన మెవ్వరికి
చ్చెను యక్షుఁ డంచు నెంచుచు, ధనమిత్తురు బుధులఁ బిలిచి తత్పురివైశ్యుల్.

క. ధరణీసురాంఘ్రి సేవా, నిరతులు శ్రీకంఠభక్తినిపుణులు రిపుకుం
జరసముదయహర్యక్షులు, సురుచిరయశు లందుఁ గలుగుశూద్రజనంబుల్. 51

సీ. వలనొప్పు నీదండ వలె నింతి మా కన్న దండ గావలె నేని యుండు కొనుము
కనుఁగొని యెద బంతు లొనర నిమ్మిపు డన్న గోరంటబంతులఁ గోరుకొనుఁడు
మారుబేరము లింక మా కిట్లమరు నన్న మరుమాట మేలగు మారొడలను
నను పొవి చివురుసకును వెల యెంత నన్నఁ బ్రియ మంచు దీనికిఁ బెనఁగఁదగునె

తే. యనుమదముఁ జేరి సెజ్జదంటతివముమీఁదఁ, బలుకుసలకోడకాంద్రకుబ్రతివచనము
లొసఁగుచును బువ్వుఁదమ్ముదునుండుచందు, నందముగ నెప్పుడును గొందఱిందుముఖులు

సీ. అలకంబు లలరించి తిలకంబు లొగి ఫాలఫలకంబులను ముద్దుగులుకఁ దిద్ది
యంతంబు లగుమంచిగందంబు లెక్కుడానందంబుతో గుబ్బలందు నలఁది
సింగారముగ మేల్మిబంగారుతొడవులు పొంగారువేడ్కచేఁ బొసఁగఁ దాల్చి
బలువైనవిలువచేఁ జలువైన సన్నంపువలువలు రింగులు వారఁ గట్టి

తే. యంగభవకేళిఁ గోరి దాయంగ వచ్చు, వల్లవులమానసంబులు పల్లవింపఁ
బొందుమీఱంగ విహరించుచుందు రెపుడు, వారకామిను లందు నవారితముగ. 53

శా. శుంభద్విక్రమరూఢిచే బలుమఱున్ శోభం బ్రకాశించున
జ్జంభద్వేషణుచేతివజ్రమునకున్ శంకించి చంచత్కృపా
రంభుం డావిభుచెంతఁ జేరినమహీధ్రశ్రేణు లన్నైకవడిన్
గుంభీంద్రంబులు గల్గియుండు నెపుడున్ గోటానకోట్లప్పురిన్. 54

ఉ. గుఱుతుగ నప్పురిం గలుగు ఘోటకసంఘముతోడ నెంతయున్
బరువిడ నోడి వేగ హరిణంబులు వాయునిశాధినాథ శం
కరులను జేరి రైన నధికం బగు వైరము దీర్పలేక యా
కరణిన యుండెఁ దథ్య మిది కాదన వానికి నట్టు లేటికిన్. 55

తే. రాజహంసప్రభులచేత రాత్రి పగలు, కుముదకమలాళి హెచ్చుచుఁ గొమరుమీఱ
రాజహంసప్రతతులచే రమ్యమైన, సరసు లలరారు నప్పట్టణ సరసులలర. 56

సీ. అసదృశఫలపల్లవాహారలాలసశుకపికాదివిహంగశోభితములు
చంచత్ప్రసూననిష్యందన్మరందాభినందితకుందరేందిందిరములు
సతతవిలాససంచారనారీజనరమణీయగీతవిరాజితములు
సకలశ్రమాపనోదకభూరివిస్తారమానితచ్ఛాయాసమన్వితములు

తే. వకుళసహకారచంపకాశ్వత్థపూగ, నారికేళకపిత్థజంబీరపనస
కేతకీబిల్వముఖ్యభూజాతయుతము, లున్నతములొప్పు నప్పురియుపవనములు. 57

సీ. లలి బృహస్పతు లందు నలరు విప్రోత్తము ల్నాతి కల్పకము లందుఁ దరువులెల్లఁ
గామధేనువు లందుఁ గల గోగణములెల్లఁ బొసఁగ నచ్చర లందుఁ బువ్వుఁబోండ్లు
వలనొప్ప నుచ్చైశ్శ్రవంబు లందు హయంబు లైరావణము లందు వారణములు
గంధర్వవరు లందు గాయకానీకంబు లల వైజయంతు లందుల గృహంబు

తే. లభవనామజపంబె యుం దమృతసేవ, గాఁగ సురలోకసుఖ మందె కల్గియుండు
రాజమంధారి కళ్యాణరాయవిభుఁడు, కరుణఁ బాలించు తత్సింధుకటకమునను. 58

సీ. అడఁడు స్వప్నంబులందైన నెప్పుడు పాటిఁ దప్పి యసత్యభాషణములు
మాడఁ డొక్కఁడనైన సురుచిరసౌందర్యవరవధూజనముఖపద్మములను
చూడఁ డెంతటి యవివేకచిత్తులనైన శరణు వేఁడినభీతజనవితతుల
నోడఁ డత్యుగ్రరణోర్వీస్థలంబులనైనఁ జలితుఁడై శాత్రవసంఘములకు
తే. నతఁడు రాజేంద్రమాత్రుఁడే మతిఁదలంప, నర్థిదారిద్ర్యతిమిరార్కుఁ డమితయశుఁడు
భవ్య శివదేవరాయ భూపాలసుతుఁడు, భూరివిభవుండు భళ్యాణభూధవుండు. 59

తే. ధర్మగుణకాండములె చాలఁ దనకుఁ దోడు, గాఁగ నరులను రక్షించు గణన లేక
ధర్మగుణకాండములె చాలఁ దనకుఁ దోడు, గాఁగ నరులను శిక్షించు గణన లేక.

సీ. అలచందురునియందు గలకందుఁ గని ముందు పలుచందముల నింద లలి నొనర్చి
ఘనలీలలను శూలిగళమూలమున నీలమును బోలురుచిజాలమును హసించి
తగ నీరిపై భూరి తరహారి యగుచీరఁ గని సారెకును గేరి వినుతిమీఱి
పికవాణి యగువాణి పృథువేణి గలపోణిమిని జాణతనమున మించనాడి
తే. కుందమందారవిశదారవిందచంద, నేందుమణిహారతారకాహీరవార
ములఁ దిరస్కృతి యొనరించుఁ జలముమిగుల, నరుసతోడుత నమ్మహీవరునికీర్తి. 61

సీ. కోరినయప్పుడే కురియును వర్షంబు భూమి ఫలించు నద్భుతము గాఁగ
మొదవులు పాలిచ్చు మూఁడువేళలయందు విడువక కాచును వృక్షతతులు
నెరి నపమృత్యువు నెఱఁగ రెవ్వారైనఁ జోరరుగ్బాధలు సోఁకు టరిది
జలతృణోపేతమై విలసిల్లు ధారుణి నిత్యోత్సవము లొప్పు నిఖిలదిశల
తే. జనులు కలనైనఁ గలహంబుఁ గనుట లేదు, జాతిభేదంబు దప్పక జరుగుచుండు
జలరుహాప్తాన్వయాంభోధిచంద్రుఁ డగుచుఁ, దనరుభళ్యాణవిభుఁ డేలు ధరణియందు.

తే. సతతపుణ్యవ్రతలు గుణోన్నతలు పతికి, హిత లశేషజగజ్జననుతలు భాగ్య
యుతులు రూపున మాఱటరతులు సుమతు, లతులసౌజన్యయుత లిద్దఱతనిసతులు. 63

ఆ. వారిలోన నగ్రవనజాక్షి చల్లాంబ, మఱియుఁ జిన్నపాలఁతి మల్లికాంబ
సవతు లెరుసు లేక సతతంబు మెలఁగుచు, సవతు లేక యుండ్రు సమ్మదమున. 64

సీ. కమనీయమేఖలాఘటితభూరినితంబ పోషితాశేషసద్బుధకుటుంబ
సుందరాస్యప్రభానిందితశశిబింబ మధురోష్ఠవిహసితమహితబింబ
చికురకోమలకాంతిజితమత్తరోలంబ కేవలతరకరుణావలంబ
యానావధానప్రహర్షితకాదంబ నిఖిలపాపౌఘావనీధ్రశంబ
తే. గురుజనానందకరలసద్గుణకదంబ, సేవకాభీష్టఫలదప్రసిద్ధసాంబ
శివ చరణ భక్తివాసనాంచిత కదంబ, సతత సత్యవ్రతాలంబ చల్లమాంబ. 65

శా. ఆ వల్లంబవిలాసవైఖరులు భాషాధీశ భోగీశులన్
వాచాప్రౌఢిని బల్కఁ జాల రల గీర్వాణాబ్జపత్రాక్షులం
దాచెల్వం బొకయింతయుం గలుగ దిక్లైనట్టి యాలేమతో
భూచక్రంబునఁ గల్గు నిందుముఖులం బోల్పంగ నీ డౌదురే? 66

చ. కలికిపదద్వయంబునకుఁ గ్రక్కున నోడినవ్రీడఁ గచ్ఛపా
వళి తలఁ దాపఁ జాలక జవంబున లోఁతగు నీటిలోఁ బడెం
దలరఁగ నెఱ్ఱతామరలు దట్టపుకాంతికి నోడి తత్పదం
బులఁ బడి యెప్పుడుఁ వదలిపోక భజించు నహర్నిశంబులున్. 67

తే. సకియజంఘాయుగంబుతో సాటిరాఁగఁ, దలఁచియెదిరించియోడిడెందమునఁబలియు
భీతిచేఁ గాదె పొట్టలు పిగులుచుండుఁ, గలమగర్భంబు లెల్లనుఁ గ్రమముతోడ.

క. కరిగమనతొడలతోడుత, సరిపోలఁ దలంచి చూచి చక్కఁగ నరఁటుల్
పెరిగి జిగితఱుగుఁగా కటు, తర మగునే పిల్లపిల్లతరములఁ దమకున్. 69

క. కలికిపిఱుందుల కెన గాఁ, బులినము లిసుమంత లెటులఁ బోలెడు నొకచోఁ
దుల తుల యనుచుండెడు వే,దులఁ దుల యన నేల వానితో సరి యగునే. 70

తే. అతివనడలకు నోడి రాయంచగుటుము, లనయ నిలువెల్ల వెల్లనై యాత్మలోనఁ
దద్విరోగంబు సాధింపఁ దలఁచికాక, కమలజాని మోసఁ దమ కేమికారణంబు. 71

చ. చిరతరవిక్రమస్ఫురణచే సముదంచితకుంభికుంభముల్
పఱియలు జేసి తత్పిశితభక్షణ సేయుమృగేంద్రకోటు లా
గురుకుచమాత్మమధ్యమునకుం దగ నోడి యదృశ్య మయ్యెఁ గా
కరయ గుహాంతరాళముల నట్లు వసింపఁగ నేల వానికిన్. 72

తే. లలనవళులెప్పుడును దారు నిలిచియుండు,నిలఁ కడయొకింతయును లేకచలన మొందు
చుండు నంచును బలుమాఱు నుల్లసమున, భంగతి రయునప్పు జలధితరంగములును. 73

చ. పొలఁతుకయారుతీ రలరుఁ బొందుగ నాభి గుహా వ్వసించున
ల్లలితపయోధరద్వయమిళద్ఘనలేపన దివ్యసౌరభం
బుమలయాద్రిశృంగసముదంచితచంచలమందచందనా
నిల మనుమం బయల్వెడలి నిల్చిననీలభుజంగమో యనన్. 74

చ. చలమునఁ జంద్రుఁ డేఁచఁగను జక్కఁవ లాచెలిగుబ్బచన్ను లై
పొలుపుగ నుద్భవించి మదిఁ బూనినసాధ్వస మెల్లఁ దీఱి త

ద్విలసిత నామధేయమున వేఱుఁ జెప్పఁగునట్టిచంద్రస
మ్మిళితము లై వసించుఁ జెలిమిన్ మనెనో యన నొప్పు నెప్పుడున్. 75

క. విరిచెండ్లు నిమ్మపండ్లును, గర మొప్పగు పసిడిగిండ్లు కరికుంభములున్
సరిగా వా వరవర్ణిని, గురుకుచయుగళంబుతోడ గోరంతైనన్. 76

క. గళమునకు నోడి శంఖము, గళగళ మని పలుకుచుండెఁ గలకంఠంబుల్
పలుచందంబుల నయ్యె, గ్మలిసుస్వరమునకు నోడి మలినము లయ్యెన్. 77

సీ. వనజాక్షికెమ్మోవి కెనఁ బోల్పఁ దగు నని పల్కు దళాల్ గావె పల్లవములు
శుకవాణియధరంబునకు సాటి యౌనంచుఁ గీర్తింప ఱాల్గావె కెంపు లెల్ల
నెలనాగపెదవితోఁ దుల యంచుఁ బొగడంగ విలువ దేరునుగావె విద్రుమంబు
లింతివాతెఱతోడ నీ డనంగను గంధరహితంబు నగుఁ గాదె రక్తకంబు
తే. నరయ నెందులతోఁ బ్రతి యనఁగవచ్చుఁ, బలుచ నై తేనె లొలుకుచు విలువదొరక
సతతఘనసారసౌరభోన్నతులఁ దనరు, కంబుకంధర రదనాంశుకంబునకును. 78

క. తలతల మనువజ్రంబులఁ, దళతళ మను నిందువదనదంతమరీచుల్
కలకల మనిరొదు రాచిలు, కలకలమనసుల్ గలంచుఁ గలికిమృదూక్తుల్. 79

ఉ. తామరసాక్షి వీనుగవ తా నవసంఖ్యల నెంచఁజాలుఁ ద
త్కామినితళ్కుఁజెక్కు లలకాముని చేతి మెఱుంగుటద్దముల్
సామజయాననాసికము సంపఁగిమొగ్గల నెగ్గులాడు నా
కోమలిలోచనంబులు చకోరగణంబుల నేలు నెంతయున్. 80

క. వనితారత్నంబునకుం, గనుబొమ లందమున మీఱుఁ గందర్పునిచేఁ
దనరెడి సింగిణివిండ్లో, యనుమన్ జను లెల్లఁ జూచి యభినుతి సేయన్. 81

మ. నెరి నజ్బాహ్వయ మిర్వురందు నలర న్నీరేజతారేశు లా
తరుణీరత్నము ముద్దుమొగముచందం బంద వాదించుచో
సరసీజాళి యోడెఁ గా దని యొరుల్ చర్చింప సర్వోర్వికిం
గర మాహ్లాదము చేయుచంద్రుఁ గని స్రుక్కెన్ వాని కష్టేటికిన్. 82

క. నీలంబుల మృదుతరశై, వాలంబులఁ జారుచమరవాలంబుల స
ద్రోలంబమేచకాంబుద, జాలంబుల నేలఁ జాలు సఖిచికురంబుల్. 83

సీ. జలజాక్షినునుకురుల్ శైవలలతికలు రాజాస్యనఖులు తరంగతతులు
కలకంఠిలోచనంబులు గండుమీనులు కుమగంధివిపులవాసులు సుకవు

లలితకంఠము దక్షిణావర్తశంఖంబు భామచన్నుబ్బలు పర్వతములు
కామినీమణిజంఘికలు మకరంబులు చానపిఱుందులు సైకతములు
తే. గంధగజయానచరణముల్ కచ్ఛపములు, రమణిహారంబు తెల్లను రమ్యమణులు
తరుణి ఘననాభి సుడి యనఁ దనరుచుండుఁ, గావున విలాసజలరాశి యావెలంది.

వ. ఇవ్విధంబున ననన్యసామాన్యయావనసౌందర్యసద్గుణకదంబ యగుచల్లమాంబయు నఖిలగుణంబుల నప్పరమపతివ్రతారత్నంబున కెనయం దగుమల్లికాదేవియుం దనకుఁ బ్రియపత్నులుగా నభీష్టభోగంబు లనుభవించుచుండి యారాజపురందరుం డొక్కనాఁ డాత్మగతంబున నిట్లని వితర్కించె నంత. 85

చ. సిరిగలవాఁడె మానవుఁ డశేషజగద్వితంబు గాఁగ సు
స్థిరతర మైనకీర్తులను జెందుట మేలగు నట్లుగానిచో
సిరియును లేమియుం దలఁపఁ జీఁకటి వెన్నెలవాసి గాక యె
వ్వరికిని లేఁతప్రాయమును వార్ధకముం గురిగాదె మేదినిన్. 86

ఆ. ధనము గల్గియుండ ధర్మంబు సేయక, యున్న నదియుఁ బరుల కొదవుఁగాదె
తేఁటు లెల్లఁ గూడి తేనియఁ గూర్చిన, నొరుల కబ్బినట్లు తెలియఁగొనిన. 87

తే. చెలఁగు చౌశీతిలక్షలజీవరాసు, లందు జనియించి నరకంబు లనుభవించి
యంతమీఁదట మనుజుఁడై యవతరించి, తేటపడఁగ సమస్తంబుఁ దెలిసియుండు.

ఉ. అట్టిమనుష్యదేహ మటు లబ్బినయప్పుడె భక్తిమీఱఁగా
గట్టులకేనియల్లుని జగద్విభు నీశ్వరు నిందుశేఖరుం
గట్టిగఁ బూజసేయుచును గౌతుకలీలలఁ గీర్తికాంతఁ జే
పట్టి తుదిం దిరం బయినభవ్యపదంబును జెంద మే లగున్. 89

క. అడిగినవస్తువు లొరులకుఁ, గడువేడుక నొసఁగి ముజ్జగంబులకుం దా
నొడయఁ డగునట్టిశంభునిఁ, దడయక హర్షింపఁ జేతుఁ దథ్యముమీఱన్. 90

క. ఈవిధమున వ్రతకార్యముఁ, గావింపఁ దలంచుచోటఁ గావలయుఁ దగ
న్బావనతర గురుదీక్షను, ధీవరు లగువారలకు నధికతరభక్తిన్. 91

క. పొసఁగ గురుచరణయుగళము, వెసఁ గాంచినయపుడె తొలఁగు వెఱచియఘంబుల్
విసవిసఁ బవనుఁడు జనమున, విసరిన విడి పాఱుజలదవిసరము భంగిన్. 92

మ. వరజాతప్రభవాండమండితజగద్వ్యాప్తకీర్ణుఁడై యొప్పుభ
ర్గునిఁ గాంచన్ గురు నాశ్రయింపవలయుం గుంభాంతరాపూర్ణద
ధ్యవనీశోద్యన్నవనీత మారయఁగఁ దథ్యం బొప్పు నెల్లప్పుడున్
ఘనమందారము నాశ్రయించుకరణిన్ గౌతూహలప్రక్రియన్. 93

సీ. బహుజన్మజనితమౌ పాపాబ్ధికిని నావ చర్చింప సద్గురుచరణసేవ
కమనీయపుణ్యలోకప్రాప్తికిని త్రోవ చర్చింప సద్గురుచరణసేవ
చిరతరైశ్వర్యలక్ష్మీప్రదం బగుక్రేవ చర్చింప సద్గురుచరణసేవ
దుష్కర్మరుక్సంహతులకు నౌషధసేవ చర్చింప సద్గురుచరణసేవ
తే. వనజసంభవముఖ్యగీర్వాణబృంద, ములకుఁ గానంగ రానిశంభునిపదాబ్జ
దర్శనం బాత్మఁ గోరినధన్యమతుల, కిరవలరుశేవ సద్గురుచరణసేవ. 94

క. అని తలంచి యాక్షణంబున, దినకరకులజలధి శీతదీధితి యగు న
జ్జనపాలవరుఁడు కౌతుక, మునఁ దనరారుచును వేగమునఁ బయనంబై. 95

సీ. గములు గూడుక కురంగములచందమున వేగమునఁ బారెడుతురంగములతోడ
నరుఁ కచ్చెరువుగాఁ దరలి యాడెడు పెద్దగిరులఁ బోలెడుగంధకరులతోడ
నుతులు సేయఁగఁ జాలుగతులఁ జెల్వలరారు నతులశతాంగసంహతులతోడ
గుటిలారివరులఁ గోటులఁ జేసెడిమహోద్భటులు గల్గినవీరభటులతోడ
తే. హితులతో మాన్యు లగుపురోహితులతోడ, బుధులతోడను వంధిమాగధులతోడ
మఱియుఁ దక్కినపరివార మరుదుమీఱఁ, గొలువఁ జనియె నిలాభర్త గురునికడకు.

క. అటు లరిగి కనియె నరపతి, పటుశైవకథారహస్యభాసురహృదయున్
ఘటితాఖిలజనకామున్, నిటలాక్షపదాబ్జభక్తినిధి నాచార్యున్. 97

క. కనుఁగొని వినయంబున బద, వనజంబుల కెఱఁగి లేచి వసుధాధిపుఁ డొ
య్యన ముకుళితకరతలుఁడై, వినుతింపఁగఁ జూచి గురుఁడు వెస నిట్లనియెన్. 98

మ. క్షితినాథోత్తమ! నీకు నీసతులకున్ సేమంబె? నీమంబుతో
సతతంబుం బ్రజ నేలుచుండుదువె? నీసైన్యంబు లెల్లం బలో
న్నతి నొప్పారుటఁ జేసి శత్రువరులన్ మర్దించి యిష్టార్థముల్
కుతుకం బొప్పఁగ ధారుణీసురులకుం గొంచింప కీఁ జాలు వే? 99

క. పరమర్మభేదనుండును, జిరమతిమంతుండు హితుఁడు శిష్టప్రియుఁడున్
వరకులజుండును గరుణా, నిరతుండును నైనమంత్రి నీయెడఁ గలఁడే? 100

క. దేవాధీశ్వరునకు మును, జీవుఁడు దా మంత్రి యగుటచే ఘనుఁ డయ్యెం
గావున విభవముఁ గోరిన, భూవిభునకు మంత్రివరుఁడు భూషణ మరయన్. 101

ఉ. స్నానము సేయునీమమును శంభుపదార్చనఁ జేయుమర్త్యుఁడున్
వానలఁ గల్గుసస్యమును వారిరుహాహితుఁ డుండురాత్రియున్
మానిని గల్గుసౌఖ్యమును మంత్రివరేణ్యుఁడు గల్గ నొప్పున
మ్మానవనాథురాజ్యమును మానుగఁ దేటపహించు నెంతయున్. 102

వ. అట్లగుటంజేసి నేర్పరి యగుమంత్రి గలరాజు రిపులం జయించి యక్షీణ రాజ్య
సుఖంబు లనుభవించుం గావున సప్తాంగబలంబులకన్నఁ బెద్ద యగుమంత్రాంగబలం
బు పరిగ్రహించితివే యని మఱియు భవదాగమనప్రయోజనంబును సవిస్తరంబు
గాఁ దెల్పుమనిన నద్ధరావల్లభుం డిట్లనియె. 103

క. జనమత! మీ రాజ్ఞ యొసఁగ, గినరీతి నొనర్చినాఁడఁ గృతపుణ్య! భవ
ద్ఘనకరుణను నే నిచటికిఁ, జనుదెంచుట మీపదాంబుజంబులఁ గొల్వన్. 104

సీ. గురునాథ! జంగంబు గోరిన వస్తువు లెద్దియైన ముదంబు నివ్వటిల్ల
నొసఁగి జగంబులం దసమానకీర్తులఁ జెంది గిరీశుఁ డానంద మొందు
నట్టు గావించెద నని తగ నూహించి వ్రతము గైకొనఁ గోరి వచ్చినాఁడ
మీర లిందుల కిచ్చు మెచ్చి యాదరమున నీక్షింప నిప్పుడే దీక్ష యొసఁగి

తే. భూతి నొక్కింత నొసటిపైఁ బొట్టుబెట్టి, పాదతీర్థంబు మూర్ధంబుపైనిఁ జల్లి [డు.
యాజ్ఞ దయ సేయుమనుటయు నతనిఁ జూచి, యద్భుతంబొంది యాచార్యుఁ డనియె నపు

ఉ. ఓ వరనాథ! భూరిగుణోన్నత! నీవిపు డాత్మలోపలం
బూనిన కార్య మాపవనభుగ్వరకంకణుఁ డైన నిష్ఠతోఁ
దా నొనరింపఁజాలఁ డన ధారుణిలో జను లెట్లు నేర్తు ర
ట్లైన ప్రయోజనంబునకు నర్హమె నీ కిటు లూహసేయుటల్. 106

ఉ. ఇప్పటిభక్తిమార్గము నరేశ్వర! చిత్తమునందు నెప్పుడుం
దప్పక నిల్పఁజాలుదువె? తద్విధ మెంతయు దుర్లభంబు నీ
కిప్పగిదిం బొసంగు; వసుధేశ్వరు లెక్కడ! చెప్పఁ జోద్యమై
యొప్పు వ్రతంబు లెక్కడ? మనోభవరూప! యెఱుంగఁ బల్కుమా. 107

క. ఇచ్చెద రనువోటికిఁ గడు, వచ్చెద రార్యులు చెలంగి వారికిఁ గృపతో
నిచ్చల్ గలుగుపదార్థము, లొచ్చెం బించుకయు లేక యొసఁగఁగ వలయున్. 108

ఉ. ఆరయఁ బుత్రులైన సతులైనఁ దనూభవులైనఁ గాంచనా
గారములైనఁ జెల్వ మగు కాయ మొకించుకఁ గోసి యైన యా
ధారుణి యైన నిట్టిశపథం బొనరించినచోట నేటుగాఁ
గోరిక యెంతలే దనక గొబ్బున నీవలయుం బుధాళికిన్. 109

చ. ఘను లరుదెంచి యీఁ దరము గానిపదార్థము లాసతోడఁ గో
రినయెడ నీయఁజాలక ధరిత్రిపయి న్నగుబాటుఁ జెం

కాన విను భూవరా! మునుపటింబలె నూరక మేరతో వసిం
చినదిరొ మేలుసుమ్ము శశిశేఖరు నెమ్మదిఁ బూజసేయుచున్. 110

క. అదియును గాక యొకయెడ గుఱి, వదలి వెసన్ శిష్యవరుఁడు వ్రతభంగము చేఁ
బాదలినయప్పు డొకించుకఁ, గొఱుపంటుఁ జుమీ! తలంప గురునాథునకున్. 111

ఉ. నావుడు రాజశేఖరుఁడు నవ్వలరన్ గురుఁ జూచి పల్కె నో
దేవ! భవత్ప్రసాదమున ధీరత మీఱఁగఁ దద్వ్రతంబు పృ
థ్వీవరులెల్ల నెన్నఁగను వేడ్క నొనర్చెద సంశయంబు మీ
భావమునందు నిల్పక కృపామతి నానతియీవె శీఘ్రతన్. 112

మ. అరవిందోదరతుల్య పుణ్యయుతకార్యారంభసంరంభవి
స్ఫురితాక్షీణదృఢాంతరంగ మితరంబుల్ గోరుటల్ నేర్చునే?
చిరగీర్వాణతరంగిణీవిమలవీచీజాలలీలానిరం
తరసంతోషిత రాజహంస మిగనొందం జేరునే నాఁగులన్? 113

వ. అదియునుం గాక. 114

సీ. సతి నమ్మి మును హరిశ్చంద్రభూనాథుండు సత్యంబు నిలుపఁడే జగమెఱుంగఁ
దనతండ్రియానతిఁ దప్పక హర్షించి రాజ్యంబు వదలఁడే రాఘవుండు?
శిబిచక్రవర్తి వానిగఁ దొల్లి డేగకుఁ గొనకొని దేహంబు గోసియీఁడె?
ఘనత మీఱఁ బరోపకారార్థము దధీచి తా నస్థు లొసఁగఁడే తనువు విడిచి?
తే. వారలెల్లను బృథ్వి నున్నారె యిపుడు?, సలలితం బగు ప్రఖ్యాతి వెలసెఁగాక
వినుము గురునాథ! యిఁక బెక్కులనగ నెందు, కటులసత్కీర్తి నిలిపెదనవనియందు.

చ. జలనిధు లింకినన్ ధరణిఁ జంద్రుఁడు గ్రుంకిన వేగ జంకినన్
జలజలమంచుఁ జుక్కలు కృశం బయి డుల్లిన భూమి క్రుంగినం
గులగిరులెల్లఁ బెల్లగిలి కూలిన దిక్కరు లోలి మ్రొగ్గినం
బొలుపుగ నీవ్రతంబు పరిపూర్తి యొనర్తు శివుండు మెచ్చఁగన్. 116

వ. మహాత్మా! మీ యనుగ్రహంబువలన మన్మానసంబు సంతోషించుచున్నయది మీ
రిందులకు సంశయింపక శీఘ్రం బానతీయవలయు నని ప్రార్థించిన. 117

తే. అన్ని విధముల నీమది నెన్ని చూచి, గట్టిగా గుఱి నిలుపఁగలట్టులైన
భూమిపాలక! మాచేతిభూతి యంది, భూతనాథుని మెప్పింపు ఖ్యాతిమీఱ. 118

క. కరుణారసపూరితహృ, త్సరసీజుఁడై యపుడు గురుఁడు జనపతినొసటన్
పరగువ భూతి యొకించుక, తిరముగ నిడి యాజ్ఞ యొసఁగ దినకరకులుఁడున్. 119

క. శరణార్థి యగుచు శశమున, గురుపదతీర్థంబుఁ జల్లుకొని సద్భక్తిం
బరిపర్ణించుచు నొయ్యన, మరలెం బురి కధికసంభ్రమం బలరారన్. 120

ఉ. అంతఁ గొలంత లేక బల మంతయుఁ జెంత ననంతవాజులన్
దంతుల నెక్కి యెంతయు నితాంతజవంబున నంతకంతకుం
బంతముమీఱ నింతలుగ బంతులుసాగి యొకంత రాఁగ భూ
కాంతుఁడు సొచ్చె నప్పురముకాంతలు సేసలఁ జల్లుచుండఁగన్. 121

చ. అలికులవేణు లెల్ల మణిహర్మ్యతలంబుల నిల్చి చెల్వుగాఁ
గలువలు నాణిముత్తెములు గాఢముగాఁ బయిఁ జల్ల నప్పుడ
జ్జలజహితాన్వయుం డలరెఁ జారుతరంబుగఁ దారకాగణం
బులు బలుదిక్కులం గొలువఁ బొల్పగుచల్లనిచంద్రుఁడో యనన్. 122

తే. రమణఁ దలుకొత్త మేదినీరమణునకును, బసిఁడిపళ్లెరములను దీపముల నుంచి
రమణు లతనునికంఠహారమణు లనఁగ, నిచ్చ నలయుచు నారతు లిచ్చి రపుడు. 123

తే. ఇందుకాంతావళులభావ మెల్లఁ గఱఁగ, రా జుదయపర్వతమునుఁ జేరంగ నెఱఁగె
నిందుఁ గాంతావళులభావ మెల్లఁ గరఁగ, రాజుదయపర్వతమును జేరంగ నెఱిఁగె.

వ. ఈచందంబునఁ బౌరసుందరీసందోహం బమందం బగు నానందంబు డెందంబులం
గ్రందుకొన నందంద పయిం దొలంగించెడు కుందాది సుమబృందంబుల గంధం
బులు పొందుగా హృదయారవిందంబునకు విం దొనర్ప వందిమాగధులు ముందరసం
దడిగొని వినుతింప దివ్యదుందుభినాదంబులు చెలంగఁ గందర్పసుందరుం డగు న
వ్వసుంధరాపురందరుండు మందహాసం బొదవ నిజమందిరంబుం బ్రవేశించి తనయిం
దుముఖులం దానును సుఖంబున వసించె నంత. 125

మ. సరసీజోద్భవరక్షకౌరసుఁడు ఘస్రస్త్రీమణిం బ్రేమతోఁ
గర మింపొంద నలంకరించుటకు వేగం గాంచి తా నీటిలోఁ
బరఁగన్ ముంచినయట్టి మేల్మి యగుబల్బంగారపుంబూదె యా
న్కరణిన్ భానుఁడు పశ్చిమాంబునిధిజక్కం గ్రుంకె నొక్కుమ్మడిన్. 126

తే. రాజు కువలయ మలరింప రాఁ దలంచు, టెంచి సమయాధికారి గట్టించినట్టి
భవ్యకహ్లారతోరణపంక్తి యనఁగ, సాంధ్యరాగము విలసిల్లె సాంద్రముగను. 127

మ. గురుపత్నిన్ వరియించుద్రోహి తనుఁ గన్గొం రాదటంచున్ సుధా
కరురాకలఁ మది నెంచి పద్మిని ముఖాబ్జంబుం గడు న్వంచె న
ట్లరయం బుణ్యవధూమణుల్ ధరణి నత్యంతోగ్రదోషాత్మునిన్
సరవి న్గన్గొన నొల్లకుందురకదా చర్చింప నెంతేనియున్. 128

సీ. విటులపై మదనుండు వెడలుచో దిక్కులఁ గ్రమ్ముపికాళిసంఘ మ్మనంగ
మిగుల నిశాకాంత మేలునం గిడుకొన్న లాలితనీలచేలం బనంగ
బద్మబాంధవునితోఁ బాసి వర్తింమవాసరలక్ష్మి ఘనదుర్యశం బనంగ
నజుఁడు విష్ణుపదంబు నమరఁ బూజించినఁ బరఁగునిందీవరప్రతతి యనఁగ
తే. నవనిఁ దమ మెందుఁ జొరనీక దవిలె నంచుఁ, దపనుఁ డపరాబ్ధిఁ బడెనింక దాఁగ నేల
యనుచు గిరిగుహాలందుండి యొనరవెడలు, కలుషతతి యనఁ బర్వె దిక్కులఁ దమంబు.

తే. పేర్మి శశాంకుఁడు కుముదినిఁ బెండ్లియాడ, రమణఁ బఱతెంచు వనితిమిరమణి చదలు
మంగలంబున జేఁచినమంగళార్థ, లాజలవరుసఁ దార లల్లన వెలంగె. 131

తే. దృఢతమోభూతబాధితదిగ్వధూటిఁ, బ్రోవఁ దక్కాలఘనయోగిపూనికఁ దెచ్చి
నట్టిబల్దివ్యటీ యన నబ్జవైరి, యురుతరశ్రీలఁ దా నంత నుదయ మయ్యె. 131

సీ. అజుఁడు చకోరామరావనార్థము నిల్పఁ గొమరారునమృతంపుఁగుండ యనఁగఁ
బతిరాకకును నిశాసతి హారతిం బట్టు బాగైనరజతంపుఁబాత్ర యనఁగ
ఘనపాంథహృత్పద్మవనములు గలఁచంగఁ దవిలి యేతెంచుచాదంతి యనఁగఁ
దొగకన్నె ముద మంది నగుఁగాక యనుచుఁ బ్రొబ్నగమూచూపెడుదర్పణంబనంగ
తే. విశదకాంతుల నంతంత వృద్ధిపొంది, శీతకరబింబ మింపొందఁ జెలఁగి విశల
సాంద్రతరముగఁ జంద్రికాసమితి దనరెఁ, గోరికలమీఱి కేరం జకోరకములు.

వ. అయ్యెడ. 133

సీ. పట్టైనసిగలపైఁ బట్టుబొంగులు జుట్టి వలిపెగుడ్డల బొంక మురఁ గట్టి
సొగసుగా నుదుటఁ గస్తూరిరేఖలు దీర్చి కడఁగి ముత్యాలచౌకట్లు గట్టి
కరములఁ బచ్చలకడియంబు లొగిఁ దాల్చి కంఠమాలికలు చొక్కమున నించి
చలువదుప్పటులు పైపలెవాటు గావించి కర మొప్పుచందనగంధ మలఁది
తే. మల్లెపూదండ లింపు శోభిల్లఁ బూని, పండుటాకులు కపురంపుపాగ లూని
పరఁగఁ జేపట్టి యొయ్యారిభావ మెసఁగ, విటులు విహరింపసాగి రవ్వేళ యందు.

చ. చెలు వగు పెన్నెఱుల్ దళుకుఁజెక్కులు నిద్దపుముద్దుమోములుం
గులుకుమిటారిచన్గవలు గొప్పపిఱుందులు వాలుఁజూపులు
న్గిలకిలనవ్వులున్ మిగుల నీటగు గాటపునూటిమాటలుం
గలిగి విటావళిం దిరముగా వలపింతురు వేశ్యలత్తఱిన్. 136

చ. చిలుకలతేరుఁ బూన్ చెఱకుసింగిణివిల్లును దేఁటినారియున్
బలుజిగురాకుటాలును వనప్రియసైన్యము పువ్వుదూపులున్

వెలఁగెడుమీనుటెక్కెమునుఁ జెన్నొదవ న్వెడలెన్ విటాళిపై
మలయమరుద్వసంతఘనమంత్రులఁ గూడి రతీశుఁ డయ్యెడన్. 136

క. పుండ్రేక్షుచాపమునఁ గడు, వేండ్రపుఁబువుటమ్ముఁ దొడిగి విరహిజనులఁ జె
క్కాండ్ర నపుడేసె మన్మథుఁ, డెండ్రాయని యొరుఁడు తన్ను నెదురటలేమిన్.

చ. బలములఁ బోఁజాదిర్చి నిజబాణపరంపర లెల్ల నేర్చి దో
ర్బల మరుదారఁ జేర్చి కడుబాగుగ సింగిణిఁ జేర్చి లీలతోఁ
బలుమఱు సేసి యార్చి పరబంధరవేఁఖలఁ దార్చి నాథులం
గలయఁగఁ గూర్చి నోర్చి యలకాయజువైఖరి నేర్తురే! యొరుల్. 138

ఉ. కొమ్మ లనంగనొప్పుపుభఁగొమ్మలఁ జేరి వినూత్నదివ్యగం
ధమ్ములఁ గేరి మోవి నమితమ్ముగ తేనియఁ గ్రోలి సోలి యా
ముమ్మరమైనకోడిచను మొగ్గలమీఁదను వ్రాలి చాల సౌ
ఖ్యమ్ములఁ దేలె లీలఁ బురపావలి యన్ మధుపంబు లయ్యెడన్. 139

ఆ. అంతఁ గడఁక నంత కాంతుఁ డంగజుఁ, డరయఁ దనదుభక్తవరునిపురము
జనుల నేఁచు టెఱిఁగి సరగ వేజాచు కై,వడిని వేగుఁజుక్క వొడిచె దివిని. 140

లయగ్రాహి.
కుక్కుటము లెంతయును జెక్కు లగుదిక్కులను నిక్కి మద మెక్కి ఘువిపిక్కటిల
మ్రోసెన్, జుక్కలును సోముఁడును గ్రక్కునఁదొలంగి దలఁజక్కి పలు గేరె మఱుఁ
డుక్కుచెడి పాటెన్, జక్కఁగ విహంగములు జిక్కుపడియున్న తమ టెక్కె లల
రించుకొని చొక్కముగఁ బల్కెన్, గ్రిక్కిఱిసి తేఁటిగము లక్కమలరాజిపయిఁ
బొక్కుచుఁ జరించెఁ దొగ లొక్కట ముసింగెన్. 141

చ. అతులతరార్చు లల్ల నలరారఁగ సంతసముఁ బ్రోది పట్టఁగా
నతజనఘోరకిల్బిషవనంబులఁ గాల్పఁగ నాత్మ నెంచి శ్రీ
శ్రుతి నరుదెంచినట్టి యలగంధవహాప్తుఁడో యన్వీధంబునన్
ధృతి నుదయించె జంభరిపుదిగ్గిరిపై హరిదశ్వుఁ డంతటన్. 142

క. పురజనము లపుడు కడున, బ్బురపుంగోరికల నంతిపురములలోఁ గ
ప్పురపున్ ధూమము లిడి గో, పురములపైఁ గనకకుంభములు నిల్పి తగన్. 143

సీ. తిరుగా నాణెము త్రియపుఁబందిరు లిడి కలువలు నించి మేల్కట్లు గట్టి
గోడల నెల్ల రంగుగఁ జిత్తరువు వ్రాసి వేధులు దేవతావేశ్మములును

వింతగా నలరించి వృషభకేతనముల గీములయందెల్లఁ బ్రేమనునిచి
వీధులు జక్కఁగావించి చందనమునఁ గస్తూరియునుగూడఁ గలిపి చల్లి
తే. యఖిలజనములు పురినెల్ల నమరఁజేసి, రప్పటికిమున్నె యొప్పులకుప్పలయిన
తనవధూరత్నములుఁ దాను ధరణివిభుఁడు, వేగమేల్కాంచి తత్కాలవిధులఁదీర్చి

ఉ. స్నానము లాడి నియమున ధౌతపటంబులు గట్టి యంత సం
స్థానమునందు భర్మమణిసంఘటితం బగు వేదిమీఁదటన్
భానుకులాగ్రగణ్యుఁ డగుపార్థివశేఖరుఁ డాత్మలోన నిం
పూనిన వేడ్కతోడ శివపూజ యొనర్పఁగ సాగె నుబ్బుచున్. 145

సీ. ఆవాహనంబు వృషాధిపవాహునకాసనం బమలసింహాసనునకు
నర్ఘ్యం బనేకలోకాధారమూర్తికిఁ బాద్యంబు సుగుణసంపాద్యునకును
నిజభక్తి నాచమనీయ మీశ్వరునకు స్నానంబు వేడ్కతో స్థాణునకును
వస్త్రం బశేషగీర్వాణసన్నుతునకు బ్రహ్మసూత్రము పరబ్రహ్మమునకు
తే. గంధ మిభదైత్యదాననిర్గంధునకును, బుష్ప మత్యంతమునిజనపోషణునకు
ధూప మానవకాంతివిధూపమునకు, దీప ముష్ణాంశుకోటిప్రదీపునకును. 146

శా. నైవేద్యం బహిరాజకంకణునకుం దాంబూల మేపారఁ ద
న్త్రైవేశార్చితపాదపంకజునకున్ ధీయుక్తి నీరాజనం
బావేశాత్మునకున్ సుమాంజలి పతింద్రారాతికిన్ విష్ణుని
ర్వాణిప్రస్థానునకుం బ్రదక్షిణనమస్కారంబు లర్పించుచున్. 147

సీ. మందారకుందారవిందనీలోత్పలబంధూకవకుళసౌగంధికములఁ
బ్రియమొప్పఁ దులసికాబిల్వాదిమృదులతరోల్లసద్బహువిధపల్లవముల
ఘనసారచందనాగరుచారుగుగ్గులుకస్తూరికాదికవస్తువులను
దధిఘృతగోక్షీరమధురసనారికేళాంబువుల నెడుపంచామృతములఁ
తే. బొలుపు మీఱెడు కాంచనపుష్పములను, నాగవల్లీదళక్రముకభాగములను
సులలితాపూపసూపాన్నఫలతతులను, జనపరుఁ డొనర్చె నవ్వేళ శంభుపూజ. 148

వ. మఱియు గీత వాద్య నృత్తాది బహువిధానందంబుల నంబికారమణు నారాధించి యి
ట్లని వినుతింపం దొడంగె. 149

సీ. కలధౌతనగవాస! కరిచర్మమృదువాస! శరదిందునిభహాస! శరణుశరణు!
ఇనకోటిఘనదీప! కనకాద్రిపటుచాప! సనకాదినుతరూప! శరణుశరణు!
వరయోగిజనలోల! దురితాభ్రవాతూల! సురరాజవరపాల! శరణుశరణు
రణరంగరిపుభంగ! రమణీయధవళాంగ! చతురాగమతురంగ! శరణుశరణు

తే. సలిలతాంభోధితూణీర! శరణుశరణు!, శాశ్వతైశ్వర్యసంయుక్త! శరణుశరణు!
సాధులోకసురోర్వీజ! శరణుశరణు!, శరణు! విశ్వేశ! భూతేశ! శరణుశరణు!. 150

సీ. పొంకంబు గలమంచిజింక నంకంబుగాఁ గొంకక ప్రేమతోఁ జంక నిడికి
దిట్టతనంబుతో గట్టిగా సామేన గట్టులదొరముద్దుపట్టి నునిచి
వింతఁగా సికను బూబంతిగా జాబిల్లి సంతసంబునఁ బంతసం బెసఁగ నిలిపి
మేలైనయేనికతోలు శాలుగఁ బూని, లీలతో మున్నైనవాలుఁ దాల్చి
తే. పొసఁగ భసితంబుఁ బూసి యెాఁబోతు నెక్కి, గాలిమేఁతరిసొమ్ములఁ గడుధరించి
లచ్చిమగఁడును నలువయు మెచ్చిపొగడ, జగము లేలెడునినుఁగొల్తు నిగమవినుత.

శా. నీరేజోద్భవముఖ్యులౌ సురమునుల్ నిన్బ్రస్తుతుల్ సేయఁగాఁ
దా రొక్కింతయు నేర రంచును బుధుల్ తథ్యంబుగాఁ బల్కఁ జో
ళోరాజార్ధకిరీట! మర్త్యుఁ డిఁక నెట్లో నిన్ బ్రశంసింపఁగా
గౌరీమానసపద్మషట్చరణ! శ్రీకంఠా! జగద్రక్షకా. 152

తే. శివశివా యని సన్నుతి సేయనేర, వినయ మొప్పారఁ బూజఁ గావింపనేర
మూఢుఁడను నన్నుఁ గృపఁజూడు మోదముతోడఁ, బార్వతీలోల సంతతభక్తపాల.

క. జయజయ పురదైత్యాంతక!, జయజయ శృంగారలీల! సదమలశీలా!
జయజయ నాకాధిపనుత!, జయజయ లోకాధినాథ! జయ పరమేశా! 154

వ. ఇట్లనేకప్రకారంబులఁ బ్రస్తుతించి తదనంతరంబ. 155

క. తరుణారుణాంశునిభభా, సురనవరత్నచయాఖచితశోభితదివ్యా
భరణోజ్జ్వలాంగుఁ డయి యుత్తరతరచిత్రాంబరముల నొగి ధరియించెన్. 156

తే. అరయ రుద్రాక్షమాలిక లమరఁ మెడయ, ఫాలమున భూతిరేఖయు శ్రీల దనరఁ
బసిఁడిపావలు దొడిగి వైభవముచెలఁగఁ, గప్రపువిడెంబు సేయుచుఁ గౌతుకమున.

సీ. దివి పిక్కటిలఁ బెక్కుతెఱఁగుల నెడలేక భేరీమృదంగముల్ మ్రోయుచెలఁగఁ
గంతునిచేతిచేమంతిబంతు లనంగ వంతుకెక్కినకళావంతు లాడఁ
దుంబురునారదాదులఁ దిరస్కృతి సేయు గాయకుల్ గీతముల్ కడఁగి పాడ
వందిమాగధులు చెల్వొంద ప్రస్తుతి సేయఁ జేరి భూదేవు లాశీర్వదింప
తే. రమణఁ బరిచారికలు ముందఱను బిఱుందఁ, బసిఁడిబెత్తులచేఁ బరాబరు లొనర్ప
రాజసంబున నంతఃపురంబు వెడలి, ఘనత నుర్వీశుఁ డాస్థానమునకుఁ జనియె. 158

సీ. చాలుచాలునఁ జాలునీలంపుఁబగడంపుఁగంబము ల్మితి లేనికాంతిఁ దనర
గారుత్మతప్రమణు ల్గదియించినట్టిమేల్మేడగోడలు సొంపుమీఱి యలర
నిందుకాంతములఁ బొల్పొందఁ గావర్చిన సోపానములు వింతశోభ లెసఁగ
వెలలేనివజ్రంపువేదిక ల్చెలువాఱ గోమేధికపుగవాక్షులు చెలంగ

తే. వతులవైడూర్యపుష్యరాగాదినీల, రత్నవస్తువు లెంతయు రమణ మెఱయఁ
గ్రొత్తముత్తెంపుబొట్టులు గొమరుమిగులు, కొలువుకూటంబునందునఁ గూర్మితోడ.

క. కురుమగధచోళమాధవ, కరహాటమరాటలాటకర్ణాటకఘూ
ర్జరయవనముఖ్యధరణీ, వరు లెల్లం గొలువ భూరివైభవలీలన్. 160

సీ. వేదశాస్త్రపురాణవివిధరహస్యము ల్వాగుసతోఁ గవిబుధావళులు దెలుప
సంగీతనృత్తాదిసరసవిద్యాప్రౌఢి కడువేశ్యా నర్తసంఘములు నెఱప
శైవవైష్ణవజైనచార్వాకబౌద్ధశాస్త్రయులు తన్మతక్రియలు సెప్ప
కరవాలశూలతోమరభిండివాలాదిశస్త్రపాతికులు ప్రశస్తిఁ జూప

తే. రమణు లిరుగడ వింజామరములు వీవఁ, గడఁగి దెబ్బవిరం దగుఘననియోగ
ములఁ దవిలి రత్నపీఠాగ్రమునఁ జెలువుగఁ, గొలువుఁ గూర్చుండె మేదినీతలవిభుండు.

క. అతులితవిభవంబున నీ, గతిఁ గొలువున నుండి యచట గలజనములకుం
గుతుకం బొప్పఁగ ధరణీ, పతి దా నపు డిట్టు లనుచుఁ బలికెం బ్రేమన్. 162

చ. వినుఁ డిదె యాదిగాఁగఁ బృథివిం గలజంగమకోట్లకెల్లనుం
గొనకొని సత్పదార్థములఁ గోరినయంతనె పూనికతోడ లే
దనక రయంబుమీఱ నన యంబును నిత్తు నృపాధిరాజవా
హానునకుఁ బ్రీతిగాఁగ జగమంతయు మెచ్చఁగ నుత్సవంబునన్. 163

ఆ. ప్రజలకెల్లఁ దెలియఁ బ్రతిన గావింపద, నడుగకున్నవారి కిందు నొట్టుఁ
జేరి యాసతోడఁ గోరినవారల, కీయలేనివాని కిదియ యొట్టు. 164

క. అని పలికి సకలదిశలం, బనివడి చాటింపఁ బనిచి బాగుగ కుంగసా
లను గంట వ్రేలఁ గట్టిం, చెను జనములకెల్లఁ గడువిచిత్రము మీఱన్. 165

వ. ఇట్లు శపథంబు గావించి దిశలం జాటించినఁ దద్వృత్తాంతం బంతయు విని క్రమం
బున. 166

సీ. కత్తువాలలు పైఁడికట్లబెత్తంబులు శంఖసంఖ్యల మించుశంఖములును
పిడిగంటలును కేకిపింఛంపుఁగుంచెలు ఛత్రముల్ బులితోళ్లు చామరములు

యోగదండంబులు యోగపట్టెడలును గండపెండేరము లుక్కుండలములు
తనువులభూతిపూఁతలు కావివస్త్రము ల్మేలైనరుద్రాక్షమాలికలును
తే. శ్వేతకేతనములు రుద్రవీణియలును, బాత్ర మగునట్టిరజతంపుఁబాత్రికలును
గలుఁదామరఁ బలువైనశూలములును, మొలకబంగరుగిలుకుపావలును గలిగి. 167

సీ. అతులితవిమలపంచాక్షరీమంత్రంబు మించి కోరికఁ బఠియించువారు
తఱుచుగా శైవకథారహస్యార్థము ల్నెఱి శిష్యవరుల కేర్పఱచువారు
సారెసారెకు "నమశ్శర్వాయ రుద్రాయ పశుపతయే" యని పల్కువారు
నడుగడుగునకుఁ గాహళాదిరవంబులు చెలఁగించుచును వేడ్క నలరువారు
తే. చిత్రగతులను గానంబుఁ జేయువారు, సరవితో గద్యపద్యము ల్చదువువారు
నగుచుఁ గోటానఁగోట్లు లోకమెుగిని నడువ, సాగి రానేల యీనినచందమునను. 168

సీ. మల్లయ్య వీరయ్య మఱి విరూపాక్షయ్య జడముడిబసవయ్య శంకరయ్య
పిడిఘంటచిక్కయ్య భీమయ్య సోమయ్య శివయ్య హరిణాంకశేఖరయ్య
మరులయ్య సంగయ్య మాకొండలింగయ్య పర్వతనాథయ్య పశుపతయ్య
శరభయ్య రుద్రయ్య కరపాత్రసిద్ధయ్య శితికంఠయోగయ్య శ్రీగిరయ్య
తే. విశ్వనాథయ్య వీరమాహేశ్వరయ్య, యాదిగాఁ బేరు గల్గి మహాత్ము లయిన
జంగమస్వాము లారాజసముఖమునకు, సరగఁ జనుదెంచి రత్యంతసంభ్రమమున.

వ. ఇవ్విధంబునఁ బఱతెంచి నృపాలుం గాంచి. 170

శా. ఏరా! భూవర! మాకుఁ గాంచనతురంగేభాంబరాందోళికా
భూరిస్యందనమందిరోపవనసద్భూషామణిశ్రేణులున్
జేరం గావునఁ బల్లెలున్ బశువులున్ లెక్కింప కర్థంబు మా
కేరా! కోరిక దీఱ మీఱ కిఁక నీ వెంతేనియున్ ధీరతన్. 171

క. పాలుం బెరుఁ గిక్షురసమునుఁ, జాల ఫలరసములు దేనె శర్కర ఘృతమున్
మే లగుకజ్జంబులు నీ, వేళకుఁ దెప్పించరోరి వేగమె మాకున్. 172

మ. అనుచుం గోరినజంగమయ్యలకు నత్యానందచేతస్కుఁడై
మనుజాధీశ్వరుఁ డర్ఘ్యపాద్యవిధులన్ సన్నించుచుం గాంచనా
సనము ల్వెట్టి బహుప్రకారములఁ బూజ ల్చేసి యశ్రాంతమున్
ధనధాన్యాంబరముఖ్యవస్తువులచేత న్బ్రీతి గావించుచున్. 173

క. అడిగినవస్తు వొకింతయుఁ, దడయక యాక్షణమునందె తాత్పర్యములోఁ
గడుభక్తి నొసఁగుచు భూపతి, పుడమిన్ బ్రతివాసరంబు బ్రోది యొనర్చున్. 174

క. జంగంబు లెల్ల నచట భు, జంగమరాజాంగదుని వెసం గొల్చుచు నా
జంగములై వసియించిరి, బంగరుపుమఠంబులందు భాసురలీలన్. 175

వ. ఈక్రమంబున నద్ధరాధీశుం డతులితధర్మమార్గప్రచారుండై ప్రతిదినజంగమారాధన సేయుచుండె నని సూతుం డెఱింగించిన నైమిశారణ్యమహామును లటమీఁదికథావృత్తాంతం బెట్లని యడుగుటయును. 176

ఉ. హారతుషారహీరశరదభ్రనిశాకరతారకాబ్జడిం
డీరమరాళపారదపటీరవియత్తటినీసితాభ్రమం
దారసురేంద్రనాగకలధౌతసుధారసపన్నిభోజ్జ్వలా
కార లసద్విహార సుమకాండవిదార! యుదార! శంకరా! 177

స్రగ్విణి.
చారుకారుణ్యవిస్తార! తారేశకో, టీర! దైత్యేభకంఠీరవేంద్రాదిబృం
దారకానీకమందార! సత్యవ్రతా, చార! గోరాజసంచార! గౌరీశ్వరా! 178

తురగవల్గనము.
ధరణిధరవరశరణ చిరశుభదాయకా హరిసాయకా
తరణిశశిశుచినయన గురితవిదారణా! లయకారణా!
పరమపురుష హరిహయనుత! పురభంజనా! మునిరంజనా!
హర! గరళగళ! విమతదనుజభయంకరా! జయ శంకరా! 179

గద్య. ఇది శ్రీమత్కుక్కుటేశ్వర వరప్రసాద లబ్ధ కవితా సామ్రాజ్య ధురంధర ఘనయశోబంధుర కౌండిన్యగోత్ర పవిత్ర కూచిమంచి గంగనామాత్యపుత్త్ర బుధజనవిధేయ తిమ్మయనామధేయ ప్రణీతం బైన రాజశేఖరవిలాసం బనుకావ్యంబునందు ప్రథమాశ్వాసము.

శ్రీరస్తు.

రాజశేఖరవిలాసము.

ద్వితీయాశ్వాసము.

రాజితాఖిలాగమ
పారగ! సురరాజమౌళిభాసురతరకో
టీరా! మణిరుచిరచరణ!
క్రూరాహితమదవిభంగ! కుక్కుటలింగా!. 1

వ. అవధరింపుము నైమిశారణ్యమహర్షులకు నిఖిలపురాణవ్యాఖ్యానవిఖ్యాతుం డగు సూతుం డిట్లనియె. అట్లు నిరంతరజంగమారాధనదీక్షితుండై యాత్మమావల్లభుండు వర్తించుచున్నసమయమున నొక్కనాఁడు. 2

సీ. ఘన మైనతనుకాంతిఁ గనుఁగొన్నచో శరద్ఘనమైనఁ దాఁకకే కదలి పాఱఁ
బోడ వైనజడలదీప్తులు సాంద్రతరబాలజలజాప్తరుచులతోఁ జెలిమి సేయ
నిందుచందురుఁ బోలునిటలభాగంబున రమ్యభస్మత్రిపుండ్రంబు మెఱయఁ
బవమానవశమునఁ బల్కు చేతివిపంచిగీరవంబునకు రాగంబు గూర్ప
గీ. మండితం బైనదండకమండలువులు, నలరుపటికంపుసరులు మృగాజినంబు
గల్గి యరుదెంచె నమ్మహీకాంతుకడకు, భూరిలీలాప్రచారుండు నారదుండు. 3

ఉ. వచ్చు నెఱింగి మానిజనవర్యు నెదుర్కొన నేగి మ్రొక్కి తో
డ్తెచ్చి యనర్ఘ్యరత్నరుచిదీపితపీఠమునందు నుంచి తా
హెచ్చుగ నర్ఘ్యపాద్యవిధు లిచ్చి కడు న్వినుతించి భక్తితో
నచ్చతురాస్యసూతికి ధరాధిపుఁ డిట్లని పల్కె నేర్పునన్. 4

చ. మునివర! సర్వలోకములముఖ్యుఁడ వీశ్వరభక్తిమార్గసం
జనితయశఃప్రకాశుఁడవు సంతతపుణ్యుఁడ వీవు మద్గృహం
బున కిపు డిట్లు రాఁ గనుట భూరిశుభంబుల కెల్లఁ దానకం
బనుదినభోగభాగ్యవిభవాతిశయంబుల కెల్ల మూలమున్. 5

క. అనఘ! మిముఁబోటిపుణ్యులఁ, గనుఁగొనుభాగ్యంబు మాకుఁ గల్గుటయెల్లన్
ఘన మగునిధిఁ గాంచినపేదనుఁ బోలుటగాదె తలఁపఁ దాపసముఖ్యా!. 6

సీ. అనవుడుఁ గలహభోజనుఁడు సర్వంసహాపరున కిట్లని పల్కె వలనుమీఱ
రాజాధిరాజ! రూపరమణీయరతిరాజ! రాజశేఖరపదాంభోజమధుప!

యాచకామరభూజ! హరిదశ్వనిభతేజ! కాంచనాచలధైర్యకలితశౌర్య!
పండితజనగేయ! భల్లాణరాయ! నీసరివారులేరు ముజ్జగములందు
తే. వడుగువట్ట్యలకెల్ల లేదనక యీయఁ, జాలినా పెద్దయైన నీచరితమునకు
సంతసం బయ్యె నీపుణ్యమింతయంత, యనుచు వర్ణింపఁ దరమె యయ్యజునకైన.

క. కొట్టితివి రిపులఁ జోరులఁ, బట్టితివి మహేశ్వరాంఘ్రిపంకేరుహముల్
పుట్టితివి వంశమణివై, కట్టితి వర్థులకు నొసఁగుఘనమగు బిరుదుల్. 8

క. వచ్చితి నినుఁ గనుఁగొనుటకు, మెచ్చితి నీసుగుణములకు మేల్భళి! యిటు లీ
విచ్చిన యర్చనలకుఁ గడు, హెచ్చుగఁ బరితోష మయ్యె నిచ్చో మదికిన్. 9

తే. పార్థివోత్తమ! నిశ్చలభక్తితోడ, నిందురేఖావతంసు గిరీశు నీశుఁ
గోరి సతతంబుఁ బూజించుధీరమతుల, కవఁగ నిహపరసౌఖ్యంబు లందఁ గలుగు.

సీ. ఫణిహారునకుఁ బ్రదక్షిణము గావించుట దేవాదిదేవునిఁ దెలిసికొనుట
చంద్రశేఖరుపదాబ్జంబు లర్చించుట తవిలి శంభునిచరిత్రములు వినుట
పురదైత్యహరుని నేర్పునఁ బ్రస్తుతించుట భర్గునిదివ్యరూపంబుఁ గనుట
ధరఁ జాగి పార్వతీధవునకు మ్రొక్కుట నెఱి నీశుఁ దనయందు నిల్పికొనుట
గీ. వలయుఁజువ్వె నృపాల! పావనతమీఱ, నిరవుగా నీశ్వరుని నాశ్రయించువారి
కంఘ్రిధీహస్తకర్ణజిహ్వాగ్రనేత్ర, శీర్షహృదయంబు లలరు విశేషముగను. 11

సీ. వినవయ్య! శితికంఠుఁ డనెడునిక్షేపంబు గురుకృపాంజనముచేఁ గోరి కాంచి
హృదయపీఠికయందుఁ బదిలంబుఁ గావించి యదె జగత్కారణం బని తలంచి
గరిమమీఱఁగఁ దదేకధ్యానమున నుండి కడఁగి షడ్వర్గతస్కరులఁ దఱిమి
చారుశంభుకథాసుధారసం బానుచు నవిరళభక్తివైభవముఁ జెంది
తే. వామదేవార్చనంబె జీవనము గాఁగ, నొనర ముక్తివధూటికి నుంకు వొసఁగి
యలర నిహపరసౌఖ్యంబు లందవలయు, మహితసుజ్ఞానమతి యైనమానవుండు. 12

మ. పురవిధ్వంసిపదారవిందయుగళీపూజావిధానోల్లస
ద్వరమార్తాండమహోగ్రచారుకిరణవ్రాతంబుచేఁ గాక యో
నరనాథోత్తమ! యెంచిచూడ భువి నన్యాయక్రియాయుక్తిదు
స్తరవిస్తారనితాంతఘోరకలుషధ్వాంతౌఘము ల్వాయునే. 13

తే. విను మిలాధీశ! కడు నవివేకులయిన, నరు లెఱుంగరుగాక శంకరునివంటి
భక్తలోకాభిరక్షణప్రౌఢి నలరు, దైవ మెందైనఁ గలఁడె చిత్తమున నరయ. 14

క. చదువులు పెక్కులు నేర్చియు, మది దుర్జనుఁ డెట్టు లభవుమహిమ నెఱుంగున్
వదలక విద్యలు నేర్చియుఁ, బదపడి కాసరము ముక్తిపద్ధతిఁ గనునే? 15

మ. బలభిన్మౌళిమణిప్రభావిసరశుంభద్దివ్యపాదద్వయున్
బలవద్వైరినిశాచరాంబుదజగత్ప్రాణున్ ఫణీంద్రాంగదున్
నలినాప్తేందుకృశానులోచను సువర్ణగ్రావకోదండునిం
గలుషారిన్ ఘనునిం గడుం దెలియ శక్యం బౌనె యెవ్వారికిన్? 16

మ. సురదైతేయులు వారిధిం దరచుచోఁ జోద్యంబుగా నయ్యెడం
గరళం బుద్భవమై జగంబుల నడిం గాల్పంగఁ దా నవ్విషం
బరయం గుత్తుకయందుఁ బూని దయతో నంతర్బహిర్లోకముల్
పరిరక్షించిన యట్టిశంభుని ప్రతాపం బెన్న సామాన్యమే? 17

క. నెఱి ద్వాదశవర్షాయుః, పరిమాణు మృకండుతనయుఁ బ్రతికించి యముం
గరువం బణఁచిన శంభుని, చరితం బహివరున కైనఁ జనునే పొగడన్? 18

క. సర్వేశుఁడు దా నని కడు, గర్వంబునఁ బలుకుచున్న కమలజుశిరముం
గీర్వాణు లెన్నఁ ద్రుంచిన, శర్వునివిక్రమ మెఱుంగ శక్యమె చెప్పుమా? 19

మ. హరిజంభారివిరించిముఖ్యులగు దేవానీకముం గూర్చి శం
కరునిం బిల్వక దక్షుఁ డధ్వరముఁ దా గావించుచున్నంత న
గ్గిరిశప్రియుఁడు వానిఁ బట్టి శిరముం ఖండించి గీర్వాణులం
దఱినిం గొట్టిన యట్టి తద్విజయ మేతన్మాత్రమే భూవరా! 20

తరళ. సురల కేరికిఁ గెల్వరా కతిచోద్యలీలఁ జెలంగు న
ప్పురము లొక్కట శరముఖంబునఁ బూని యేసి జగంబు లా
దరము మీఱఁగఁ బ్రోచినట్టి సుధామయూఖకిరీటునిం
దరమె సన్నుతిసేయ నింతయు ధాతకైన నరేశ్వరా! 21

సీ. మహిమ మీఱఁగ సర్వమంత్రరాట్టనఁ బొల్చు గాయత్రి కెవ్వాఁడు నాయకుండు
కనుఁదమ్మిఁ బూజింపఁ గైటభారాతికిఁ దిరముఁగాఁ జక్రమే దేవుఁ డిచ్చె
బ్రహ్మాద్యఖిలజంతుపరిపాలుఁ డౌటచేఁ బశుపతినామ మే ప్రభువ కలరు
శ్రుతి 'యేక ఏవ రుద్రో న ద్వితీయ' యనుం జనిశంబు నెవాని నభినుతించు
తే. నట్టిగిరిజేశుఁ డఖిలేశుఁ డఘువినాశుఁ, డార్తరక్షాధురీణుఁ డగాధమూర్తి
గరళగళుఁ డొక్కరుఁడె కాక కలఁడె మఱియు, దైవ మెందైనఁ బరికింప ధరణినాథ!

ఉ. చీమ మహీరుహాగ్రములఁ జేరి ఫలంబులసార మెంతయుం
బ్రేమ భుజించురీతిఁ గడుఁబెద్దయొడల్ గలయుష్ట్రి మేక్రియం
దా మెసఁగంగ నేర్చు? విదితంబుగ నిశ్చలుఁ డైనభక్తుఁ డ
ట్లామినువాఁకతాల్పువిధ మజ్జభవుండు నెఱుంగ నేర్చునే? 23

ఉ. తొల్లి గుణాఢ్యుఁ డైనచిరితొండఁడు వేడ్కను శైలరాట్సుతా
వల్లభుఁ గొల్చి యాత్మజుని వంచనలేక వధించి భక్తిరం
జిల్లఁగఁ బాక మర్పణముచేసి నిరంతరకీర్తిమంతుఁడై
యొల్లజగజ్జనం బెఱుఁగ నీశ్వరసత్కృపఁ జెందఁడే తగన్? 24

క. కావున నీ వత్తెఱఁగున, భావజమదహరునిచరణపద్మంబులు స
ద్భావమునఁ గొల్వు మిఁక నా, దేవుఁడు కరుణించి యొసఁగు దివ్యపదంబున్.

వ. అనుటయు మునీంద్రునకు నరేంద్రుం డిట్లనియె. 26

సీ. తాపసోత్తమ! ధరాధరకన్యకాధీశుఁ డనిశంబు చాంచలికునివిధమున
జగదుద్భవస్థితిసంహారకరుఁడును సకలభూతాంతరస్థాయి యగుచుఁ
గర్తయు భోక్తయు గణుతింపఁ దానయై వర్తింపఁగా నెట్లు నేర్తు రొరులు?
కావున నద్దేవుకరుణాకటాక్షవీక్షణముచే వ్రత మెట్లు జరుగఁగలదొ?

తే. కాక మనుబోంట్ల కిది పూనఁ గాఁదరంబె?, యనుచువినయంబుమీఱ మేలైనయట్టి
కష్టము లొసంగుటయు మౌని కౌతుకంబు, మదిని దవారి వికసితవదనుఁ డగుచు.

క. వీణె మెఱుఁగ నూర్చి జగ, త్ప్రాణాశనశయనమహిమఁ బాడఁగ విని భ
ల్లాణుఁడు మదిఁ జొక్కుచు గీ, ర్వాణమునీంద్రుని నుతించె రభసముతోడన్.

వ. ఇవ్విధంబున నారదుం డవ్వసుంధరావల్లభుం డొసంగుపూజలఁ గైకొని యనేకా
శీర్వచనంబు లొసంగి యతనిచేత నాజ్ఞ వడసి తద్వృత్తాంతం బీశ్వరుని కెఱింగిం
చువాఁ డై చనుచుఁ దనమనంబున. 29

సీ. చిలువలదొర మంచివిలువమించినసొమ్ము సొగసైనసిగపువ్వు తొగలఱేఁడు
పొలుపుగుల్కెడుయాలుఁబోతు చొక్కపుజక్కి పరఁగునేనిగతోలుపట్టుశాలు
తెలిపక్కిబలురౌతుతలపున్క పళ్ళెంబు బాగైనయవ్విసం బోగిరంబు
వణఁకుగుబ్బలిపట్టి వలపులయిల్లాలు మొగములాఱిటిమేటి ముద్దుకొడుకు

తే. సరవిఁ జుక్కలఱేనిమీఁదు సంగడీఁడు, పసిఁడిమల విల్లు వెన్నుండు పొసఁగునమ్ము
కసరిదొవపాము నారి నూఁబుడమి తేరు, గాఁగఁ జెలువొందుముక్కంటిఁ గాంతుమదిని.

వ. అని మహేశ్వరధ్యానంబు సేయుచు. 31

చ. చని కనియె న్నిలింపమునిసంతతభవ్యయశోవిశాలమున్
సనకసనందనప్రముఖసాధుగణస్తుతిమూలము న్సపా
వనతరసానుదేశపరివర్తితకిన్నరకంబుకంధరీ
జనమృదుగానమోదితభుజంగమజాలము శ్వేతశైలమున్. 32

సీ. ప్రకటితసహకారపల్లవోద్యత్ఖాదనామోదపరభృతోద్దామరవము
ఘననితంబస్థలోద్గాఢలీలాలోలగీర్వాణకామినీగీతరవము
చారుమారుతపూరితోరుతరాశేషకీచకానీకప్రకీర్ణరవము
సదమలదరఝరీసందోహసంఘట్టమానితఘూర్ణాయమానరవము
తే. సతతగంగాతరంగసంగతబలాక, చక్రసారసహంసాదిశకునిరవము
నొక్కటం జెలంగు మిగులఁ గర్ణోత్సవముగ, సురుచిరంబైన యమ్మహీధరమునందు.

చ. గుఱుతుగ పద్మరాగమయకూటతటంబులఁ గ్రీడసేయుస
త్కిన్నరనికరంబు లాప్రకటకాంతులఁ జెంది వసింపఁ దుమ్మెద
ల్సరగున వానినూత్నమదసౌరభలీలలఁ జేరి నిర్ణయం
బెఱుఁగక యుండుఁ ద్రిమ్మరుచు నెంతయు నబ్బురపాటుతోడుతన్. 34

ఉ. చందురుజాలచప్పరపుఁజాయలఁ గిన్నరదంపతు ల్కడుం
బొంగుగ నాశ్రమంబులను బుష్పశిలీముఖకేళిఁ జేసి తా
రుం గుఱు కేలుసుం బవలు సూక్ష్మతురంగశిరస్సుధాంశురు
గ్బృందముల న్గణు ల్గఱఁగి పెంపలరం బయిఁ జిల్కు నగ్గిరిన్. 35

సీ. కొదమసింగములతోఁ గదిసి మేలములాడుఁ గేరుచు నున్మత్తవారణములు
వాడిమెకంబులఁ గూడి వేడుకతోడఁ గ్రీడించు బ్రోడలై లేడిగములు
పేర్మితో బావురుబిల్లుల మెల్లన సయ్యాట లాడు మూషకచయంబు
గారవం బలరాఁ గాఁ జెనుబోతులఁ జేరి లీలల నుండు వారువములు
తే. చిలువలు నెమ్ములం గిసలుచాలఁ జెలిమిసేయుఁ, దగరులెప్పుడు తోడేళ్ళఁ దగిలియుండుఁ
బగ లొకింతయు నెఱుఁగ కప్పర్వతమునఁ, దుహినకరశేఖరునిమహామహిమఁ జేసి.

మ. కమనీయామలతోయసంయుతములౌ కాసారరాజంబు లం
దము మీఱ న్వెలసిల్లుచుండుఁ బొగడొందం దత్ప్రదేశంబులం
గుముదేందీవరపద్మహల్లకలసత్కూర్మాండజగ్రాహన
క్రమహావ్యాళకుళీరకంకబకకోకస్తోమధామంబులై. 37

చ. ఘన మగుపోఁకమ్రాఁకులును గాంతినిఁ జెన్నగుపొన్నగున్నలుం
బనసలు నారికేళములు పాటలము ల్వకుళామ్రసాలచం
దనములు పారిజాతములు దాడిమము ల్సురపొన్నలాదిగాఁ
దనరు ననేకభూజములు తచ్ఛిఖరీశసమీపభూములన్. ౩౮

వ. మఱియును. 39

చ. సకలితపత్త్రము ల్ప్రకటజాలకచంచువులు న్వసింప నిం
దుకశుకనామ మబ్బుటనె సొంపున మాకు సమంబె? తాళికిం
శుకము లటంచు నెంతయును జూడఁగ నోర్వక తమ్ముఁ బల్కఁ బల్కన్
శుకములు పల్కు వం దఱులశోభలఁ గేరుపలాశజాలముల్. 40

చ. సకలసుమంబులం దుఱుముశంభున కై గ్రొనరించి వానిపూ
జకు వెలి యైన గేదఁగిని సమ్మతి నుండు నటంచు ఫుల్లచం
పకములు ప్రాన్కి తోడ మధుపమ్ములఁ బాలఁగఁ దోలఁ జేరవే
యక యొకగాని మో మధుకరాలి సేసిన దేమి వానికిన్? 41

తే. మిండుకొని గండుతుమ్మెదపిండు నిండి, యుండ గన్నులపండువై బొండుమల్లె
పొదలలరు నంగు హారిరత్నములు ఘటించి, సెజ్జనిడినము త్రియం బొఁబందిరులనంగ.

చ. సురుచిరగుచ్ఛసంప్రకటసూనలతాస్థితకోకిలావళు
ల్వరుసఁ జెలంగు మాధవుఁడు వావిరి నవ్వసలక్ష్మి కొంతయున్
గులుకుచుఁ బ్రేమతోడుతను గూర్చె యొసంగినకోరికోర్రజ
స్ఫురదసితోత్పలౌఘములఁ బొల్పగుమాలికలో యనం గడున్. 42

రగడ. మఱియుఁ జివురించు నెలమావులను గావులను, బోరిపోరిని విలసిల్లుపూగములను దావులను
సోలయుచును జారుతరసూనముల లీనములఁ, దలరునిందిందిరవితానముల గానముల
నామోదఫలరసాహారముల పేరములఁ, గేరి సోలుపారుమదకీరముల వారములఁ
బగలు రేయిలతాగ్రభాగముల భోగములఁ, బొగరు కెక్కినకూయుపికపుంగముల రాగముల
మాటికిని బొదరిండ్ల మాటులను నీటులను, గూటములఁ బెనఁగుసురకోటులను బోటులను
దావకము లైనమంచారముల తీరముల, మానైనపుష్పాపిడిదుమారముల పూరముల
మరిగి విద్యాధరకుమారికల చేరికల, సరసగతి నలరారుశారికల కోరికల
విరివిమీఱఁగ నెపుడు వేదముల నాదముల, మొరయుము నిజనులసమ్మోదముల వాదముల
నయ మొప్పసంతతానందముల డెందములఁ, బ్రియలీల దగునధూబృందముల వందముల

బలమైనపూఁదేనెవానలను గోనలను, జెలఁగి తడియునిలింపసేనలను జానలను
దళుచైనఘనసారతరువులను బోరువాలను, దిగమైనవలచనురుతెరువులను విరువులను
నెఱిఁబూచుసంపెంగనీడలను వాడలను, సరవిఁ దిరిగెడుచెలువజాడలను గ్రీడలను
దొలఁగ కతిమందవాతూలములలోలములు, నరియూడెడుమహావ్యాళములజాలములఁ
గొడరి మార్గము లెల్లఁ దుంపములఁ గొండములఁ, దడిపి విలసిల్లు వేదండములతండముల
బరఁగుగిరిచెంగటను బాత్రమున గోత్రమున నగలకవసంతమతిమాత్రమున నూత్రమున.

క. వెండియుఁ బ్రచండమండల, మండితమార్తాండకరసమంచితమై యు
ద్దండజగద్దండభరదా, ఖండగతి గ్రీష్మఋతువు కడు నొప్పారెన్. 45

వ. మఱియును మింటనంటిన యుష్మోహ్రతంబు జంటన శక్రచాపంబులం బన్ని చెన్నుగఁ గారుగ్రమ్ముచున్న పెనుమబ్బులును, మబ్బుల నిబ్బరంబుగాక యుబ్బరంబుగా నొబ్బున మెఱసి మరలి చనక్రొక్కారు మెఱుంగులును, మెఱుంగులరంగు గుబ్బునం గనుంగొని యంతరంగంబున బ్రియూరంగన మేనుల మెఱుంగులు దలంచి యుల్లన మల్లంబులు ఝల్లన నొల్లంబోయి మల్లడిగొని తల్లడిల్లెడు పాంథవ్యూహంబుల గేహినులకు మోహంబులరఁ బ్రియులరాక సూచించుతెఱంగున ఘోషించు ఘనతర స్తనితంబులును, స్తనితశ్రుతిజనిత కుతూహలాగ్రహంబు లగు బర్హంబులు విప్పి తప్పక నర్తనంబులు సేయు నీలకంఠంబులును, నీలకంఠధ్వానంబులు హీనంబులుగాక సోకిన లీనంబులై యుండ భేకరదర్వీకరానీకంబులును, దర్వీకరానీకంబుల నోకొక్క క్రొత్తి నాలోకించి మాకశైపాయ భేకంబులును, భేకంబులశోకంబుల బాపి లోకంబు నేకంబు సేయుకగణి నదీప్రాదంబులు నిండి యఖండంబులైపాఱునట్లుగా గురియునవారితవారిధారాసరంపరలును, వారిధారాసరంపరలవలనం డి మెండుగఁ దండంబులై పుడమి ముద్దాడు సముదాయనాయకుం డాసంగిననూత్నహారరత్నంబు లనంబడు కరకలును, కరకసరసగోనక యుఱికి జలబిందు లందంబుగాఁ గ్రోలి సోలినచాతకవ్రాతంబులును, చాతకవ్రాతంబుల కాతుకం బలరెనని దిశల నెఱింగించువిధంబునం బఱచు కేతకీగంధబంధురగంధవాహంబులును, గంధవాహంబులకు జలింపక పెంపున గుంపులై మృగయావిహారలంపటంబునఁ గ్రుమ్మరు కిరాతులును, కిరాతయువతీ చరణపంకజ సంకలిత కుంకుమాంకిత పంకంబు లగు తెరువులును, తెరువులం బరువులై విరువులుగఁ బూచి ముగువు లలరు కదంబతరువులును, తరువుల నికరవులు నేకి మల్లంబుగఁ బిల్లలనిడి యుల్లసిల్లు ఖగంబులును, ఖగపోతంబులకు మేఁత లిడు దాత లనం దగి నానాకీటకకోటులం బొటిల్లు

పచ్చికపట్టులును, పచ్చికపట్టుల దట్టంబు లై మరకతప్రదేశంబుల భాసిల్లు పద్మరాగంబుల చెలువున నలరు నింద్రగోపంబులును గలిగి వితరణహస్తంబునుం బోలె నిరంతరవారిధారాకరంబై, మహాశైలగేహంబునుం బోలె సమంచితనీలకంఠకదంబంబై, దివ్యజ్ఞానమూర్తియుం బోలె వికసితసుమనోయుక్తం బై, యుత్కర్షంబునం గర్షకహర్షదం బగువర్షాగమంబు నొప్పు నొక్కభాగంబున. 46

చ. కొలకులఁ బద్మముల్ దొరలు కోమలకాంతిఁ జెలంగ సస్యము
ల్ఫలపరితంబు లై పొదల భవ్యవిపాండురలీలమీఱు చు
క్కలదొర చేలు వెన్నెలలు గాయఁగ వెల్వలుత్రోవ చాల ని
ర్మలత వహింప నందుల శరత్సమయం బలరారు నొక్కెడన్. 47

సీ. ఉత్తరానిలముల మొత్తంబు లలరారె సాంద్రతుషారవర్షంబు గురియ
లీల మీఱ రసాలసాలము ల్ననలెత్తె నమలెల్ల నింకి కాల్వడలు గాఁగఁ
జలికి నోడినభంగి శాంతరూపము దాల్చె చండభానుఁడు వేగ జరుగుచుండఁ
గొమ్మలగుబ్బచన్గొండలదండల నెల్లవారును మని రుల్లసిల్లఁ
తే. దెలుపలకు నంగజానికేళి దృష్టి యలరఁ, జేయవలె నని తలఁచి నిల్చెడువిధమున
యామినులు దీర్ఘములమీఱ నన్నగమున నలరు హేమంతఋతువొక్కతలమునందు.

వ. మఱియు నమందమందరకుందబృందనిష్యందమకరందపానానందిత హృదయారవిందేందిందిరసందోహం బగుశిశిరసమయంబును నొక్కభాగంబునఁ గలిగి, యిట్లు షడృతువులుం దప్పక యెప్పుడును వర్తింప నలవిగాక మనోహరం బై చెలంగు నమ్మహీధరాగ్రభాగంబున. 49

సీ. మరకతహరినీలమౌక్తికాంబుజరాగవజ్రవైడూర్యప్రవాళపుష్య
రాగగోమేధికరత్నసంస్థాపితమహితకాంచనదివ్యమందిరముల
శక్రాదిదిక్పతుల్సరవితో సేవింపఁ బ్రమథగణంబులు బలసి కొలువ
వీరభద్ర కుమార విఘ్నరాజ విరించి జలజనేత్రాదులు చనువు సెఱపఁ
తే. గశ్యపాగస్త్యమాండవ్యగౌతమాత్రి, వాఖిల్యభరద్వాజవామదేవ
గాలవవసిష్ఠమైత్రేయకణ్వముఖ్యు, లైనమునిసంఘములు భక్తి నభినుతింప. 50

వ. మఱియును. 51

సీ. గొనికొని 'స శివ ఏకో దేవ' యంచును సరవితోఁ బల్కెడుశారికలును
దత్త్వరీతిని 'శివాత్పరతరం నాస్తి' యం చాడెడుమదమరాళావళియును

'హర వామదేవ మహాదేవ' యని భక్తిఁ గీర్తించు ఘనరాజకీరములును
'భర్గ శంకర పరబ్రహ్మ త్రినేత్ర' యంచు జారతఁ గేరుమయూరతతులు

తే. 'నభవభూతేశ హరివిరించ్యర్చితాంఘ్రి, పంకరుహయుగ్మ' యని కేరుపరభృతములు
గలిగి యభినవశృంగారగరిమఁ దనరి, మహితగతి నొప్పు శశిమౌళిమందిరంబు. 52

క. అద్దివ్యధామ మెంతయు, నుద్దామతఁ జొచ్చి యందు నొకచెంగటఁ దా
నుద్దీపితమణిమయ మగు, గద్దియపై సౌఖ్యలీలఁ గదిసినవానిన్. 53

సీ. ఘనరత్నరజితకాంచనభూషణవ్రాత సతతవిశాలయశస్సమేత
నిజభక్తలోకమానితకల్పభూజాత భూరికారుణ్యవిస్ఫురితచరిత
మహిషదానవగర్వమర్దనవిఖ్యాత ముదితాప్సరోజనముదితగీత
కమనీయతరదివ్యకరధృతశుకపోత వితతకటాక్షపోషితవిధాత
తే. బుధజనవ్రాత కేవలభువనమాత, యగుమహానీతనగజాత నమితపూత
నభినవానందబంధురస్వాంతుఁ డగుచుఁ, గనియె సురమౌని కన్నులకఱవుదీఱ. 54

సీ. సర్వగీర్వాణప్రచయసమర్చితదివ్యచరణారవింద యేహరిణనేత్రి
హారహీరపటీరతారకాహిమచారుకీర్తివిస్తార యేకీరవాణి
సతతమానితదాసజనగృహాంగణనవ్యకల్పభూజాత యేకంబుకంఠి
సమరారిసందోహసంహారకరలసద్విక్రమోల్లాస యేవిధునిభాస్య
తే. చిరతరైశ్వర్యయుక్త యేచిగురుఁబోఁణి, విమలసౌందర్యమూర్తి యేద్విరదయాన
భూరికారుణ్యచిత్త యేపుష్పగంధి, యట్టిశర్వాణి నతిభక్తి నభినుతింతు. 55

మ. సురరాజార్చితపాదపద్మయుగళీ! సూరిస్తవానందినీ!
శరదిందుప్రతిమానసుందరముఖీ! చంచత్కురంగేక్షణీ!
పరదైతేయభయంకరీ! శివకరీ! బ్రహ్మాండభాండోదరీ!
దురితవ్రాతలసన్మతంగజహరీ! దుర్గా! జగత్పావనీ!. 56

తోటకవృత్తము జయ శాంకరి భూరియశస్స్ఫురితా!, జయ సర్వవరప్రదసాధునుతా!
జయ సంతతపావని! శర్వరతా!, జయ చంద్రధరప్రియ! శైలసుతా!. 57

చ. అని వినుతించుచున్నఁ గని యంబిక యిట్లను నోమునీంద్ర! నీ
వెనయఁగ నెందు నుండి యిట కిప్పుడు రాక జగంబులందు స
జ్జను లగువారివార్తలు నిజంబుగ వేగ నెఱుంగఁ జెల్లవే
యనవుడు నారదుండు వినయంబునఁ జెప్పఁ దొడంగెఁ బొంగుచున్. 58

మ. విను శర్వాణి! యశేషలోకములు నే వీక్షించితింగాని ధా
త్రిని మర్త్యుల్ కడుశంభుభక్తినియతిం దీపించుచు న్నిత్యసం
జనితానందము నొందిరందు నొకయాశ్చర్యంబుఁ గన్గొంటి నో
జననీ! సత్కృపఁ జిత్తగింపు మది విస్పష్టంబుఁగాఁ దెల్పెదన్. 59

సీ. ఘనత మీఱంగ సింధుకటకం బనఁగనొప్పు పురవర మొక్కటి ధరణియందు
నప్పట్టణం బేలు నమితకృపాస్వాంతుఁ డక్కవంశజుఁడు ధర్మాద్రిధీరుఁ
డనుదినశైవవ్రతాచారశీలుండు భల్లాణుఁ డనురాజు భక్తిమిగుల
నడుగనిజంగాన కలరఁగా నొట్టగు నడిగిన లేదన్న నదియు తనకు
తే. నని దిశలనెల్లఁ జాటించి యద్భుతముగఁ, దనదు మొగసాల నందంబుఁ దనరఁ గంట
ప్రేలఁ గట్టించె నెంతయు వేడ్కతోడ, నెద్ది వేఁడిన నర్థుల కిచ్చుచుండు. 60

గీ. మఱపఁ డెపుడైన శివనామమంత్రజపము, వెఱవఁ డెంతైన నర్థులు వేఁడుటకును
బఱవఁ డరిసంఘములకు సంగరమునందు, గిరిశపదభక్తినిరతుండు నరవరుండు. 61

క. కోప మనికైన లేద, క్ష్మాపమునిరతప్రతాపుఁ డొగి సీతనికిం
గోప మని తలఁచి శాత్రవభూపతు లరుగుదురు తమదుపురవరములకున్. 62

గీ. అర్ధరాధీశునగరిసమృద్ధి యతని, భక్తిమార్గంబు భాసురయుక్తిఁ దెలిసి
మీకు నెఱిఁగింప వచ్చితిఁ బ్రాకటముగ, సమదపికవాణి! శర్వాణి! జలజపాణి!

ఉ. నావుడు శైలపుత్త్రి మునినాథునిపల్కుల కాత్మలోన నెం
తో వెఱఁగంది సంతసముతో నపు డాతని వీడు కొల్పి భ
క్తావళిఁ బ్రోచుతత్పరత నందముమీఱఁ బయోరుహాక్షి యా
భావజగర్వభంజనునిపాలికి శీఘ్రము యేగి యిట్లనున్. 64

సీ. జయజయ ఫణిహార! సర్వలోకాధార! జయ జయ నగచాప! శశికలాప!
జయ భక్తసురభూజ! సంతతోజ్జ్వలతేజ! జయ మహోన్నతవేష! సాధుపోష!
జయ మానిజనపాల! సామగానవిలోల! జయ చక్రధరబాణ! శరధితూణ!
జయ చారుదరహాస! సాముజాజినవాస! జయ విధుస్తుతిపాత్ర! సత్పవిత్ర!
తే. జయ జయ సురపముఖ్యనిర్జరకదంబ, ధర్మమకుటాగ్రసుఘటితప్రకటనూత్న
చిత్రరత్నప్రభావిభాసితసుదివ్య, చరణపద్మద్వయోల్లాస! జయ మహేశ! 65

వనమయూరవృత్తము. సామజహరా! హర! తుషారకరభూషా!
కామితఫలప్రద! జగద్విదితవేషా!

తామరసనంభవనుతా! గగనకేశా!
నీమహిమ లేఁ బొగడనేర్తునె గిరిశా! 66

క. జగములు పద్మజుఁ బుట్టింపను, దగ సంరక్షింప నణఁప దైవము వని ని
న్నొగడును గాదె ముదంబున, నిగమంబులు దేవదేవ! నీలగ్రీవా! 67

క. అరయ నొకవార్త విని మీ, కెఱిఁగింపఁగ వచ్చితి నిపు డెంతయు వేడ్కం
బరిపాటిఁ జిత్తగింపుము, పరమేశా! నగనివేశ! భవ్యవిలాసా! 68

క. హెచ్చుగ గొల్చినవారికి, మెచ్చుగ నర్ధాంగ మయిన మిగులం గృపతో
నిచ్చుఘన మైనదేవుఁడ, వచ్చుగ నినుఁ బొగడఁ దరమె యవ్విధికైనన్. 69

సీ. దంట యై యొకఁడు నేత్రమున నిన్నర్చించె నింట నొక్కఁడు గొట్టె వెఱపులేక
యింట గావలియుంచె నిరవుగా నిన్నొక్కఁ డొంటిగా దం డెత్తె నొకఁడు గినిసి
కంటకం బలర బోఁకటఁ గ్రుమ్మె నొక్కఁడు కుంటెన నిన్నంపెఁ గోర్కె నొకఁడు
గొంటితనమున జాల్గొని బొప్పె నొకఁడు నిన్నొంటిగ వెలిఁజేసె నొకఁడు పూని
తే. మఱియు నిటమీఁద నద్భుతకరముగాఁగ, నొక్కభక్తుండు ధాత్రిపై నిక్కముగను
నిన్నుఁ గొల్చుచు నున్నాఁడు చెన్నమీఱ, నతనిమహిమను నెఱిఁగింతు నధిప! వినుము.

క. నెఱిపింధుకటక మనియెడు, పురి యేలు నృపాలుఁ డమితపుణ్యుఁడు తగ నీ
శ్వరభక్తుఁడు భల్లాణుం, డరయఁగ సతతంబు జంగమార్చనపరుఁడై. 71

చ. అడుగక యున్న జంగమున కారయ నొట్టగుఁ గోర్కె మీఱఁగా
నడిగిన నియ్యకున్న యెడ నక్లె యగుం దన కంచుఁ బల్కె తా
నెడతెగ కెద్దియైన నడి నిచ్చుచు గర్వముతోడ నున్నవాఁ
డుడుపతిసత్కిరీట! కమలోదరపూజిత! భక్తవత్సలా!. 72

గీ. అతినిష్ఠురమునకు నే నరుగుదెంచి, [illegible] దద్భక్తమార్గము [illegible]
రమ్ము వేవేగ నని గిరిరాజపుత్త్రి, పల్కుటయు మోదమున నుండె భర్గుఁ డపుడు. 73

క. అద్భుతము నొంద నేటికి, మద్భక్తులజాడ లెఱుఁగ మదవతి! సరసీ
జోద్భవహరిజంభాసుర, జిద్భోగీంద్రులకుఁ దరమె? చిరతరయుక్తిన్. 74

క. నాకన్న నధికు లెన్నఁగ, లోకానీకంబు లెల్ల లోఁగొనఁగల లో
కైకస్తని! మద్దాసులు, చేకొని యెటులాడుచున్నఁ జెల్లుం జామీ! 75

ఉ. నిక్కముఁ దెల్పెద విన్నను నీరజనేత్రి! విధాతకేనియుం
జిక్క నొకింత భక్తునికిఁ జిక్కినపద్ధతి నట్టు లౌటచే

మిక్కిలి భక్తి నన్ గొలిచి మీఁది నరుండు విధూతపాపుఁడై
పెక్కువిధంబుల న్మహినిఁ జేర్మి వహించు మదగ్రలీలలన్. 76

తే. అశ్వమేధాదియాగంబు లైన ధేను, భూహిరణ్యేభహయతులాపురుషశకట
ముఖ్యదానంబు లైన నో మోహనాంగి!, సరవి మద్భక్తి కింతైన సరియె? చెపుమ!.

క. అలిగినచో విధినైనం, దలఁ ద్రుంతు నిజంబు మీఱ దయచేసినచోఁ
దలఁ దాల్తు నెపుడు వేడుక, లలర గురుద్రోహినైన నంబుజనేత్రా! 78

క. కంటికి రెప్పవలె న్నా, ల్గంటిరొ! మద్భక్తవరునిఁ గాచుకొని వె
న్నంటం దిరుగుదు నెప్పుడు, వింటే! చర్చింప నిఁక నువేయేమిటికిన్. 79

ఉ. కావున నీదు వాక్యమును గాదన కిప్పుడ యేగుదెంచి త
ద్భూవరుభక్తి చూచుటకుఁ దోడ్కొని శీఘ్రముగాఁగ వత్తు ని
చ్చో వరవర్ణిను ల్గొలువ శోభనలీల వసింపు మింపుతో
నీ వని పల్కి యద్రిసుత నెమ్మది సమ్మతిచేసి యంతటన్. 80

తే. హరిసురేశాబ్జసంభవాద్యమరవరుల, వేడ్క మీఱంగ నప్పుడే వీడుకొలిపి
కొలువు చాలించి వేవేగ నిలువు డిగ్గి, తనర కల్యాణవీటికిఁ జనుచుండె. 81

క. చనిచని కనె శివుఁ డొకచో, ఘనతరకల్లోలమాలికాపరిభాసి
న్వినుతయశోరాశిం ద్రిభు, వనదురితవినాశిఁ బ్రగుణలవణవారాశిన్. 82

సీ. వేలాతలోదంచదేలాలతాగ్రాతిహేలావిలోలాళిజాలకంబు
కుంభతిక్రియారంభకుంభీనసగ్రాహకుంభీరసంరంభజృంభితంబు
రంగన్మహోత్తుంగభంగావళీతటక్ష్మాంగారితాంభోమతంగకులము
భూరిప్రకారసంచారధారాధరవారిచాగురతరప్రతీరభూమి
తే. కలితబలయుతఘనతిమింగిలవిలాస, చలనసతతస్ఫుటీకృతఝుషజలౌక
భేకకర్కటకమకరకుంభీరశుక్తి, శంఖవరరత్నసంఘ మాసాగరంబు. 83

వ. సకలజగంబుల న్మనుచు సామికి నీవు విసం బొసంగెనే
ప్రకటితలీల నంచు నలపాల్కడలి న్మిరసించి తోఁ బురాం
తకునకుఁ గాన్కలిచ్చ్యాగ ముదంబునఁ బట్టుసుధాసముత్కరం
బౌకొ యన నొప్పు ఫేనతతి యొప్పఁగ నజ్జలరాశి నెంతయున్. [రుతమ్ముల్

లయగ్రాహి. ఇమ్ము లగుఘూర్ణితరవమ్ములు మృదంగనినదమ్ములుగ నండజచయమ్ముల
క్రమ్ముకొని గీతిపురవమ్ములుగ సారెకుఁ బ్లవమ్ములధ్వనుల్ ఘనరవమ్ములుగ మ్రోయన్

నెమ్మి యలరార నటనమ్ము లొనరించు నలికొమ్మలో యనంగఁ జెలువమ్ముగ నకూపా
రమ్మునఁ జెలంగు నిరతమ్మును విలాసగతిఁ ద్రిమ్మరుచు వీచిక లొకమ్మడినిఁ జూడఁగన్.

చ. సలలితనూత్నరత్నమయసైకతము ల్విలసిల్లు నచ్ఛజం
గలితబలాకజాలము లఖండగతి న్వసియింపఁ జాల ని
మ్ముల మణిమేఖలాఘటితముం బరిశుద్ధనవీనచేలముం
గలజలజాక్షి చొక్కపుని గారపుగొప్పపిఱుందులో యనన్. 86

ఉ. జాలరుపువ్వుఁబోణులు వెసం దమబిత్తరివాలుఁగన్నులం
బోలిక చేసిరో యనఁగఁ బూనికె పాలికెగండుమీల బ
ల్గాలమునందుఁ గ్రుత్తు రధికం బగుకోరిక మీఱఁ బట్టి తా
రేలలు పాడుకొంచు మది కింపుగ నవ్వనరాశిచెంతలన్. 87

మ. ఆరత్నాకరతీరభూములు సముద్యల్లాంగలీతాళజం
బీరామ్రక్రముకప్రవాళకదళీబిల్వామ్లకాకేతకీ
నారంగప్రముఖాఖిలాగమవితానచ్ఛాయలం దెల్లఁ బ
ల్మారుం గోర్కెల విశ్రమించుచును లీలన్ శౌరి దా నంతటన్. 88

సీ. రమణీయమౌక్తికరచితసౌధంబులు మేలైనహరినీలజాలకములు
విమలచంద్రోపలవేదికాస్థలములు సురుచిరాంబుజరాగకుడ్యములును
సురుచిరవైడూర్యసోపానవితతులు పాటింపు వజ్రకవాటములును
బటుపుష్యరాగసంఘటితార్గళంబులు భూరిగారుత్మతద్వారములును
గీ. శుంభదున్నతవిద్రుమస్తంభములును, గలితసంతతశృంగారగరిమతోడఁ
బొలుపుమీఱెడు ద్వారకాపురవరంబుఁ, దగఁ బ్రవేశించె నగ్గజదైత్యహరుఁడు. 89

కం. అప్పురవీథిం జనుచోఁ, గప్పురము జవాది యగరు కస్తురియును బెన్
గుప్పలుగ నుంచి యమ్మెడు, గొప్పవసారములు గాంచె గురుఁ డొకచోటన్. 90

చ. నిరుపమరత్నపుంజరమణీయతలేందుశిలావితర్దిపై
నరయ సమస్తవస్తువులు నమ్మెడువైశ్యునిఁ జూచె శౌరి తా
సురుమణిశృంగసంగరజితోర్వీధరాంచితమధ్యసీమయం
దిరవుగ నుండునట్టి యలకేశ్వరుఁ బోలినవాని నొక్కడన్. 91

కం. హాటకమయచిత్రాంబర, కోటులు మేటులుగ నుంచి గుఱుతుగ నెపుడు
న్నాటించి యమ్ముచుండెడు, చోటులుగనె నొకట నిందుజూటుఁడు వీటన్. 92

క. పొంగారువేడ్కతోడ భు, జంగమరాజాంగదుండు వెసఁ గనుఁగొనియెన్
రంగత్తుంగఘనమా, తంగశతాంగములగములఁ దగ నొకచోటన్. 93

క. కనుఁగొనె నొక్కచోట నవకాంచనరత్నసమంచదూర్మికా
ఘనతరమేఖలాకటకకంకణకంఠవిభూషణాదిమం
డననిచయంబు నెంతయు దృఢంబుగ నిల్పి క్రయించువారలం
దువఁ దుదిలేనివేడుకలతో నలరారి పురారి సారెకున్. 94

చ. ఒనరఁగ విప్రకాంతలసమున్నతదేహరుచుల్ తటిద్రుచుల్
ఘనతరవేదనాదములు గర్జితము ల్పటుహోమధూమముల్
తనరఁగ నీలనీరదకదంబము లంచు గృహాహిభుక్తతు
ల్పనివడి వే నటింపఁగనె బ్రాహ్మణవీథిఁ గపర్ది యొక్కెడన్. 95

వ. మఱియును గరితురగరథారోహణాస్త్రశస్త్రవిద్యాభ్యాసపరాయణజనభాసురంబు
లగు క్షత్త్రియనివాసంబులును, ధనకనకాంబరప్రముఖసమస్తవస్తుసుందరంబు
లగు వైశ్యమందిరంబులును, గోమహిషోష్ట్రఛాగాద్యఖిలపశుసమూహంబులగు
శూద్రగేహంబులును, గంధపుష్పాక్షతధూపదీపఫలరసాపూపోపహారసమేతంబు
లగు దేవతానికేతనంబులును, కలితమణిగణకిరణవిస్ఫారంబులగు కాంచనప్రాకా
రంబులును, ఝషకమఠకర్కటగ్రాహమహోరగభీకరభేకానీకకుముదకహ్లారసారస
ప్రచయవిశాలంబులగు పరిఖాజాలంబులును, సముచితనూత్ననవరత్నమాలికలగు
కపోతపాలికలును, ముక్తాఫలచూర్ణరంగద్రంగవల్లికాసంగతంబులగు వితర్దికాప్రాం
గణంబులును, లీలావిలాససంచారిసుందరీసందోహసౌధశిఖరంబులును, నిరంతరపల్ల
వితకోరకితపుష్పితఫలితలలితక్రియాప్రమోదితశుకపికమధుకరనికరప్రకటారవభాస
మానంబులగు సుద్యానవనంబులును, గ్రమక్రమంబునఁ జూచుచుఁ బ్రచ్ఛన్న
వేషంబునం జని మఱియు 96

చ. రతిపతిపువ్వుఁదోఁట యొనరంగ భుజంగుల కొడ్డుమీట సం
తతమదనజ్వరంబునకు దట్టపుమందులమూట సౌఖ్యసం
హతులకు బల్కరాట మిరవై తగునప్పురినొక్కచోట శో
భితగతిఁ జెంది వేశ్యతతిపేఁట బుధు ల్నుతిసేయ నేటగున్. 97

సీ. చిత్తజాతుఁడు విటశ్రేణి కాసలు గొల్పఁ బూని నిల్పినపైఁడిబొమ్మ లనఁగఁ
జెలువొప్ప రతికాంతచే విలాసప్రౌఢిఁ బరఁగుచేమంతిపూబంతు లనఁగఁ

బాలుపుగాఁ బరిపూర్ణపూర్ణిమారాత్రుల నలరారుశీతాంశుకళ లనంగ
జగము లామోదింపఁ జతురాస్యుఁ డొనరింపఁ దనరారుమించుటద్దము లనంగ

తే. బాగుమీఱినపగడంపుఁదీఁగె లనఁగ, నొఱపు గలిగినతొలుకరిమెఱుపు లనఁగ
రూపలావణ్యయౌవనరూఢి నలరి, యందముగ వారభామిను లుందు రందు.

సీ. అళులు తామరలు చెల్వారుమారునివిండ్లు కలువరేకులు మంచిగంధఫలులు
కుందము లొప్పుపున్నింపొందునద్దంబులు శ్రీలు శిరీషము ల్చిగురుటాకు
లలశంఖములు జక్కవలు నీలసర్పము ల్బావులు సింగము ల్వాలయఁగొలఁకు
లిసుకతిన్నెలు బాగసఁగుదింటెనవిరు ల్కరికరాలు కలమగర్భములును
తే. కచ్ఛపంబులు నొనఁగూర్చి కమలభవుఁడు, మిగుల నేరుపు దనర నిర్మింపఁబోలు
భూరిశృంగారగరిమచేఁ బేరు గలిగి, యలరునమ్మించుఁబోణులయవయవములు. 99

ఆ. అతులగతులఁ బతుల నత్యుపరతులసంగతులచేఁ బ్రమోదయుతులఁ జేసి
నుతులఁ దనరురూపవతు లగునవ్వార, సతులప్రతులు గలరె క్షితులయందు? 100

ఉ. ఆసవపానదోహదధరామృతపానవిపోహాసో
ల్లాసముల న్సమంచితవిలాసముల న్మృదుగంధసారపు
వ్వాసనల న్బ్రియాసముల వావిరి నగ్గజరాజయానల
న్బాసురలీలఁ గూడుకొని పల్లవసంఘము లుందు రందుఁగా. 101

క. ద్యూతంబుల మృదుతరసంగీతంబులచేత మఱియుఁ గేరుచు విటసం
ఘాతంబులు వసియింతురు, చేతంబులు లేక కొల్చిచెల్వల నెపుడున్. 102

చ. మదనకిరాతతీవ్రతరమార్గణసంతతులకోర్తు సెంతయుం
గదిసి వభీతిఁ బల్లవమృగంబులు వారవధూప్రదేశము
ల్కదురుఁగఁ జేరి గుబ్బచనుఁగొండలచాటున దాఁగ రాఁగఁ ద
త్సదనములందు బెబ్బులులచాడ్పున వేశ్యలతల్లు లుండ్రొగిన్. 103

వ. అని వేశ్యవాటంబు వాటంబుగాఁ బ్రవేశించి శశిజాటుం డందుల బోటులనెల్ల నొ
క్కచోటికి రావించి. 104

సీ. బన్నసరంబులు పచ్చలకడియంబు లాణిముత్తెపుఁ జేరు లందియలును
గమ్మలు బవిరెలు గంటలమొలనూళ్ళు రంగైనభుజకీర్తు లుంగరములు
మొగపులతీఁగెలు బొగడలు బావిలీ ల్నీలంపుముంగలు ల్నాగళములు
చెవులపువ్వులు మంచిచేర్చుక్కబొట్టులు సొగసొప్పుబంగారుమొగలిరేకు

తే. లాదిగాఁ గల్గుదివ్యభూషావళియును, వన్నెచీరెలు రవికెలు వలసినంత
విత్తమును వేగ నొసఁగె నవ్వేలఁదులకును, గట్టుగమి లేని గారాబుపట్టిమగఁడు

ఉ. అటుల నొసంగి యొక్క గనకాంబుజపత్త్రవిశాలనేత్రకుం
బటుతరకామశాస్త్రచయపారగుఁడై విలసిల్లునట్టి స
ద్విటు నొకనొక్కని న్మిగుల వేడుకతో నొనఁగూర్చి వారిఁ బ్ర
స్ఫుటరతికేళిసౌఖ్యముఁ బూని వసింపఁగఁ జేసె వాసిగన్. 106

తే. కూర్చెఁ బల్లవకోటి నక్కొమ్మలకును, దనర నొనఁగూర్చినట్టిమాధవునిలీలఁ
గూర్చెఁ బల్లవకోటి నక్కొమ్మలకును, దనర నొనఁగూర్చె నయ్యమాధవుఁడు వెసను

మత్తకోకిల. మానితంబుగ లోకము ల్నిజమాయచేఁ బలుమాఱును
న్మాని మోహము నొందఁజేసి వినోదవైఖరిఁ గేరు త
ద్భానుకోటిసమానతేజుఁడు బాగుమీఱఁగ నయ్యెడం
దానును న్విటజంగమాకృతిఁ దాల్చె నెంతయు వేడుకన్. 108

చ. నెఱపుల తేఁటిగుంపుల గణింపఁగ జాల్కు నుసోగవెండ్రుక
ల్మెఱిఁ గొనగోళ్ళ దవ్వికొని నేర్పులర న్సిగవైచి యూపయిం
దఱుచుగ మేల్మిబంగరపుఁదాయెతులు న్విరిదండలుం గరం
బఱుదుగఁ జుట్టి పూసెఁ జెలువార శిరోంశుక మింపుమీఱఁగన్. 109

చ. మసపగు నిల్వుటద్దముఁ గనుంగొని సన్నపుభూతిరేఖ యొ
య్యన సొగసొప్ప నెన్నుదుటియందునఁ దీరిచి చూచునప్పురీ
జనులకు సొంపుగా బొమలసందున జంత్రపుఁజుక్కబొట్టు నే
ర్పున నిడె నమ్మహేశ్వరుఁడు సొల్పుగ మిక్కిలి కంటవైఖరిన్. 110

క. గండస్థలదీధితులకు, మెండుగ విందొసఁగుగతి నమితతరశోభా
మండితవరకాంచనమణి, కుండలయుగళంబుఁ దాల్చెఁ గొమరుదలిర్పన్. 111

తే. కనకభూషణహారినీలకాంతితతుల, తోడ జోడుగఁ గూడుక క్రీడసేయు
కరణిఁ దనరెడు రుమలఁ జొక్కముగ మెఱయు, బవిరిగడ్డంబు సొగసు తేర్పడఁగ దువ్వె

వ. మఱియును. 112

సీ. మణిమయోజ్జ్వలవిభూషణము లొప్పఁగఁ దాల్చి కట్టెగాఁ గటి బట్ట గట్టెఁ జుట్టి
జిలుగు బంగరుశాలు వలెవాటుఁ గావించి మేదురంబుగ భూతి మేన నలఁది

సజ్జలింగము సూత్రజన్నిదంబులు బూని రుద్రాక్షమాలిః బ్రాధి నించి
గండపెండెరమును గంటలు జంగులు గిలుకుపావలును జెల్వఁదరఁ దొడిగి

తే. చెలఁగి నెల్వంకకత్తియుఁ జేకటారి గుఱుతుఁగ నఱుతఁ గడుమొల్లవిరిసరులును
వెలయఁగెంజేతశూలంబు గలిగి గరళకంఠుఁ డేరొందె మోహనాకారలీల. 114

తే. మొదల సాదరమొనరించి పిదపఁ దన్నుఁ, దవిలి ప్రార్థింప నయ్యవతారమునను
దాల్చి నలకేతకీగర్భదళములనఁగ, మారవైరికి వాలోరుగోరు లలరె. 115

ఉ. చెక్కులదక్కులన్ మిగులఁ జెల్వగు మోవినిఁ బంటినొక్కులం
జొక్కులచెక్కులం బెళుకుఁజూపులఁ జెన్నగు చిన్నినవ్వులం
జక్కఁగ విక్కుముక్కువలఁ జక్కెర్ర లొక్కటఁ బల్కుపల్కులం
గ్రక్కున నెల్లవారలకుఁ గామవికారవిహార మేర్పడెన్. 116

సీ. ఒకభృత్యుఁ డురయుక్తి జికిలినిద్దపుటద్దమొగిఁ బూనినీడ బాగొనరఁ జూప
నొకసేవకుఁడు క్రేవ నకలంకమతిఁ జెల్వ మెఱయ నేరుపునఁ జామరము వీవ
నొకదాసుఁ డభిలాష మొదవఁగఁ గపురంపుఁదమలంబు వేమాఱు తవిలి యొసఁగ
నొకకింకరుఁడు పొంక మొప్పఁ జెంతలనుండి భూషణానీకము ల్పొంగుపఱుప
తే. మఱియు నొకభక్తుఁ డత్యంతమధురగీత, రవముఁ గావింప నెంతయు రభసమునను
జారుసౌందర్యరేఖాప్రశస్తుఁ డగుచుఁ, దనరి జంగంబు బురవీథిఁ జనుచునుండె.

వ. అట్టియెడ. 118

ఉ. నీరజగంధు లిందుమణినిర్మితనిర్మలధర్మ్యహర్మ్యవి
స్తారతరాగ్రభాగములఁ దారలరం జరియింపుచుండి సిం
గారము మీఱునవ్విటశిఖామణిచెల్వముఁ గాంచి యెంతయు
న్మారవికారసంచలితమానసలై తమకించి రందఱున్. 119

క. మఱియును బౌరవధూమణు, లఱుగుగ నమ్మిండజంగమయ్యయొయ్యారం
బిరవుగఁ గనుఁగొనుటకుఁ ద, త్తరమున బఱతెంచి రధికతత్పరమతులై. 120

ఉ. ప్రేమఁ బడంతి యోర్తు సుకరీను సుపత్త్రము నందమొప్ప ను
ద్దామగతిం గుచాగ్రములఁ దా నిడికొంచు వసించి యవ్విట
గ్రామణిఁ జూడఁ బయ్యెదఁ దిరంబుగఁ జేర్పక వచ్చెఁ గాన్కలా
స్వామికి రత్నకీలితసువర్ణపుబంతులు దెచ్చెనో యనన్. 121

ఉ. ఒల్లెచెఱంగుపై పడలి యుర్విపయి న్నటియింప లీల ధ
మ్మిల్లము జాజి మల్లికలు మెల్లన నెల్లెడలందు డుల్లఁగాఁ
బల్లవపాణి యోర్తు కచభారచలల్లలితావలగ్న యై
యల్లన నేగుదెంచెఁ గుసుమాయుధసన్నిభుఁ జూడ వేడుకన్. 122

క. నెఱినొడ్డాణము గళమునఁ, దిరముగ ధరియించి మెఱుఁగుఁదీఁగెఁ గడున్ భా
సురగతి నడుమున నిడి యొక, హరిమధ్య మహేశుఁ జూడ నరుదెంచె వడిన్. 123

క. బాలుని బాలకుఁ బిలుచుచు, లీలం గరయుగము సాఁచి లేమ యొకతె య
ట్లాలింగనఁ గన వేగం, బాలింగన మొసఁగ వచ్చు నటు లరుదెంచెన్. 124

సీ. కమనీయసౌవర్ణకర్ణపత్త్రిద్యుతు ల్తళుకులేఁ జెక్కుటద్దములమీఁదఁ
జారుముక్తాహారభూరిశోభావళు ల్ప్రకటవక్షోజకుంభములమీఁదఁ
బటువైన మేఖలాఘటితరత్నప్రభల్ ఘనతరజఘనభాగంబుమీఁద
సురపనీలాభవిస్ఫురితవేణీరుచు ల్సలలితపృథుకటిస్థలముమీఁదఁ
తే. జెలుఁగుఁ జెంగావిపావడసిరులు మిగుల, జెల్వుగలచల్వవలువపైఁ బల్విధములఁ
గలిసి వర్తింప నొకశీతకరనిభాస్య, సరవి నరుదెంచె నమ్మహేశ్వరునిఁ జూడ. 125

మ. ప్రమథాధీశునిఁ జూడ నొక్కచెలి శుంభత్ప్రక్రియ న్వచ్చుచో
నమర న్నవ్వుమొగంబుపైఁ గురులు చెల్వారం గడు న్వేడి స
త్కమలేందీవరవజ్రపుష్పనవమాఖ్యప్రోల్లసద్రూపికా
సుమమధ్యంబుల సంచరించుమధుపస్తోమంబులో యన్గతిన్. 126

ఉ. గొబ్బున గిబ్బగబ్బి చనుగుబ్బలు జొబ్బిల నబ్బురంబుగా
నిబ్బరమొప్ప చందనము నేర్పునఁ బూసి వెలంది యోర్తు మే
నుబ్బఁగ దివ్యసౌరభము లొక్కట దిక్కులఁ జిక్క నెల్లెడం
బ్రబ్బ బొజుంగుజంగముఁ దిరంబుగఁ గన్గొనఁ జేరెఁ గేరుచున్. 127

సీ. ఘనలీలఁ దనరారునునుసోగవెండ్రుక ల్మేలైనసురరాజనీలములుగ
సదమలతరవిరాజన్నఖాంకురములు ప్రకటితమౌక్తికప్రకరములుగ
సతతశోభాసమంచితదంతపంక్తులు వన్నెకెక్కినమంచివజ్రములుగ
భూరిప్రభాపరిస్ఫురదధరోష్ఠంబు రమణీయతరపద్మరాగముగను
తే. రతివధూమణిచే నూత్నరత్నఖచిత, మగుచుఁ జెలువొందుచొక్కపుఁ జిగిపసిండి
బొమ్మ యన నొక్కముద్దులగుమ్మ వేడ్క, నవ్విరూపాక్షుఁ గన్గొన నరుగుదెంచె.

శా. చంచల్లీల నొకర్తు నీలజలదచ్ఛన్నోడురాడ్బింబమో
యొంచ న్మించినచంచరీకతతిచే నింపొందురాజీవమో
యంచు న్వోల్పఁగఁ జాలి మోముపయి జె ల్వొందుకుంతలశ్రేణి న
ర్తించ న్నీలగళుం గనుంగొనుట కేతెంచె న్విరళించఁగన్. 129

చ. సకియ యొకర్తు నూపురలసన్మణికంకణకింకిణీధ్వను
ల్పరికటగతిం జెలంగఁ బరిభాసితనవ్యసువర్ణభూషణ
ప్రకరము లుల్లసిల్ల నలపల్లవశేఖరుఁ జూడవచ్చె ద
ర్పకకరముక్తమై సరవిఁ బర్విడుచొక్క పుడేగయో యనన్. 130

సుగంధి. ఈగతి న్ద్విరేఫవేణులెల్ల సంతసంబుతో
వేగ నేగుదెంచి యంత వింతకాంతి నెంతయు
న్బాగుమీఱినట్టినట్టిమేటి పైఁడిగట్టువిల్తునిన్
యోగినాథుఁ జూచి రాగయోగ మొప్ప నొక్కటన్. 131

ఉ. అంగన లెల్ల వేడుక ననంగశతప్రతిమానభంగ ది
వ్యాంగుని నబ్భుజంగునిఁ బ్రియంబున నీక్షియఁ జూచి జాళువా
బంగరుపళ్ళెరంబులను బాగుగ రత్నము లుంచి హారతు
ల్సంగతితో నొసంగి సరసంబుగ సేసలు చల్లి రంతటన్. 132

ఉ. అద్దిర వీనిచెల్వము! జయంత ధనేశసుమాగ మారుల
న్బద్దయుఁ గెల్వఁజాలు ధరణి న్వలసిల్లెడుమేనితేజ మా
ప్రొద్దునకు న్సమం బనఁగఁబోలు నయారె విలాసలీల నో
ముద్దియలార రండు కడుముద్దులు గుల్కెడు నమ్మ! సారకున్. 133

సీ. కొడకెడుకొదమతుమ్మెదగుంపు నదలించుఁ బరికింప వీనిపెన్నెరులకాంతి
తొగలరాయనితోడఁ దుల యౌ ననఁగవచ్చు మొనసి వేడ్కను వీనిముద్దుమోము
వెలిదమ్మిరేకులఁ బలుమాఱు నిరసించు రమణిరో! వీనినేత్రములచెల్వు
తళతళ మెఱయునిద్దపుటద్దముల నేలు లీలతో వీనికపోలయుగము
తే. వెలయుతిలపుష్పమును గేరు వీనినాస, వింత యగుసింగిణీవిండ్లు వీనిబొమలు
తొల్లలుగ మొల్లమొగ్గలఁ గోడిగించు, నెంతయును బంతమున వీనిదంతపంక్తి.

క. నెలఁతా! పున్నమరేవె, న్నెల తా సరియగునె పోల్ప నెఱి నీతనిచె
ల్వలరెడునగవునకు న్మను, బలుకులకు న్సరియె చిలుకపలుకులు ధాత్రిన్? 135

గీ. కంబుసన్నిభ మైనగళంబువాఁడు, ఇమ్ముమీఱు విశాలవక్షమ్మువాఁడు [డు
రమణఁబొడవగుబాహుదండములవాఁడు, తొడరిసింగంబుఁ గెల్చునెన్నడుమువాఁ

ఉ. తమ్ములఁ గేరుపాదలసితమ్ములవాఁడు నవీనబంధుజీ
వమ్ము నదల్చుమోవి చెలువమ్మును గల్గినవాఁడు పేర్మిఁ జో
క్క ష్మునఁ గమ్మవిల్తుతమకమ్ము నణంచెడువాఁడు లీలతో
నమ్మకచెల్ల! వీఁడు మది నమ్మక పోఁడిదేమిచోద్యమో? 137

సీ. ఎమ్మెమీఱఁగ వీనికెమ్మోవి యానుట భావింప నమృతంబుసేవ గాదె?
పొలుపొంద వీనితోఁ బొందొనర్చుట వేడ్క నలకల్పభూజాశ్రయంబు గాదె?
లీల వీనిని గౌఁగిలించుట నిర్జరగవి యిచ్చునిష్టానుభవము గాదె?
వెలనైనచెల్వముఁ జవిఫూని కన్గొంటఁ దలఁపఁగ ననిమిషత్వంబు గాదె?
తే. కుసుమశరకేళి వీనితోఁ గూడియుంటఁ, బ్రకటితం బగుసామ్రాజ్యపదవి గాదె?
యిమ్ముగా స్వర్గలోకసౌఖ్యమ్ము వేఱె, కోరవలయునె వీఁడు చేకొనియె నేని?. 138

ఉ. కొమ్మరొ! మోము ముద్దుగొని కోరికఁ జెక్కులు గోట మీటి చె
ల్వమ్ముగ నెంతయుఁ గళరవమ్ములు మీఱ గఁ బూని తేనియల్
గ్రమ్మెడుమోవి యాని యధికంబుగ వీనియురమ్ము సారెకుం
గ్రుమ్ముఁగ రాదె గబ్బిచనుగుబ్బల నుబ్బును గొబ్బగొబ్బునన్? 139

క. కుతుకమునఁ బ్రతిదినము నీ, చతురుని మెయిజంట నుండుసతిభాగ్యము సం
స్తుతి సేయఁదరమె తిరముగఁ, జతురాస్యున కైన వానిచానకునైనన్. 140

ఉ. ఈనెఱజాణఁ డీచెలువుఁ డీదరహాసవిభాసితాననుం
డీనళినీకళత్రనిభుఁ డీప్రభుఁ డీనవయౌవనాంగుఁ డే
మానిని నైన నెంతయును మన్మథబాణవికంపితాత్మఁ గాఁ
దా నొనరింపకున్న? వనితామణులారా! విలాససంపదన్. 141

శా. వీనిం జూచినపూఁపఁబోఁడి మదనావిర్భావలోలాత్మయై
మేనం బుల్కలు గ్రమ్మ మేటిజిగిచన్నెట్టల్ గగుర్పాటుఁగా
సూనాస్త్రాలయమెల్లఁ జెమ్మగిలఁ జాఁ జొక్కంగదే కొమ్మ! యిం
పూనం జంద్రునిఁ గన్నచంద్రశిలయుంబోలెం బ్రమోదంబునన్. 142

ఉ. కంజదళాక్షి! యీనను కానిఁ గనుంగొనినంతనుండియున్
రంజిలి మానసంబు పరిరంభణలాలసమయ్యెఁ జక్కనన్

మంజులపుష్పబాణములు మన్మథుఁ డేయఁదొణంగెఁ బైపయిం
బింజయుఁ బింజయుం దవులఁ జేర్చి కడున్ దృఢలీల నొక్కటన్. 143

క. అతివా! శతధృతి యీతనిఁ, బతిఁగా నూహింపకున్న పాపమున నె కా
మతిఁ దలకోఁతలఁ బడియెన్, సతతము భువనంబులెల్లఁ జర్చింపంగన్. 144

వ. అని మఱియు నిట్లని వితర్కించిరి 145

సీ. పణఁతి యీతండు వాక్పతియొ! యిట్లనఁగ నల్మొగములఁ బుక్కిట ముగ్ధ యేది?
తరుణి యితండు మాధవుఁడో! యిట్లన శంఖచక్రముల్ బొమ్మునఁ జాన యేది?
ధవళాక్షి యితఁడు వాసవుఁడో! యిట్లన వేయిఁగన్నులఁ గులిశంబుఁగలుగు టేది?
శుకవాణి యితఁడు దర్పకుఁడో! యిట్లనఁగ గ్రొవ్విరితూపులను దివ్యవిల్లు నేది?
తే. యితఁడు భల్లాణునిజభక్తి మతినిఁ దెలియఁ, జల్లమాంబనిజంబెల్ల సరవి నరయఁ
బూనిచనుచున్న శివుఁడు గాఁబోలునిదియు, తథ్యముగ నింగుముఖులార! తలఁచిచూడ.

క. తొలినోములఫల మిపు డీ, చెలువుని గనుఁగొంట యిందుచే భాగ్యం బో
చెలులార! కల్గె నిట్టులఁ, దలఁపఁగ నద్భుతము గాదె ధారుణియందున్?. 147

క. అని యివ్విధమునఁ బురసతు, లెనలేనిముదంబుతోడ నీక్షించుచుఁ దన్
గొనియాడ నంత శివుఁ డా, జనపతి మొగసాలదరికిఁ జనియెన్ లీలన్. 148

వ. అని సూతుం డెఱింగించిన విని నైమిశారణ్యమహామును లటమీఁదివృత్తాంతం బె
ట్లని యడుగుటయు. 149

శా. గౌరీచారుపయోధరద్వయమిళత్కస్తూరికాకర్దమ
స్ఫారోదగ్రభుజాంతరాళవిధిజంభద్విణ్ముఖామర్త్యకో
టీరస్థాపితనూత్నరత్నరుచిధాటీప్రోల్లసత్పాద! మం
దారక్షీరపటీరహారహిమరుగ్గారాభమందస్మితా!. 150

క. తరుణారుణాబ్జసుందర, చరణా! దురితాబ్ధితరణ! సంతతకరుణా!
ధరణీధరశరణా! శశి, భరణా! కరిహరణ! నిఖిలభయసంహరణా! 151

తరల. భువనపావన! సత్యభాషణ! భోగిరాజవిభూషణా!
దివిజపాలన! ద్విడ్విభాలన! దివ్యతాండవఖేలనా!
పవిధరార్చిత! మౌనిపూజిత! భానుకోటివిరాజితా!
శివగిరీశ్వర! భూతిదాయక! సింధుజాధిపసాయకా!. 152

మాలిని. మనసిజశతరూపా! మర్దితాశేషపాపా!
దనుజరిపుకలాపా! దర్పితోద్యత్ప్రతాపా!
ధనపతివరమిత్త్రా! దాససంస్తోత్రపాత్రా!
ఘనతరనిజశౌర్యా! కాంచనాహార్యధైర్యా! 153

గద్య. ఇది శ్రీమత్కుక్కుటేశ్వర వర ప్రసాద లబ్ధ కవితా సామ్రాజ్య ధురంధర ఘన యశోబంధుర కౌండిన్యగోత్ర పవిత్ర కూచిమంచి గంగనామాత్య పుత్త్ర బుధ జన విధేయ తిమ్మయ నామధేయ ప్రణీతం బైన రాజశేఖర విలాసం బను కావ్యంబునందు ద్వితీయాశ్వాసము.

శ్రీరస్తు.

రాజశేఖరవిలాసము.

తృతీయాశ్వాసము

శ్రీమత్కామితజనసుర
భూమీరుహ! భుజగవరవిభూషణ! సుగుణ
స్తోమ! హిమాచలకన్యా
కోమలముఖపద్మభృంగ! కుక్కుటలింగా. 1

వ. అవధరింపుము నైమిశారణ్యమహర్షులకు నిఖిలపురాణవ్యాఖ్యానవిఖ్యాతుం డగు సూతుం డిట్లనియె నట్లు జగన్మోహనాకారుం డగు నవ్విటజంగమేశ్వరుండు తన మందిరద్వారంబునకు వచ్చు టెఱింగి భల్లాణుండు. 2

చ. ఎదురుగ నేగి యాగురుజనేశ్వరుఁ గాంచి నమస్కరించి స
మ్మదమునఁ దోడితెచ్చి సుషమం బగుపీఠిక నుంచి శోభన
ప్రదముగ నర్ఘ్యపాద్యములు భాసురలీల నొసంగి వేగఁ ద
త్పదసలిలంబు మూర్ధమున భక్తిని జల్లుక నిల్చి యుండినన్. 3

క. నెఱిఁ గక్షపాలయుం ద, త్త్యురుకాంతులఁ దనరుభూతి యొక్కింత కరాం
బురుహమునఁ బట్టి యోగీ, శ్వరుఁ డానృపునుదుట నిడిన సరవి నతండున్. 4

ఉ. పావనమయ్యె మద్గృహము పక్వము లయ్యెఁ దపోవిశేషము
లావిరి వృద్ధిఁబొందెఁ జెలువం బగుకీర్తియుఁ బూని యర్థి వై
నీవు మహానుభావుఁడవు నేఁ డరుదెంచుటఁ జేసి వేడ్క నో
భావజరూప! పూర్వకృతభాగ్యవశంబున మాకు నియ్యెడన్. 5

గురులింగ మిమ్ముఁ గన్గొని, పరితోషము నొంది మది శుభస్థితిఁ దనరెం
బరమేశ్వరుఁ డిప్పుడు స, త్కరుణం బ్రత్యక్షమైనకైవడిమీఱన్. 6

ఎందుండి యిచటికి నేగుదెంచితి రిట్లు మునిచంద్ర! సౌందర్యమూర్తి దనర
నీమోవిపలుగంటు లీచెక్కుగవచీరు లీచిన్నివెన్నెల నెన్నునగవు
లీముద్దునునుబల్కు లీబిత్తరపుఁజూపు లీవలిపపుఁజెక్కు లీయుయార
మరయంగ మీకు భాసురలీలఁ దగునయ్య మఱి యొందునైన నీమహిమగలదె?

తే. నాఁగ నాళంభుఁ డప్పు డానంద మొదవఁ, జేతులారఁ జేసి నవ్వియుఁ జెలువు మెఱయ
నట్టివిటచిహ్న తేర్పడ నఖిలజనులు, వినఁగ నెఱజాణ యగుచు నిట్లనియెఁ బ్రీతి.

సీ. జననిగర్భంబున జనియించినట్టితత్ఫలమెల్లఁ దెల్పెద నలర వినుఁడు
జారుఁడై సతతంబు వారకాంతలతోడఁ గామకేళులయందుఁ బ్రేమఁ గూడి
కొమరొప్ప నింతుల గుబ్బచన్నులమీఁద గరిమఁ జేయిడుకొని విరులశయ్యఁ
బవళించి సుఖలీలఁ దవిలి యుండినఁ గాక కోరికలెల్లను గుదియఁబట్టి

తే. కలఁ దరుణులఁ గామించి కలితుఁ డగుచుఁ, దెరిగి పంచేంద్రియంబులు బిగ్గఁబట్టి
తియ్యవిల్తాని బారికి నొయ్య నోరిగి, తిరుగుచుండిన ఫలమేమి సిరుల కరయ? 8

క. మానినులఁ దవిలియున్నను, మానుగ నిహపరము లొదవు మనుజాలకెల్లన్
గానల భూములఁ దిరుగుచుఁ, దానములు జపంబు లేల తగ నొనరింపన్? 9

సీ. సరవి ముత్తోపద్రిమ్మరిఁ దలనిడుకొన్న కరిదైత్యమథనుండు కామి గాఁడె?
కొమరొప్ప మోహించి కూఁతు నిల్లాలిఁగఁ గైకొన్నపరమేష్ఠి కామి గాఁడె?
కూర్మిఁ బదాఱువేలగొల్లపూఁబోణులఁ గలసినవెన్నుండు కామి గాఁడె?
గౌతమమునిపత్నిఁ గడఁగి వరించిన గట్టులపగవాఁడు కామి గాఁడె?

తే. కోరియాచార్యభామినిఁ గూడినట్టి, దైరవాప్తుండు మిక్కిలి కామి గాఁడె?
కామి గాకున్న యట్టియస్ఖలితుఁ డెవఁడు, కామి గాఁడేని నిర్వాణకామి యగునె?

గీ. అదియునుంగాక కామశాస్త్రాళియందుఁ, గామి గావచ్చు నని పల్కుఁ గతన నిట్లు
తనర విటజంగమాకృతిఁ దాల్చి యేను, నలర వెలయాంధ్రభక్తుల నడిగికొనుచు. 11

క. భోగింతు నెల్లవేళల, బాగొప్పెడు కామశాస్త్రపద్ధతి వెలయన్
శ్రీగల్గుట కరయఁగ ఫల, మీగతి సుఖియింపవలదె యింపలరారన్? 12

చ. రమణికుచద్వయంబు బోగి నురమ్మున నానుక మోము మోముపైఁ
బ్రమదము మీఱఁ జేర్చుకొని పల్మఱుకోర్కులఁ బుష్పశయ్యపై
నమరఁగఁ బవ్వళించి యనయంబును మన్మథసౌఖ్యలీలలన్
గ్రమమున నోలలాడుటయె గాదె సుజన్మఫలంబు ధారుణిన్. 13

క. అని పెలఫలఁ బాఱఁగఁ జ, య్యన నవ్వుచుఁ బల్కు జంగమాధిపు నారయం
జనదనుచు నృపుఁడు లింగా, ర్చన సేయఁగఁ బిలువ నతఁడు క్రమ్మఱఁ బలికెన్.

సీ. జననాథ! మారాకచంద మంతయు నీకు విను మెఱిఁగింతు సవిస్తరముగ
నన్నంబుపై నించుకైనఁ గోరికలేగ బలనైనవెఁది గావలయుఁజుమ్ము
వేశ్యలేనిదినాలు వేయైనఁగాని భోజన మొనరింపను సైఁపకుండుఁ
గావున వేవేగఁ గన్నులపండువు యగు దాని నొక్కతెఁ దగినభక్తి

తే. తోడఁ దెప్పింపు వేడుకతోడ నిపుడు, గారవంబుగ నీ విచ్చుకట్న మిదియె
యనుచు నృపశేఖరుఁడు సేర్పుదనర నతనిఁ, గాంచి యిట్లను సద్వాగ్గరిమ మీఱ.

చ. వినుము గురునాథ! నిక్క మగువిన్నప మొక్కటి చిత్తగించి యి
ట్లనుచితము ల్వచింపఁగ మహాత్ములకుం దగదయ్య మిమ్ము ని
ప్పుని విని యెవ్వరైన నగుబాటొనరించెదరయ్య మీరెఱుం
గని దివు డెద్ది యిమ్మహిని గార్యము లేదు గదయ్య తెల్పఁగన్. 16

చ. అడుగుము మెద్దియేని యొకయంబ యొసంగెదఁ గాక మీకు ని
ప్పుడు నొకకన్నియం దలిసి పొందుగఁ బెండ్లియొనర్చి రత్నపుం
దొడవులు జీరలుం బసులతో ధనధాన్యములుం గృహంబులుం
గడువడి భృత్యవర్గమును గైకొను మిచ్చెదఁ గోర్కె మీఱఁగన్. 17

క. ఊరూరఁ దప్పకుండఁగ, మేరలు సేయింతు నిపుడు మీశిష్యులకు
వ్రాలంబు లొసఁగునట్లను, దారత వర్షాశనములు తగ నొనరింతున్. 18

తే. పెండ్లికట్నంబులును గడుఁ బేర్మితోడ, రాగిశాసనములను మీకుఁ బ్రాకటముగ
నియ్యఁ జేసెదఁ బ్రజలచే నెల్లతఱిని, మానశరరూప! యట్లు గాదేని వినుము. 19

శా. గ్రామంబు ల్కరులందలంబులు శతాంగంబు ల్తురంగంబులు
న్భూమిం బేరగువస్తుసంఘములు సంపూర్ణంబుగా నిప్పుడే
ప్రేమల్మీఱఁగ నిత్తుఁ జేకొను మిటు ల్వేయేల యీరాజ్యమం
దోమార్తాండనిభప్రకాశ! కొనుమీ యుర్వ్యర్ధభాగం బొగిన్. 20

క. ఈరీతి సౌఖ్యలీలల, చే రూఢిగ నుందు టొప్పు చిరతరమహిమం
గోరిక మీఱఁగఁ గైకొను, మారాధ్యజనావతంస! యని పల్కుటయున్. 21

క. ఆపలుకులు విని గురుఁ డతి, కోపోద్రేకమున నృపతికుంజరుఁ గని యో
భూపాలక! నీతెగం, బీపట్టునఁ దెలిసెఁ దలఁచు లిం కేమిటికిన్. 22

తే. ధరణి భల్లాణుఁ డెంతయు దాత యనుమఁ, జెప్పఁగా విని యేతెంచినప్పుడొక్క
కాసొసంగిన వెలయాలు గలుగు నిటుల, లోభ మేటికిఁ గుసుమశరాభ! నీకు. 23

సీ. ఛేకంబుఁ జూచి చాల భీతిఁ బర్వెడుబంటు దురమున రిపులఁ బోఁ దఱుమఁగలఁడె?
మడిగట్టు వడి దాఁటఁ దడఁబడుతెట్టువ మించి వారాశి లంఘించఁగలఁడె?
యిసుమంత పసపుకొమ్మె పసఁగఁజాలనివైశ్యుఁ డెనసి యంగడిఁ జాల నిడఁగఁగలఁడె?
యిలుదాఁటి వెడలంగ నలయుసోమరి వేగమున వారణాసికిఁ జనఁగఁ గలఁడె?

తే. సరవి మావంతుఁ డెక్కనఁ దరల లేని, వారణంబు భారంబు మోవంగఁ గలదె?
కావున నొకింత మాత్సమా కామితంబె, యీయఁగా నోపవిఁక నిచ్చు చేది చెప్పుము,

గీ. ఎండకన్నను నీడక న్నెఱుఁగకుండి, తనర వఱచేతియర్థంబుఁ గనఁగ లేని
యలఘుతరరాజ్యగర్వాంధు లైనయట్టి, నరవరుల కేల వ్రతములు ధరణియందు. 25

చ. గడియకుఁ బెక్కుమార్గములు కల్లలు పల్కుచు సాధుకోటి త
న్నొడయఁ డటంచు మ్రొక్కునపు డూరక యుండుచు వింతచేష్టలన్
గడువడిఁ దా నొకొక్కరుడఁ గండ్లెఱఁ జేయుచు రాజ్యసౌఖ్యముల్
గడుకొనుమలాహిరీమసక గ్రమ్మిన మత్తులు గారె భూపతుల్? 26

ఉ. బొంకులకిల్లుఁ దానకము పుట్టినయి ల్లగుఁ గల్మషాళికిం
గొంకొక సర్వదుర్గతులకుం దగుమూలము రాజసంబు నీ
వింక నతిప్రయాసమున నిట్లగురాజసవృత్తి మండియు
న్బింకముతో వ్రతంబున కపేక్ష యొనర్తురె పార్థివోత్తమా? 27

గీ. నీకు నీవేళ నొకకాసు లేకయున్న, నిదిగో మాచేతికాసైన నిచ్చి వేగ
వెలపాలంతినిఁ దెప్పింపు మలర నిదియు, వినఁగ గాదేని శపథంబువిడువుమిపుడు. 28

ఉ. వాహనము ల్రథంబులును వారణము ల్గొదవు ల్ధనంబులున్
గేహములు న్పురంబులును గేవలరత్నవిభూషణంబులున్
సాహసవృత్తితో నొసఁగి చాలఁ బ్రియంబునఁ గూర్చి యిప్పుడు
ద్వాహము సేయుకంటె నొకవారవధూటి నొసంగరాదొకో? 29

చ. అనుడు దినేశవంశకలశాంబుధిచంద్రుఁడు యోగిచంద్రునిం
గనుఁగొని యోమహాత్మ! తగుకార్య మెఱింగినరీతి విన్నవిం
చినపనిగాని లోభమునఁ జెంది వచించుట గాదు మీర లిం
దున కలుగంగఁ బాడియె? బుధుల్ క్షమసేయరె తప్పు గల్గినన్? 30

క. కావున మీమది కింపుగ, వేవేగ వలంతి యైనవేడుకకత్తెన్
రావించెదఁ గైకొను మో, భావజనిభ! యనిన నతఁడు ప్రమదముతోడన్. 31

క. అటులేని దెలియవిను మొక్కటి భూతలనాథ! వారకాంతవిధము ప్ర
స్ఫుటగతిఁ జెప్పెద జంగమ, విటుఁ డని యెన్నక కడు న్వివేకము మెఱయన్. 32

సీ. సంపూర్ణపూర్ణిమాచంద్రబింబద్యుతిఁ బెద్దయు నిరసించుముద్దుమోము
విరిదమ్మిరేకుల నెఱిఁ బరిహాసంబుఁ గావించునిడువాలుఁగన్నుదోయి
బింబికాఫలకాంతిఁ బేర్మిమీఱ జయింపఁ దివిరెడు సొబగైనతియ్యమోవి
మేలిబంగరుబొంగరాలలీలల నేలఁ జాలినకఠినంపుఁజన్నుఁగవయుఁ

తే. గొదమతుమ్మెదకదుపుల గదుముకురులు, కరికరంబుల కెన యనఁ బరఁగుతొడలు
గొప్పపిఱుఁదులు నల్పమై యొప్పుకౌను, పృథ్వీనాథ! గభీరనాభియును గల్గి. 33

తరల. మొలకనవ్వులు వాలుఁజూపులు ముద్దుగుల్కెడుపల్కులుం
దళుకుఁజెక్కులు హంసయానము తమ్మితూండ్ల జయింపఁగాఁ
గలభుజంబులు కంబుసన్నిభకంధరంబును గల్గి తా
వలచియున్ వలపింపనేర్చినవామలోచన కావలెన్. 34

క. పురుషుం డలసినమీఁదటఁ, బురుషాయితబంధగతులఁ బొందుపుచు వరుసన్
సురతంబు సేయనేర్చిన, గురుకుచ గావలయు నలరఁ గువలయనాథా! 35

క. నఖదంతక్షతచుంబన, ముఖనిఖిలరతిప్రకారములఁ దానె కడున్
సుఖలీలఁ గలయునీరజ, ముఖియే కావలయుఁజుమ్ము భూపతితిలకా! 36

చ. కలకల నవ్వకొంచుఁ దమకంబునఁ గంచెల పిక్కటిల్లఁగాఁ
గులుకుమిటారిగబ్బిచనుగుబ్బలు పైపయి నుబ్బఁ దేనియ
ల్చిలికెడుముద్దుపల్కులును జెన్నుగ మోహముమీఱఁ గేరున
చ్చిలుకలకొల్కి గావలయుఁ జిత్తజకేళికి భూభుజోత్తమా. 37

సీ. నిక్కుజక్కవదోయి నెక్కసక్కములాడు చనుగుబ్బ లురమున నొనర వాని
భుజయుగం బలర మూఁపున లీలఁ గీలించి చెలువొప్పఁ జెక్కునఁ జెక్కుఁ జేర్చి
పలుమాఱు గళరవంబులు మీఱి చెలగంగ నిమ్ముగా మరునిల్లు చెమ్మగిలఁగ
కొనగోటిపోటు లొయ్యన మర్మముల్నాట వగలచే బెదరుమై వడఁకు దోఁపఁ
తే. జొక్కి బిగికౌఁగిలింతలఁ బెక్కుక్రియలఁ, బ్రేమ దళుకొత్త వసియించి విదపనుపరి
సురతమును బ్రౌఢయై సేయుసుందరాంగి, కావలయుఁ జుమ్ము ధారణీకాంత! యిపుడు.

వ. మఱియును. 39

సీ. ధనగర్వమునఁ బల్లవునిఁ దృణీకృతలీల గణన సేయని పిల్లుకత్తె గాక
కలహించి వేడుకకాని నెంతయు నెగ్గులాడుచు నుండుగయ్యాళి గాక
నెమ్మది యొరునిపై నిలిపి మారునికేళి నలరఁ దేలింపనితులువ గాక
ప్రేమచేఁ బిలిచిన బేలయట్టులఁ బల్కు నొల్లనిమాయలబెల్లి గాక
తే. యొకనిచే విత్త మంది వేఱొకనితోడఁ, గలిసి వర్తించుబల్లోసకారి గాక
పూని యేప్రొద్దునిద్దురపోతు గాక, మదటయును గాక పరికింప మలిన గాక. 40

తే. విటునితోఁ గూడియున్నట్టివెలఁది గాక, జానిసయు రోగియును గాకపాపి గాక
బేలయును గాక తగుతమగనాలు గాక, యిట్టివారలఁ గూడి సుఖింపవలయు ధరణినాథ!

క. వినుచిత్తజశాస్త్రోక్త, రీతిని కలసి సుఖింపు నాల్గు తెఱఁగుల సతులం
జూడఁగ నందఱిలో నీ, చిత్తమునకు నెన్న మాకు మిహిరప్రతిమా! 42

క. శివపాదభక్తినిరతయు, నవిరళసౌందర్యవతియు నతిపుణ్యగుణ
ప్రవిమలతరవ్యాప్తిమలయు, నవనీశ్వర! మాకు నిచ్చునది యిపు డెలమిన్. 43

సీ. ఘనసారమృగమదగంధసారానేకసంతతనవ్యవాసనలచేత
మౌక్తికాంబుజరాగమరకతనీలాదిదివ్యమాణిక్యదీధితులచేతఁ
దరుణేందుబింబసుందరదర్పణావళితరళితఘనధగద్ధగలచేత
సౌవర్ణపర్యంకసంవ్యాప్తమల్లికాద్యతులితకుసుమసంహతులచేత

తే. సవిఁదెలియిడ్డచందువాసిరులచేతఁ, బ్రకటితము లగుజాలవల్లికలచేత
సారదిఁ జేరైననిఖిలవస్తువులచేత, నలరుకేళిగృహంబు గావలయుఁ జుమ్ము. 44

వ. అనిన నృపాలుం డిట్లనియె. 45

తే. అట్లె కానిమ్ము దేవ మీ రానతిచ్చు, క్రమము మీఱంగ నిప్పుడే గడనసతిని
నలరఁ దెప్పింతు ననిపల్కి యాక్షణంబ, కౌతుకంబాత్మ నెంతయుఁ గడలుకొనఁగ.

క. తలవరులఁ బిలిచి ధరణీ, తలవరుఁ డవ్విధముఁ జెప్పి తగినధనంబుల్
వలనొప్పఁగ నిచ్చి ముదం, బలరఁగ వెలపొలతిఁ దెం డటంచుం బలికెన్. 47

వ. అంత. 48

ఉ. పద్మము లెంతయు న్సొబగుఁ బాసి వెస న్ముకుళింప విస్ఫుర
త్పద్మములందు భూసురులు తత్సమయక్రియ లాచరింపఁగా
సద్మము మీఱువార లగుసామజయానలకెల్లఁ జాలహ్రా
త్పద్మము లుల్లసిల్ల రవి పశ్చిమవారిధిఁ గ్రుంకె నత్తఱిన్. 49

సీ. కరమొప్ప సాంధ్యరాగము మీఱి చెల్వారె నంధకారము పర్వె నఖిలదిశలఁ
జొక్కు లాకసమునఁ జక్కనొక్కటుకుండె ముదముతోఁ దొగలఱేఁ డుదయమయ్యె
జనులకెల్లను బ్రీతి యొనర వెన్నెల యొప్పె లలిఁ జకోరములు కోర్కులఁ జెలంగె
నలిని తోఁ దలవంచె నగియెను గుముదిని కోకంబు లెడబాసి కుందె మదిని

తే. మరుఁడు వెడవింటవిరితూపులరయఁ బూని, యేపుదనరారవిరహుల నేయఁదొడఁగె
సతులకుఁ బురుషులకుఁ బరస్పరవిలాస, రసము చిలికెడుపలుకు లింపెసఁగ నపుడు.

సీ. ముత్యాలతాటంకములు గొమ్ము పూఁబోఁడి! పన్నసరం బిదే సన్నుతాంగి!
భుజకీర్తు లివె చూడు గజరాజగామిని! యొడ్డాణ మిదిగో మహోత్పలాక్షి!
కరకంకణంబులు గైకొమ్ము హరిమధ్య! చేర్చుక్క బొట్టిదె చిన్నెలాఁడి!
ముంగపులతీఁగ చెల్వుగఁ బూను శుకవాణి! జేవళం బిదె రమ్ము నీలవేణి!

తే. రత్నహారంబు లివె యుడురాజవదన!, పన్నెచీరలు గొనుము సౌవర్ణవర్ణ!
గంధసారంబుఁ బూయుము ఘోకంబుకంఠి, యనుచుఁ దుద లేనికోరిక లాత్మ నలర.

ఉ. పల్లవులెల్ల మొల్లముగ బల్లిదులై కడు మంచివస్తువు
ల్గొల్లలుమీఱఁ బట్టుకొని కూరిమితోఁ బఱతెంచి వారసం
ఫుల్లసరోజనేత్రలకుఁ బొందలరార నొసంగి వేడ్కఁ రం
జిల్లఁగఁ బెక్కుమక్కువలఁ జెంది సుఖింతు రనేకలీలలన్. 52

క. తలవరు లయ్యెడ నర్థము, లలఘుగతిం గొనుచు సరగ నంచితకౌతూ
హలమానసు లగుచు న్వే, శ్యాలగృహముల కరిగి విటుపసాగిరి వరుసన్. 53

సీ. రమ్ము పద్మావతీ! రావె చింతామణీ! రా జగన్మోహినీ! రాజరేఖ!
రమ్ము చకోరాక్షి! రా పుష్పమంజరి! రావె లీలావతీ! రత్నపుత్రి!
రా సుందరాకార! రమ్ము కైరవగంధి! రావె బింబాధరి! రమ్యభూష!
రావె కోకిలవాణి! రా సరోరుహపాణి! రా మధువ్రతవేణి! రమ్ము తరుణి!
తే. రావె సారీశిరోమణి! రమ్ము రమణి!, రమ్ము నవచంద్రికాహాస! రాజహంస!
యనుచు వేడ్కగ నింటింటి కరిగి యిటుల, దలవరులు వారకాంతల నలరఁ బిలిచి. 54

క. ధనములు మణిభూషణములు, ఘనతరచిత్రాంబరములు గలపంబులొనుం
గొనుఁడివె విటజంగమునకుఁ, బనిపడి నిద్దురకు నిపుడు ప్రమదమునిమీఱన్. 55

తే. వనజముఖులార! ధారణీపరునియాజ్ఞ, యిట్లు కావున మసలక యీక్షణంబ
వలసినంతధనంబును వరుసఁ గొనుచు, వేగముగ రండు జంగమవిటునికడకు. 56

వ. అని పల్కుటయును. 57

సీ. నెఱజాణఁ డొకఁ డింట నిద్దుర కున్నాఁడు రాఁ గూడ దనె నొక్క రాజవదన
కోడెకాఁ డొకఁడు దాఁ గోరినధన మిచ్చి వదలనీఁ డనె నొక్క వాలుఁగంటి
మిగులఁ గూరిమి చేయువగ కాని నెడబాయఁ దగదు రా ననె నొక్క చిగురుఁబోఁడి
సల్లపుఁ డొకఁడు దర్పకకేళి కీవేళఁ గాచినాఁ డనె నొక్క కంబుకంఠి
తే. ననుపుకాఁ డొకఁ డాసించి వినయలీలఁ, దవిలి యున్నాఁడనియె నొక్క ధవళనేత్ర
విటశిరోమణి యొకఁ డిలు వెడలనీక, దంటయై యున్నవాఁ డనె దంట యొకతె.

ఉ. మిండనిఁ బాసి రాఁదగదు మిన్నక పొం డనె నొక్క లేమ చె
ల్వొం డిదె చూడుఁ డట్ల గదిలోనియతం డనె నొక్క రామ భూ
మండలిఁ బేరు గల్గుసుషమం బగుమేలిపసిండిసొమ్ము లీ
తం డొసఁగన్ గడించి చన ధర్మము గాదనె నొక్క భామయున్. 59

తే. ఇట్లు చెలులెల్లఁ దమవిధం బెఱుఁగఁ జెప్పి, రంగుఁ గొందఱు ప్రోడలౌ నిందుముఖులు
మందమధురోక్తు లలరార మానవేశ, కింకరుల కిటు పలికిరి శంకలేక. 60

క. వినుఁ డెఱిఁగించెద నెంతయుఁ, బనివడి గణికాజనంబుపద్ధతులెల్లన్
విషయం బలరారఁగ నో, ఘనులార! సవిస్తరంబుగా నిఁక మీకున్. 61

గీ. విటుఁడు లేనిరేయి వేదనఁ జెందుచు, నిదుర కంటి కెఱుఁగ నేర కుండి
కా సొసంగునట్టికడజాతివాఁడైనఁ, గల్ల గోరు వారకాంత మదిని. 62

సీ. కడుఁ గురూపిని నైనఁ గందర్పనిభుఁ డంచు నభినుతి యొనరింతు కలఘులీల
నంత్యజన్మునినైన నమలవంశజుఁ డంచుఁ బొగడు రెంతయుఁ బ్రౌఢి దనర
నతిమూఢమానసుం డగుమానవునినైన సరసుఁ డటందురు సరభసమున
బ్రహ్మహంతకు నైనఁ బరమధార్మికుఁ డంచు గణుతింతు రెపుడును గ్రమముతోడ
తే. నెన్నఁ గల్గిననీతివిహీనునైనఁ, దవిలి సద్వర్తనుం డండ్రు తమకు నొక్క
వీసమైనను గాసైన వీడె మైనఁ, జేతి కొసఁగినచో నెలచిగురుఁబోండ్లు. 63

ఉ. చిన్నెల వన్నెల న్వగలఁ జిత్రవిధంబుల ముద్దుమాటలన్
వెన్నెల నెన్నునవ్వులను వేమఱు బిత్తరివాలుఁజూపులన్
సన్నల సైగల న్మిగుల జాణతనంబున వారకామినుల్
చెన్నుగఁ బల్లవప్రతతిచేత ధనంబులు దోఁతు రెప్పుడున్. 64

సీ. ఒకమాఱు పయ్యెద నోరగాఁ దొలఁగించి సవరించు జిగిగుబ్బచన్ను లలర
నొకమాఱు సోగవెండ్రుకల బల్మనుకొప్పు సడల జల్లున విప్పి ముడుచు మరల
నొకమాఱు మణిమయప్రకటభూషణములు సదలించి తిరుగంగఁ గుదురుపఱుచు
నొకమాఱు నవ్యమౌక్తికమణీహారము ల్లోనగోటఁ జెక్కుల గ్రుచ్చి తివియుఁ
తే. జెలఁగి మఱియును శృంగారచేష్ట లలరఁ, గేరుచుండును బెక్కువిహారములను
సొబగునిఱె డువగకానిఁ జూచినపుడు, మరులు కొల్పను వెలయింతిమహితగతిని.

చ. పొలుపుగ నిన్నుఁ బాసి యొకపూఁట మహాయుగ మంచు నెంచుచో
వలనుగ నీవు నన్నిటుల వంచన సేయఁగఁ బాడియే? యిటుల్
దలఁపఁగ నీతియే? యనుచుఁ దక్కుచుఁ జొక్కుచు నిక్కువంబుగా
వలచినయట్లు మాయలను వారవధూటి భ్రమించుఁ బల్లవున్. 66

చ. ధనము లవేల పో యిపుడు దాసియు నైన గడించు నీక్రియన్
ఘనముగ మాకు నీచెలిమి గల్గుటయే కవివే లటంచుఁ బె
న్విన యుపుమాట లాడుచును వే డుకకాఁనిఁ గరఁగఁజేసి యొ
య్యన విభవంబుఁ గొండ్రు గణికాంగన లెంతయు నేర్పు మీఱఁగన్. 67

క. [illegible]
ధులనైన వెలవెట్టి [illegible]

వ. అదియునుం గాక. 69

సీ. పల్లవవ్రాతంబు పాలిబ్రలాకాని ప్రకటితోద్యన్మద్యపానరత
గురుతరానేకదుర్గుణగణాలంకార సకలమాయావాదజననసీమ
భూరికోపవికారపూరితనిజచిత్త కఠినవాక్క్రియాగ్రథితరసన
ధరవనీతులకెల్ల గుఱుతుమీఱినతావు దానధర్మదయావిధానహీన
తే. శాకినీభూతభేతాళసమదదైత్య, భీకరాకారవిలయగంభీరనినద
సుమశరారామమార్గభాసురసమగ్ర, లగ్నకంటకయుతవల్లి లంజెతల్లి 70

సీ. కుఱుచలై తఱుచుగా నెఱసినవెంట్రుక లొప్ప మీఱఁగ దువ్వి కొప్పు ముడిచి
యుల్లఁ బ్రాఁతచెప్పుటట్టలఁ బోలి వ్రేలాడు కుచముల నవికచేఁ గుదియఁ బట్టి
తొడిగినకుబుసంబుపడుచువ్వ ముడతఁలేర్పడియెడునొడలిపైఁ బసపు రాచి
యెలుఁగుతోలును మీఱి యెంతయు మాసిన పెద్దపుట్టము చాలఁ బ్రీతిఁ గట్టి
తే. బొరుసునొసటను జంద్రంపుబొట్టు బెట్టి, యడుసుకన్నులఁ గజ్జలం బడర దిద్ది
బోసినోటను దమలంబు పూని యిటుల, విటులఁ బలుమాఱు నగఁజేయువృద్ధవేశ్య.

తే. పద్మమయినను దగుమహాపద్మమయిన, శంఖమయిన నొసంగినఁ జాలకుండి
ధనదు మెచ్చు దొకింతైనఁ దనకుఁ గల్గు, విత్తమంతయు నీకున్న వేశ్యజనని. 72

క. పసఁ ద్రాగినపులుఁగుక్రియ, న్విసువక తగఁ బ్రేలుకొంచు వేశ్యాంబ కడుం
బిసరేఁగి బూతులాడు, న్బసఁ గల్గనియీఁగి యుడుఁగఁ బల్లవతతులన్. 73

చ. అకులు పోఁకలు న్మణులు హారములు న్బహుగంధసారము
లోఁకలు రూకలు న్మదిని గోరినయట్టిసమస్తవస్తువు
ల్వాకిటముప్పు మాయ లోఁగఁ బన్ని భ్రమించును నేర్పుమీఱఁగాఁ
జేకొనుఁ బో విటావళులచేఁ గణికాంబ విచిత్రవైఖరిన్. 74

గీ మిండఁ డొకనాఁటికేయి రాకుండెనేని, గాసువీసంబు చేతికిఁ గల్గకుండు
కించుకేనియు నిదురఁ బోనీదు కూఁతు, గడవఁబోఁడి యవ్వ పెన్కుంచుమువ్వ.

వ. ఇట్లగుటం జేసి పల్లవవిరహితయైన వేశ్య మీ రిచ్చుధనంబుఁ గొని జంగమవిటుని
కడకు రాకుండునే యని యథార్థంబుగఁ బల్కిన విని. 76

క. నమ్మక నృపభటు లతిశీ, ఘ్రమ్మునఁ గ్రమ్మకొని సకలగణికాజనగే
హమ్ములు నిమ్మగ దూఱి ము,దమ్మునఁ బరికించుకొనుచుఁ దగ నచ్చోటన్. 77

క. ద్యూతమధుపానమృదుసం, గీతసుసాహిత్యనృత్యకేళులచేతం
బ్రీతిఁ జెలంగుభుజంగ, వ్రాతంబులఁ గనిరి చిత్రవైఖరి మెఱయన్. 78

ఉ. ఈగతి నుండఁ జూచి ధరణీశ్వరుపాలికిఁ జారు లెంతయు
వేగమ చేరి తద్విధము విస్మయలీల నెఱుంగఁ జెప్పిన
న్వేగముచానఁ జేటికల బొంకులు బల్కుట మీ కొకింతయు
న్బాగగునే యటంచు నరపాలుఁడు కోపము మీఱఁ జూచుచున్. 79

క. ఉన్నంత పొరుగుపల్లెల, కన్నెగినదూతలెల్ల గొబ్బున నపుడే
ఖిన్నత మీఱఁగ వటువలె, విన్నప మొనరింప ధరణివిభుఁ డవ్వేళన్. 80

ఉ. ఎక్కడఁ జూచినం బురి నొకించుకయు న్నడ లేక యెప్పుడున్
లెక్కకు నెక్కుడై గడనలేమలు కాచుకయుందు రిప్పుడే
దిక్కున నొక్కవారసుదతీమణి కల్గకయుండు టెంతయున్
మిక్కిలిచోద్య మంచు మది నిల్వక దిగ్గున లేచి యత్తతిన్. 81

క. నల్లనిశాలు మునుంగిడి, యొల్లజనంబులను డించి యింపొంద మహీ
వల్లభుఁడు తానె చనియె మ,హోల్లాసపువేశ్యవాటి కున్నతలీలన్. 82

ఉ. ధీరుఁడు భూవరుం డిటులఁ దీవ్రగతిం జని తద్గృహంబులన్
సారణగండ్లపద్ధతులఁ జూడఁ దొడంగె విచిత్రలీలల
న్నేరుచుఁ గోరికన్ మదనకేళులఁ దేలుచు నుండువారలన్
భూరిసుగంధపుష్పమణిభూషణధారుల నిర్విచారులన్. 83

వ. ఇట్లు చతురశీతిబంధనఖదంతక్షతపరిరంభణాద్యనేక కామశాస్త్రప్రకారంబులం దవిలి క్రీడించుచున్నం గనుంగొని శివశివేతి మంత్రంబును బఠించుచు విఫలప్రయత్నుం డై ధాత్రీవల్లభుండు తనమనంబున వితర్కించె. 84

క. చారులు చెప్పినవిధ మిపు, డారయఁ దథ్యంబ యయ్యె నవ్విటునకు నిం
కేరీతి నొసఁగఁ గల్గుదు, వారవధూమణిని వ్రతము వడి నిల్పుటకున్. 85

క. వెలపొలఁతి గల్గనందున, నిల యేలెడురాజ నంచు నెవ్వతె నైనం
బలిమిం దెప్పించిన నది, కలుషంబులకెల్ల మొదలు గాదె తలంపన్? 86

చ. కడునడురేయి యయ్యె నని కల్లరిజంగము క్రోధచిత్తుఁ డై
ఎడి వదలించి పల్కునొకొ? పంచమిమీఱ వ్రతంబు మీఁదట
న్విడువఁగఁ బోలునో? భువిని విశ్రుతమా నపకీర్తి నొందఁగాఁ
బడునొకొ? నీలకంధరునిభాస్వదనుగ్రహ మెట్టు లున్నదో? 87

తే. వేశ్య గాఁగాద నని మున్ను విశ్వసింపఁ, బలికి యిపు డెట్లు బొంకుదుఁ బాడి దప్పి
మహి నసత్యముకన్నఁ గల్మషము కలదె, చేటు సేయంగ మానవకోటులకును?. 88

తే. మును హరిశ్చంద్రముఖ్యు లౌ మనుజపతులు, నిత్యసత్యవ్రతాచారనిపుణు లగుటఁ
గాదె చిరకీర్తి సకలజగంబులందుఁ, జెంది నిర్వాణరాజ్యాభిషిక్తు లైరి. 89

క. కరి హయ భట రథ శిబి కాం,బర ధన మణిభూషణాదిబహువస్తువు లి
ద్ధర నెన్నఁగ సతతంబులె, తిరముగ సత్కీర్తిదక్కఁ ధీరాత్ములకున్?. 90

క. మును దీక్షగొనఁగు వేళను, ఘనుఁ డగుకురునాథుఁ డెంత గాదని యనినన్
విన నొల్లక వ్రతభంగం,బొనరింపఁ దలంచు టిప్పు డుచితం బగునే?. 91

క. అదిగావున నవ్విటునకుఁ, గొదుకక పట్టంపుదేవి గాఁగి ధరిత్రిన్
విదితం బగుశపథము కో,విదు లెన్నఁగ నిల్పికొనుట విహితం బనుచున్. 92

చ. అవనితలేంద్రుఁ డెంతయు రయంబ గృహంబున కేగి సంతత
ప్రవిమలశీలరైన తనభామిని నొయ్యనఁ జేరఁ బిల్చి యో
ధవళసరోజనేత్ర! విను ధర్మయుతం బగునొక్క వాక్యమున్
దవిలినభక్తితోడ విదితంబుగ నీ కెఱుఁగంగఁ జెప్పెదన్. 93

చ. సరసముమీఱ నొక్క విటజంగము ధూర్జటిఁ బోలి నేఁడు దా
నురుతరలీల నెయ్యెడల నుండియొ వేగమె చేరి నన్నుభాం
తరమునఁ జూచి యెంతయు ముదంబున దీవెన లిచ్చి కోరుచున్
గుఱుతుగ నొక్క వారసతిఁ గోర్కి నొసంగు మటంచుఁ బల్కినన్. 94

క. ఇయ్యకొని భటులచేతికి, నెయ్యంబున ధన మొసంగి నెఱి నొకపడుపుం
దొయ్యలిఁ దెమ్మని పనిచియు, నయ్యెడ వారలను నమ్మ కతిశీఘ్రమునన్. 95

సీ. చని వేశ్యవాటి యెల్లను గ్రమక్రమమున వెదకంగ నంగన లవ్వేళఁ దుల్లెల్లఁ
బల్లవసహితలై పరిపరివిధముల గుఱుతుగా మరుకేళిఁ గూడుచున్న
గనుఁగొని వ్రతభంగమునకు నెమ్మదిఁ జాల వెఱచి యెంతయును వివేకిని వని
నీకు నివ్విధ మెల్లఁ బ్రాకటం బలరారఁ దెలుప వచ్చితి నతి ప్రఘణిత
తే. బిందుముఖి యెన్నఁడు నెఱుంగ నిట్టివొద్య,మధవుఁబలుమాయ కాఁబోలు! నైన నీదు
బుద్ధితోఁ దుల నూహించి పొసఁగ నొక్క, వాక్య మిట్లని పల్కుమా వనుమిఱ.

క. అనుమనుజాధీశ్వరు నిం, గని మృగమధురోక్తు లలరఁ గాంతామణి యి
ట్లను వ్యాదరాధీశ్వర మును, వినవే శతిగళు నికథలు విబుధులవలనన్. 97

చ. చిరతరశీల భక్తతతిచిత్తము లారయఁ గోరి యీశ్వరుం
డరుదుగఁ జెక్కురాపుల నహర్నిశముం జరియించుఁ దొల్లియుం
దురితవిదూరుఁ డైనచిరుతొండనినిశ్చలభక్తిఁ జూడఁ ద
ద్వరసుతుఁ గూరఁగా నడిగి వానికి నీఁడె మనోరథార్థముల్. 98

తే. అవ్విభుఁడె మున్ను పొదిలె నిమ్మవ్వసుతునిఁ, బూని చంపించుకొనుటకై పోయి దాని
నధికతరహర్ష మొప్పార నన్న మొనర, వేఁడుకొన్నట్టిబల్లాయలాఁడు గాఁడె! 99

క. అట్టిశివదేవునకు నీ, వట్టున నివ్వడుగు వెంతపని సుగుణుఁడవై
యొట్టైన నొసఁగి శపథము, గట్టిగ నిల్పుకొనవలయు ఘనతరలీలన్. 100

మ. కను వెంతేనియుఁ బెద్దఁ జేసి నలినీనాథాన్వయోత్తంస! యి
ట్లనఁగా ధర్మమె? నీవు నాపతివి తథ్యం బేను నీదాసి నిం
దనుమానింపక మీమదిం గలుగున ట్లత్యంతమోదంబుతో
నొనరింపందగుగాక పల్మఱును మీ రూహింప నింకేటికిన్. 101

క. పురుషుఁడు దైవం బతఁడే, కరణి నియోగించు నదియె కావించుట కా
కరయఁగ మఱి యొండైనం, దరుణుల కొక్కింతయును స్వతంత్రము గలదే! 102

క. సలలితముగ నిహపరసుఖ, ములు రూఢి నొసంగి సకలపుణ్యఫలంబు
ల్గలిగించువిభునికంటెను, తలిరుంబోఁడులకు వేఱ దైవము గలదే! 103

సీ. కాంతామణులకుఁ జొక్కపుఁబెన్నిధానంబు ప్రాకటం బలరారఁ బ్రాణవిభుఁడు
కుసుమగంధులకును గొంగుబంగారంబు ప్రాకటం బలరారఁ బ్రాణవిభుఁడు
కమలాక్షులకు నభీష్టము లిచ్చుదైవంబు ప్రాకటం బలరారఁ బ్రాణవిభుఁడు
చిగురుబోఁడులకుఁ జెల్వగుకల్పభూజంబు ప్రాకటం బలరారఁ బ్రాణవిభుఁడు
తే. చంద్రముఖులకు బహుజన్మజనితదురిత, పటలతిమిరార్కబింబంబు ప్రాణవిభుఁడు
పొలఁతులకుఁ జాల వెల లేనిభూషణంబు, రాజశేఖర! పరికింపఁ బ్రాణవిభుఁడు.

క. వ్రతములును దానధర్మము, లతులితగురుదేవతార్చనాదులు విను మో
క్షితినాథ! యించుకేనియుఁ, బతిభక్తికి సాటియగునె భామామణికిన్. 105

ఉ. కావున నెల్లరీతులను గర్తవు నీ వెటులానతిచ్చినం
దావకలీలఁ జేకొనక పల్కుట యొ ట్లది కాదటందు ధా
త్రీవరముఖ్య! నిక్కముగఁ దెల్పుము చింతిల నేటి కీక్రియన్
భావభవారిభక్తతతిపాలిట నెప్పుడుఁ గల్గి యుండఁగన్. 106

క. అన విని జననాథుఁడు శే,దన నొందుచు నవ్విశాలధవళేక్షణ న
క్కున్నఁ జేర్చి పదలి క్రమ్మఱ, వనిరో నృది తొట్రుపడఁగ నభినవలీలన్. 107

ఉ. ఓసరసీరుహాక్షి! విను హైకులపావని! యోవధూమణీ!
నీసరి యేరి మానినులు నేటొనరింపఁగ ముజ్జగంబుల
న్వాసిగ నేఁడు నాపలుకువాక్యము మీఱఁగ వేశ్యకాంతవై
భాసిలి జంగమేశ్వరునిభావజకేళిఁ గఱంగఁజేయుమా. 108

ఉ. వారక యీపురి న్నెచట వారవధూమణి గల్గ నందున న్
వారిజనేత్ర! నిన్నిటుల వంచనసేయుక వేడ్కకత్తెగాఁ
గోరినవారజంగమునకుం దగ నీవలసెంగదా మదిన్
నేరము లెన్న కియ్యెడల నిల్పుము మద్వచనప్రకారముల్. 109

ఉ. నీవు పతివ్రతామణివి నీవలనం దగ మెచ్చి మేచక
గ్రీవుఁ డభీప్సితార్థములు ప్రేమ నొసంగెడు సంశయం బిఁకన్
భావమునందు నిల్పక కృపామతిఁ జూడుము నన్ను నియ్యెడన్
నాథుఁడుఁ బువ్వుఁబోఁడి తననాథున కిమ్ముగ మ్రొక్కి యిట్లనున్. 110

క. పలనొప్ప నింతపనికై, పలుమఱుఁ బ్రార్థింప నేల పావనమతితో
నలబోఁడుఁగుజంగమునకుం, జెలువుగ న న్నొసఁగవలయు శీఘ్రమున నృపా! 111

క. ధరయెల్ల గుత్తఁగొని యొక,దరి నిందుకతాఁవు దీనత స్వేదుక్రియన్
బరికింపఁగ నిటుల హృదీ,శ్వర కొంచెపుఁబల్కు పల్కవచ్చునె నీకున్. 112

ఉ. భూనుతలీల మున్ వ్రతముఁ బూనితి రద్దియు నిత్తుమంచు జం
గానకు వారకాంత నిడఁగా నొవగూడనియంతమాత్రనే
దీనతఁ బల్కఁ బాడియె సుధీజను లెల్ల హసింపరే యెందు నే
నేనుఁగు నెక్కి చక్క నవనీశ్వర! శక్యమె దిడ్డి దూఱఁగన్. 113

చ. అను విను తొంగిపల్కులు దినాధిపవంశపయోధిపూర్ణిమా
ఘనజవిరోధి యొంతయు నవారితమోహనిబద్ధచిత్తుఁడై
విని యొకయింత సొమ్మసిలి వేగమె తెప్పిరి యోా నెలంత! యి
ట్లన గతిగంటిఁగాక తగదా మది నీక్రియ నూహసేయుటల్? 114

క. ఆడినమాట తగ న్విడ, నాడక కైకొన్నమాత్ర నకటా మదిలో
నోడక విటసరుసను నీఁ, బాడియె కులపేక సుదతి పంకజగంధీ! 115

తే. పద్మదళనేత్ర! నిన్నెడబాసి యొక్క, నిమిషమైనయు నోర్వఁగ నేర్తు నెట్లు?
పరమసాధ్వివి నిన్నిట్లు పల్కినట్టి, తప్పు క్షమసేయుమా మది దయదలిర్ప. 116

క. ఈరొద నింతయు నానతిఁ, ద్రోయక గైకొంటి వెన్మైతో మతి యొందున్
నీయట్టిసతులు గలరే, వేయాఱులలోన నైన విమలేందుముఖీ! 117

ఉ. చంచలనేత్రి! నామదికి సమ్మతిగా నిపు డొక్కమాట యూ
హించి దయ న్వచింపుము మహిం జిరకీర్తు లనేకభంగులన్
నించు మటంచుఁ బల్కుటయు నీలమధువ్రతవేణి నేరుపు
ల్మించఁగ నన్నరేశుని లలింగని యిట్లనెఁ బ్రోడజాడలన్. 118

తే. క్షితిపయిటుల విచారంబు సేయుచుండి, చిన్నమాటలు పలుకంగఁ జెల్లదిదియుఁ
గాక మత్స్వాంతవృత్తియుఁ గనుఁగొనంగఁ, దలఁచితేనియు వినుము డెందమునవలర.

సీ. జననాథ! విను హరిశ్చంద్రావనీంద్రుండు గాధేయుకొఱకు లోకంబు లెఱుఁగ
ధారుణీభారమంతయు వేగఁ బోనాడి తనపొలంతిని బుత్త్రి నొకర నమ్మి
మునుకొని యంత్యజన్మునివెంట మధుమాంసములు మోచుచునువానిఁ గొలుచుచున్న
నంత నవ్విభునిసత్యవ్రతంబున కాత్మఁ గరుణించి నిజభక్తపరదుఁ డైన

తే. కాశికావల్లభుఁడు జగత్కారణుండు, విశ్వనాథుండు చండికాధీశ్వరుండు
ప్రేమ సాక్షాత్కరించి యభీష్ట మొసఁగి, కావఁడే వారి నత్యంతకౌతుకమున! 120

క. నీ వాడినవాక్యం బిపు, డేవిధమున నైన నిర్వహించినదానన్
భావజదమనుఁడు కరుణం, బ్రోవఁగలం డాత్మ నలరి భూవరతిలకా! 121

ఆ. భక్తి విడకయుండు భిన్నాణ! యివ్వేళ, మది దృఢంబుమీఱ మట్టుపఱచి
సేయుకార్య మిఁకను జింతింపవలవదు, నాకు నైనఁ గడువిన మ్రగతిని. 122

సీ. అను ఘనజఘనఁ గన్గొని యను జనపతి విను వినుతాంగి! శోభనత దనర
నీచిత్తి మరయంగ నీచందమున నొత్తి చూచితి నిజమది చోద్య మలర
నిరుపురహృదయంబు లేకమై యుండినఁ గోర్కులన్నియు నొనఁగూడఁగలవు
మొనసి నిన్నీవేషమున నొసంగినయప్పు డవ్విటవరుఁడు క్రోధాత్ముఁ డగుచు

తే. వారకామిని దేకిటు లూరిలోన, వరుని నెడబాసి యొంటిమై సరవి నున్న
యట్టిమగవాలిఁ దెచ్చి తీవనుచు నొల్ల, కాజ్ఞ యొనరింపఁగలఁ డమితాగ్రహమున.

క. కావున వి స్త్రీరూపము,తో విటశేఖరునికడకుఁ దోడ్కొనిచనఁ గా
దీవేళ వేశ్యకామిని, నై వేగమె రమ్మటంచు ననిచినయంతన్. 124

క. అంతిపురి కరిగి యయ్యాలి, కుంతల వెలయింతి యగుటకుం జమచున్నన్
అంతం గని యొంతేనియు, సంతసమున మల్లికాంబ సుమతికి ననియెన్. 125

శా. కల్లల్లావు విరాళిఁ గొన్న విటజంగం బంగనం గోరచో
నుల్లం బెల్లను బల్లవింప నను నీ నొప్పింపకో చల్లనా
భల్లాణక్షితిపాలశేఖరునకుం బట్టంపుఁబూఁబోఁడి వై
చెల్లంబో యిటువంటిమల్కనిపను శ్రేయంబు నీ కర్హమే? 126

క. ఓయప్ప వారకామిని, గా యిప్పు డలంకరించి కర మొప్ప మనో
నాయకునికడకుఁ దోడ్కొని, పే యరుగఁగదమ్మ నన్ను వికచాబ్జముఖీ. 127

తే. అని యెడుకూరిమిసవతి నెంతేనిఁ గరుణ, మీఱ నవ్వారిజాక్షి తా గారవించి
పలుకు నిట్లని యోముద్దుకలికి మేలు, తెలఁగి నీబుద్ధి వేవేలు సేయఁజాలు. 128

ఉ. నీరజగంధి నీవనుచు నే ననుమన్నది భేద మెద్ది యొ
య్యారికతంబునన్ వ్రతము వంచన నొందకయుండి భక్తి యొ
ప్పారినఁ జాలు నీవ చను మాత్మ గ్రహించి పుట్టు లుండఁగా
నేరవు కామశాస్త్రగతి నిక్క మెఱుంగవు ప్రోల వారయన్. 129

క. ఇభరాజయాన మును నీ, విభుకౌఁగిట మెలఁగుచుండు విధమంతయుఁ గా
దభినవవిలాసుమశర, నిభుఁ డయ్యతి రతిరహస్యనిపుణుఁడు సుమ్మీ! 130

ఉ. చొక్కులఁ దక్కుల న్నగుల సొంపగు తేటమిటారిచూపులన్
జక్కనిమందహాసములఁ జారువిలాసముల న్సలీలఁ దెం
పెక్కుడుదివ్యవాసనల నింపగు తియ్యనిముద్దుపల్కుల
న్నిక్కపువారకాంతకరణిన్ వలపింపవలె న్భుజంగునిన్. 131

తే. మఱియు నసమాస్త్రశాస్త్రప్రమాణసరణిఁ, దవిలి పురుషాయితాదిబంధములయందుఁ
బ్రోడ వై కూడవలయు నేర్పునఁ దెలంగి, పల్లవునియుల్ల మల్లనఁ బల్లవింప. 132

క. అటుగాక హృదీశ్వరుచెంగట నే నియ్యకొని వచ్చి క్రమ్మఱ నిప్పు డో
కుటిలాలక! నివ్వంపినఁ, బటువై ఖరి నలుగఁడే నృపాలుఁడు చెప్పుమా? 133

తే. అని సవతి నూరడిలఁ బల్కి యాత్మఁ గాంబ, చల్లమాదేవి తుది లేనిసంతసంబు
దవరఁ బతిహితమునకు నై తా నె వేగ, మున నలంకృతి యొనరించుకొనఁ దొడంగె.

తే. సుందరులు గొందఱప్పుడయ్యిందుముఖికిఁ, గుందనపుబిందియులయందు బొందుమిగుల
నెంచఁగలిగినపన్నీరు నించి చాల, నంద మొప్పార జలకంబు లార్చి రోగిని. 135

క. ఉడురాజవదన యొక్కతె, తడియొత్తె ప్రాజసతికి ధౌతాంబరముల్
వడిఁ దాల్చె నొకర్తె సొగసుగఁ, గడువేడుకతో నొకర్తు కాంతామణికిన్. 136

ఉ. సొంపుగ నింద్రనీలమణిశోభల నేలఁగఁ జాలి సోగలై
పెంపెసలారుముంగురులఁ బెద్దయుఁ గ్రొమ్ముడి దిద్ది దిక్కులన్
ముంపుచుఁ బెంపుమీఱెడుసమున్నతదివ్యసుగంధయుక్తమౌ
సంపెఁగదండఁ జుట్టె నొకసారసనేత్ర నృపాలపత్నికిన్, 137

ఉ. ముద్దులగుమ్మ యొక్తె చెలిముందర గొప్పమెఱుంగుటద్దముం
దద్దయు నిల్పె నొక్కవనితామణి కస్తురిబొట్టు మోమునం
దిద్దెఁ బడంతి యొక్తె సొరిది న్మకరీమయరేఖ లెంతయున్
ముద్దియచెక్కుఁ జెక్కులను మోహనలీల లిఖించె నేర్పునన్. 138

చ. కలువలఁ గేరుచంద్రముఖి కన్గవ నొక్కవధూలలామ చె
ల్వలరఁగఁ గజ్జలం బిడియె నజ్జనిభానన యొక్తె వేడ్క రం
జిలఁగను నీలవేణి జిగిబిబ్బెపుగుబ్బలపైని జొబ్బిలం
గలప మలందె నంచితసుగంధయుతంబుగఁ జిత్రవైఖరిన్. 139

సీ. చారుముక్తాహారహారము గళమున నించె వేడుక నొక్క మించుబోఁడి
సౌవర్ణకర్ణభూషణము లందముమీఱఁ దగిలించె నొకశీతధామవదన
ఘనమైనపచ్చలకడియంబు లిరవుఁగా బెట్టెఁ జేతుల నొక్క బిసరుహాక్షి
కమనీయరత్నసంఘటితమై చెలువొందు మొలనూలిడియె నొక్క మోహనాంగి
తే. పాదములనందియలు బెట్టె భామయొకతె, నుదుటఁ జేర్చుక్క నిడె నొక్క సుదతి మఱియుఁ
బేరుగలభూషణము లెల్లఁ బ్రేమ నిడిరి, రమణు లింపార నప్పు డారాజసతికి. 140

వ. ఇట్లు గణ్యశృంగారధారిణి యై యనంతరంబ. 141

సీ. ఘనసారచందనకస్తూరికాముఖ్యదివ్యగంధంబులు దిశలఁ బర్వఁ
గింకిణీనూపురక్రేంకారనాదము లడరు నింపుమీఱ నొక్కటఁ జెలంగ
ఘనరత్ననికరసంఘటితమై తనరారు నవ్యకాంచనభూషణములు మెఱయ
భూరికుంతలబంధభారంబుచే మించి మందమై నడకలు సందడింపఁ
తే. పీనకుచకుంభయుగళంబు పేర్మిఁ బొదల, లలితశృంగారలీలావిలాసములను
వాసి మీఱంగ నమ్మహీపరునికడకు, నింతి యరుదెంచె మదనునిదంతి యనఁగ. 142

క. ఈరీతి నతులశృంగా, రము దనరారవారకాంతయుఁ బోలెం
జేరి తనయెదుట నిలిచిన, నారీమణిఁ జూచి ధరణినాథుఁడు వేడ్కన్. 148

క. ఈలలనారత్నం బీ, నీలాలక యీవినిద్రనీరజముఖి యీ
లీలావతి తను నొందన, సాలిటిజంగమున కంచుఁ బ్రణుతించి వెసన్. 144

తే. భూమివిభుఁ డంతఁ దన యంతిపురము వెడలి, సెలఁతెఁ దోడ్కొని యరుగుచో నింగినుండి
చూచి సురకాంత లెంతయుఁ జోద్యమంది, యెల్లవారును దమలోన నిట్టులనిరి.

సీ. ధారుణీశ్వరుబుద్ధి పూరి మెసంగెఁబో సరగ నెం దుండియో జంగ మొకఁడు
చేరి వారాంగన గోరినతఱి నియ్య గొనకొని యిచ్చటఁ గొనుపకాని
తనభక్తి చెడకుండఁ బనిపడి వేశ్యగా నిల్లాలిని నొసంగ నిట్టిచిత్ర
మొప్పెడు ననువార లొకకొందఱును భళా చాన యొక్కతెరైన మానవేంద్రుఁ
తే. డేటికి నొసంగు ముద్దియ లిద్ద ఱగుటఁ, జేసి వారలు తమలోనఁ జెలఁగి పోరు
చున్నఁ గన్గొని యుపు డిచ్చుచున్నవాఁడు, గాని నిక్కంపుభక్తి కాఁగలదె యిటుల?

క. ఇచ్చిన నిరవుగ నొక్కట, నచ్చం బగుభక్తితోడ నర్పింపక యీ
కుచ్చితములు తగ వనుచుఁ, మెచ్చక యొకకొంద ఱేమిమే లనువారల్. 147

చ. పురములు వాహనంబులును భూషణము ల్ధనధాన్యము ల్నవాం
బరములుఁ బాఁడిధేనువులుఁ బ్రార్థన సేయక జంగమయ్య యే
తెఱఁగున వేశ్యఁ గోరె! నతిధీరత నట్లతఁ డింతిఁ గోరినన్
ధరణిపుఁ డెట్టు లియ్యకొనెఁ! దా నని పల్కెడువారు కొందఱున్. 148

క. ఇయ్యకొని వారసుందరి, యొయ్యెడలం గ్రుంకున్న నిల్లాలి నిటుల్
చయ్యన నొసఁగుట ఘనతయె, యియ్యిలపతి కనుచుఁ గొంద ఱెన్నెడువారల్.

సీ. ఆసరోరుహనేత్ర యైనఁ గా దన కిట్లు పతివెంట వేశ్యయై భవ్యగతిని
జనినంత భక్తియే యనువారు కొందఱు గట్టిగా భక్తిమార్గంబు పూని
నప్పుడే భక్తుంకు చెప్పినవిధమెల్లఁ జేసిన నిల్లాలు సేయకున్న
నదియుపో చిత్తిని యనువారు గొందఱు పతికి భర్తకు నొక్కమతియ యైనఁ
తే. గల్గు నభిమత మిది కల్ల గాదు నృపుఁడు, లీల నీజంగమునకు నిల్లాలి నొసఁగి
హరుని మెప్పించి బొందితో నరుగఁగలఁడు, పరగఁ గైలాసమున కల్లజనులు నెఱుఁగ.

క. అనువా రొకకొందఱు నై, కనుఁగొన నవ్వేళ నృపతి కాంతామణిఁ దో
డ్కొని చని యాజంగమునా, యనిసన్నిధి నునిచి యిట్టు లనియెం బ్రీతిన్. 151

క. తగు చిగురుబోఁడిఁ దెచ్చితి, నొగి మీరుఁ బరిగ్రహింపుఁ డోసామి! యనన్
నగుమొగ మలరఁగ నప్పుడ, జ్జగతీపతితోడ యోగిచంద్రుఁడు పల్కెన్. 152

తే. రమ్ము భల్లాణ నిక్కంపురాజ వనుచు, నెమ్మదిని జాల నీమాట నమ్మియుంటి
నెంతదవ్వయ్యెఁ బడ్డఁ తిఁదే సేగి యిపుడు, పూని నీయోజయెంతైన మానఁగలదె?

క. రంగుగ జంగమవిటుఁ డను,చుం గడు నిబ్బంగిఁ జాలఁ జూచితొ తెలుపన్
వెంగలివి భూప! నీ కేఁ, సంగతి వలరాయ మానసము సామీఁ దన్. 154

సీ. కామాంధకారి నై కడ-కతో నీరాకఁ గామచుండఁగ మూఁడుకన్ను లయ్యెఁ
దలయేఱు బరువయ్యెఁ దగ మేను సగమయ్యె గళమాలమునఁ జందునిలుకడయ్యె
వలనొప్ప మనుపటివగ దప్పె వలపును విరిగెను నడురేయి సరవి నయ్యె
నా కేటి కీవేశ్య రే కేటినిజభక్తి బూటకంబులచేతఁ బ్రొద్దుగడపి
తే. నాఁడవింతియు కాక భూనాథులెచట?, వ్రతము లెచ్చట? ఘనశైవమతము లెచటఁ
నెందుఁ గొఱగానిపోలఁతుక నిటులఁ దెచ్చి, యందుకొమ్మనువారెందు నైనఁ గలరె.

వ. అని వెండియు నిట్లనియె. 156

తే. అనవలసి నిన్ను నిటువలె ననంటిఁ గాక, తగునె వేశ్యలతోఁ బొందు తాపసులకు?
వలసితివి భూప! మాకు నై యధికముగను, దీనిఁ గైకొమ్ము నీవైనఁ బూని యిఁకను.

సీ. అనువిటవరునిఁ గన్గొని వినయోక్తి నిట్లను మనుజాధిపుఁ డనువుమీఱ
నయ్యలు మీ రెట్టు లాశింపఁ దగుఁ గాక క్షితి నయ్యలకుఁ దెచ్చుచిగురుఁబోండ్ల
నవ్వలుగాఁ జూడ నర్హంబు మాకును దవిలి మీ కిట్లాడఁ దగునె యమ్మ!
నాఁకలి గొన్నచో నన్న మెవ్వరికైన గలిగిన నిడి నాడఁ గాదు సుమ్ము
తే. మీ మదికి సంతసం బైన మీవ నేత్రి, వరగుణం బొంగఁ దడవయ్యె నయ్య యింకఁ
దప్ప లెన్నక కైకొమ్ము తరుణి నిపుడు, కరుణ నని భక్తి నడుగుల కెరఁగుటయును.

క. నృపతిఁ గృపఁ జూచి యపుడా, కపటపువిటజంగమయ్య కడునవ్వుచు నో
తపనకులవర్య! ఔఁ యఁగ, నిపు డాడితిఁ గాక సాటి యేరీ నీకున్. 159

ఉ. కావలె నన్నమాత్రమునఁ గౌతుకముం దెలుపంగఁ గాను రా
జీవదళాక్షిఁ దెచ్చితివి చెన్నలర న్బది వేలు సేయు నీ
భావజాచేతిమేలినునుబంగరుబొమ్మను ముద్దుగుమ్మ న
జ్జీవునకు న్విధాతకును శేషునకుం దరమే నుతింపఁగన్? 160

క. ముద మొదవఁగ నఱచందురుఁ, గదుమఁ దిభ్రనువిదనుగురు కడుఁ బొదలెనుతు
మ్మెదకొదమకదుపుఁ జెదరఁగ, నదలించు న్సదతి మృదువు లౌ పెన్నెరులున్.

క. నాచిగ నీసుదతిమణి, నాసము నాసమె యంచు నవగంధఫలి
న్బాభరుంగతిఁ గన్గొని పరి, హాసం బొనరించు సంతతాంచితలీలన్. 162

తే. చెలఁగి జగములు గెలువంగఁ దలఁచియిడిన, మరునిబలుసింగిణీవింట్లు తరుణిబొమలు
కదకు నవ్వింట్లఁ బూన్చినకలువతూఁపు, లీపయోజాననమిటారిచూపు లరయ.

క. చిగురాకు కెంపుబింబము, పగడంబును జెండిరమును బంధూకము ని
మ్మగువయధరమ్ముతోఁ దుతఁ, దగునే తుల యనఁగ నెట్టితావుల నైనన్? 164

క. పలువరుస మొల్లమొగ్గల, పలుపరుసలఁ గల్వఁ జాలు భామినినుతి సే
క్కులు తళుకుటద్దములతోఁ, గలహించుం దొమ్మిదులను గర్ణము లెంచున్. 165

తే. చెలువపలుకులు గండుఁగోయిలల నేలు, నెలఁతచిరునవ్వు లేఁతవెన్నెలల నవ్వుఁ
గలికికంఠంబు క్రముకంబు వలరు భిన్న, ములుగఁ గావించు నెంతయుఁ జలము మీఱ.

చ. పరువడి వంచితంబు లగుబాహుమృణాళములొప్పఁ గొప్పలై
యుఱతను ప్రేలుమాత్తికపుహారములంచులఁ జీరులాడఁగా
గుఱుతుగ నవ్వెలందికుచకుంభయుగం బలరు న్మనస్సరో
వరమున సంభవించి చెలువం బగుతామరమొగ్గలో యనన్. 167

సీ. ననునల్లచీమబారును గేరు నూఁగారు వళులు లబ్ధివీచికావళుల నేలు
నిసుకతిన్నియలతో వెసఁ బోరుఁ బిఱుఁదులు కరితుండముల నెగ్గులరయుఁ దొడలు
మెఱయుకాహళులతో మొనయును జంఘలు పాదయుగ్మము కచ్ఛపములఁ దోలు
నఖపంక్తి పలుమాఱు నగుఁ దారకంబుల నడలు రాయంచలఁ దొడరి యెంచు

తే. మేనిమిసిమి పసిండిచాయల గేలిసేయుఁ, బూని నిక్కంబుగా దీనిమేనికాంతి
యొందు నిటువంటిచెలు వైనయుంగువదన, కలదె పరికింప మార్తాండకులవరేణ్య.

క. అని వనిత నెంచి యాగురు, వను నోజననాథ! నీగృహమునకు మముఁ దో
డ్కొని చను వేగమ యిఁకఁ దఁ, డ్కినతావులు వలసును మొగిన్ మాకనుడున్.

క. నరపతి వల్లే యని య, గ్గురునకుఁ గైదండ యిడుచుఁ గోమరొప్పఁగ నా
యిరుషురఁ దోడ్కొని తనమం, దిరమునకుం దెచ్చి యునిచి తిర మగుభక్తిన్.

గీ. అర్ఘ్యపాద్యాదు లొసఁగి ప్రహృష్టుఁ జేసి, యిలు వెడలివచ్చి తగఁదనవెలఁదికని యెఁ
గలికి! యిన్నాళ్ళు నాయక్కఁ గౌఁగిలించు, వరుసనీజంగమయ్య కీవలయుఁ జుమ్ము.

క. కాదేని దునియలుగ వడి, మోఁదెద నని చేత ఖడ్గముం బూని మహా
హాదమున నుండె నొకదరి, నాతిత్యకులాంబునిధిశశాంకుఁడు పేర్మిన్. 172

ఉ. అయ్యెడఁ జల్లమాంబ విభునానతిఁ గైకొని వాఁడిచూపులో
య్యొయ్యన మీఱ లేనగవు లొప్పఁగఁ జెక్కులఁ బాఱి కీవిమైఁ
బయ్యెదజాఱ ముద్దునునుఁబల్కులు చెల్వలరార నవ్విటుం
జయ్యనఁ జేరి మ్రొక్కి నెఱజాణగు కెల్ల సెజెంగి రంగుగన్. 173

క. చెఱకులు గొబ్బరియును శ,ర్కరయుం బాలును ఘృతంబు కలపంబులునున్
నెతి ఫలరసాన్నములు ప్రొ,వ్వీరులు నగుదొసఁగి యంతవేడ్కలు మీఱన్. 174

గీ. పండుటాకులు కప్పురంబు భాగములను, ముత్తియఁపుఁ జూర్ణమును గూర్చి ముగ్ధవిడెము
చుట్టి యొసఁగుచుఁ బవళించి సుభగలీల, నన్నయద్దేవుచరణంబు లొత్తుచుండె.

క. పరిభాషింపఁగఁ జూచిన, మఱి యావిటుఁ డించుకైన మాఱాడక సు
స్థిరముగ నుండిన నమ్మద, కరిగామిని యతనితోడఁ గడువడి ననియెన్. 176

సీ. ఏవిచారములేక యిటు లున్నఁ జెంతను జేరిన మే లేమి వారసతికిఁ
బల్కరించిన మాఱుపల్కవు మూఁగలాగున రతిసేయంగఁ గోర విపుడు
విగ్గుచేఁ బోరియంగ శిశువ వింతయుఁ గావు కడురూఢి నున్నావు గండుమీఱి
యిత్తఱి నీకింత మొత్తదనం బేల జాగు మానుము ప్రొద్దు చాల నరిగెఁ
తే. బురుషుఁ డొగిఁ జేయి సేయకే పొలఁతి చేయి, చేయరాదని మాచినఁ జెలఁగియున్న
కొదువ లెన్నఁ దలంచిరో గుట్టుతోడ, నున్నవాఁడవు? నీ కిది యొప్ప దనఘ! 177

చ. సరసము మీఱఁ జేరుదును శయ్యకుఁ దారిచి కౌఁగిలించి సు
స్థిరముగ మోవి యాని ననుఁ జెక్కులు గోరుల నొత్తి లీలఁ బ
ల్మఱు మరుకేళిఁ గూడి చెలిమానసముం గఱఁగింపకున్న నె
న్నరు నను లింతయున్ మగతనం బని పూని భుజంగపుంగవా! 178

క. అగుఁ గాని లె మ్మటంచుం, జిగురాకుంబోఁడి యతనిఁ జెనకినఁ దా ని
మ్ముగ లేవక స్థాణువశం, దగియున్న మహాత్ముఁ జూచి తనలో ననియెన్. 179

ఉ. శివశివ! నేనెయొంతయును జేసినఁ గైకొనుఁ గాని యీవిట
ప్రవరున కించుకేని యును బొఱదు మోహము నెమ్మనంబునం
దవి లిపు డెంత లె మ్మనుచుఁ దా బతిమాలినఁ గాంగఁ జీ
భువిఁ జలికూటిపై నిడినఁ బొం దలరారెడు వెన్న కైవడిన్. 180

సీ. నిక్కవంబుగఁ బూర్వదిక్కు వెల్వెలఁ బాఱెఁ జుక్క యొక్కటవేఁగుఁ జుక్క పొడిచె
దామ్రచూడంబులు తవిలి కూయఁదొడంగెఁ జదలున నుడులు తేజంబు తప్పె
జారచోరాదులసంచారములు వాసెఁ గమలాప్తుఁ డుదయించుసమయ మయ్యె
నిపు డైన మరుకేళి నిచ్చ సేయఁడు మంకుజంగ మివ్విటచిహ్న చను నె యొందు?
తే. ఈశ్వరా యెట్టిచిత్రంబొ యిది! యటంచుఁ, దత్తరింపక విభునిచిత్తంబు గాను
బలిమినైనను గామింతు నలర నితని, ననుచు విరిపాన్పుపై నెక్కె యవ్వధూటి.

సీ. ఘనతరంబుగ దీపకలికలు నల్గడ వెలుఁగఁ గప్రపుధూపములు చెలంగఁ
గాంచి సమంచితఘంటానినాదము ల్మోయఁ బుష్పాదిభూతికరణిఁ దనరఁ
బరిమళాదులవింతబాగులు చెలువార సొగసుపల్కులు శివస్తోత్రములుగ
నలర సన్మణిగణంబులు హారతులలీల నమరంగ ఫలరసాన్నములు చాల

తే. లింగనైవేద్యములభంగి లంఘమీఱ, నతివ శివరాత్రి చేసెడుగతిని దనర
దేహ మధవున కర్పింపఁ దివిరి యపుడు, కరయుగము చాఁచి తుదిలేని కౌతుకమున.

క. ఆలింగని నొనరఁగఁ దా, నాలింగనమునకుఁ దివియ నమ్ముద్దులప్రో
యాలిం గని మెచ్చి హరుం, డాలో నెలనాళ్ల బాలుఁ డై తగ నిల్చెన్. 183

తే. శంభుఁ డాచల్లమాంబహస్తములలోన, నివ్విధంబున బాలుఁడై నివ్వటిల్లి
యవ్వెలందుక మదిగట్టిదనుచు నోలిఁ, జనులఁ జేఁకూర వాపోయెఁ జన్నుఁగుడువ.

సీ. అది విని చాటున నొదిగియున్న నృపాలుఁ డనె సతి కద్భుతస్వాంతుఁ డగుచుఁ
బోలఁతిరో! యిది యేమి పుట్టుగొ డ్రా పై యున్న దానికిఁ జోద్య మొప్ప నిట్లు
శిశువు వాపోయెడిఁ జెప్పు మటంచుఁ దా లోపలి కేగక లోఁతు దెలియ
నడిగిన నిట్లను నవనీశ! కంటివా మెచ్చుగా మిండఁడై వచ్చినట్టి

తే. రాజుఁ డయఁ డిప్పుడు బాలుఁడై యుండి పొగులు, చున్న వాఁడనఁ గ్రమ్మర నువిదతోడఁ
ధరణిపంశాంబునిధిశీతకిరణుఁ డైన, ఘనుఁడు భల్లాణధారుణీకాంతుఁ డనియె. 185

క. బాలుని శివ్వటపద్ధతు, లేలా వల దనుచుఁ జెప్ప లియగడ నొనరన్
వ్రేలుమును వేసి ఘృతమును, బాలును బోయుము చెలంగి బాలేందుముఖీ! 186

తే. నాపుడు లతాంగి యిట్లను భూవరేణ్య, పాలు ద్రావఁడు కొట్టంగఁ గేలు రాదు
మూఁడు కన్నుల నలరి యున్నాఁడు చూడ, నితరులకుఁ జెల్ల దివ్వింత యింతయైన.

తే. అనుడు నృపుఁ డింతిఁ దోడితెమ్మనియొసయని, నివ్వలికిమూఁడుకన్నులయీశ్వరుండు
వృద్ధగొల్లను జేసి నన్ నేర్వ నడిగి, కొసరి మనభక్తిఁ దెలియంగఁ గోరనిట్టుల. 188

క. అనుటయు బాలునిఁ దోడ్కొని, వనితారత్నంబు వేగ ద్వారము వెడలన్
ఘనుఁ డాశంకరుఁ డంతట, మునుపటితనచిఱుతచందములు మాని వెసన్. 189

సీ. జడలలో మిన్నేఱు జాబిల్లిసికపువ్వు పులితోలు నునుశూలు పునుకసరులు
చేత ముమ్మొనవాలు చిలువసూడిగములు నొసటమిక్కుటికన్ను విసపుఁగుత్తుక
వెలిమిడి మెయిపూఁత తెలిగిబ్బ తత్తడి సగమేన గట్టులసామిపట్టి
మొగమునఁ జిఱునవ్వు మిగులఁ గూరిమిచూపు వన్నెమీఱెడుపాఁపజన్నిదములు

తే. నలర నలువయు వెన్నుండు నఖిలసురులు, మునులు ప్రముఖులు గొల్వ సమ్మోదమునను
భవుఁడె సాక్షాత్కరించెఁ గృపాసముగ్రుఁడగుచు భల్లాణు నెదుట నత్యద్భుతముగ.

తే. అవ్విధంబునఁ బ్రత్యక్షమైనయట్టి, యవ్విరూపాక్షుఁ గాంచి సాష్టాంగ మెఱఁగి
ముదముతోడుతఁ గేల్దోయి మొగిచి యవని, నాయకుం డిట్టులని నుతి సేయఁదొడఁగె.

చ. జయ జయ నీలకంఠ! పురశాసన! శంకర! దివ్యభయంకరా!
జయ జయ శాంభవీరమణ! చంద్రవిభూషణ! భక్తపోషణా!

జయ జయ దేవదేవ! మదసామజభంజన! యోగిరంజనా!
జయ జయ ఫాలనేత్ర! విలసద్గుణమండన! దైత్యఖండనా. 192

లయగ్రాహి. నారదతుషారకలహారదపటీరతరశారదవిశాలతరనీరదనిభాంగా!
వారణసురాహితవిదారణ! జగద్భరణకారణ! మహాభయనివారణ! భృతైణా!
మార! గణనాథ! శ్రుతిపారగ! జగన్నుత! ఘనోరగవిభూష! రిపుహార! గరళాంకా!
సారసభవార్చిత! సుధీర! సముదంచితకృపారససమగ్ర! ఘనసారసమహాసా. 193

దండకము. జయ గిరిశ! సురేశ ముఖ్యామరస్తోమమౌళిస్థిత స్నిగ్ధచామీక రోదగ్ర రత్నప్రయుక్తావతంసప్రభాసంచయాంచత్పదాంభోరుహా! భక్తలోకామరోర్వీరుహా! హారనీహార కర్పూర డిండీరమందార గోక్షీర హారావళీ చారుకీర్తిప్రకాశా! మహేశా! కపర్దాంచితేందుప్రభామండలప్రస్ఫుటద్దివ్యకల్లోలినీకైరవేందీవరా! ధీవరా! గ్రావరాట్పుత్రికాచారువక్షోరుహాద్వంద్వలిప్తాంగరాగప్రదీప్తోరుదోరంతరా! సంతతోద్యత్సరోజాతజాతాండభాండోదరా! భూరివేదండ చర్మాంబరా! తాండవాడంబరారంభజిద్రత్నశోభావిడంబోజ్జ్వలత్కంఠ హాలాహలా! వాలఖిల్యాదియోగీంద్రహృత్పంకజేందిందిరా! సుందరాకార! లోకైకవీరా! సువర్ణాద్రిధీరా! భుజంగేంద్రహారా! మహోదార! వారాశిగంభీర! నారాయణస్తోత్రపాత్రాంచితానందచారిత్ర నీదివ్యచారిత్రముల్ శ్రీశ వాగీశ భోగీశ దేవేశులున్ వర్ణనల్ సేయఁగాఁ జాల రే నెంతవాఁడన్ మహామూఢుఁడన్ నీవు కారుణ్యభావంబుతో నన్ను రక్షింపనూహింప నీరీతిఁ బ్రత్యక్షమై నిల్చి బ్రహ్మాదులున్ సిద్ధయోగీంద్రులున్ గానలేకుండు నీపాదకంజాతయుగ్మంబు వీక్షింపఁగాఁ జేయుటం జేసి నేఁ ధన్యతం జెందితిన్ బూని లోకంబులన్ సత్పదార్థంబుఁ గానంగ లేకుండుచుందాన నత్యంతమాయాంధకారంబు చేఁజిక్కినిం గానఁగాలేక ద్వైతంబు లంచున్ వడిన్ బాలనెల్లన్ సమర్పించియుం దేమియున్ మేలునొందంగ లేకుండు రంచన్ ఘనుల్ గొంద ఱిమ్మైనసుజ్ఞానదీపంబు దీపింపఁగాఁ జేసి తత్త్వంబునుం గాంచి హంసార్థముల్ గొందు రానందలీలన్ చిదానందునిన్ గొల్చి ముక్తికాంతామణిం జెంది శశ్వద్విభూతిం బ్రకాశించుమన్నట్టిసద్భక్తసంఘంబులం బోలె నన్నుం గృపాదృష్టి నీక్షించి రక్షింపు మీశా! వియత్కేశ! పాపౌఘనాశా! నమస్తే నమస్తే నమః. 194

క. ఇచ్చెద నీవరమయినను, హెచ్చుగఁ బ్రార్థింపు మిప్పు డిమ్ముగ మాతో
నెచ్చటనైనం దుల యన, నచ్చు నిజం బైనభక్తవరు లిలఁ గలరే? 195

చ. అడిగిన లేదటంచు విడనాడక నీదగుభక్తి చక్కఁగాఁ
గడుఁ గడమెట్టఁ జేసితివి కౌతుకముం జెలువార మేలు నీ

పడఁతిని వారకాంతఁగను బ్రాఁతి నొసంగితి నన్ను సంశయం
బుడుగుము ధారుణీతలవరోత్తమ! నిక్కము మానసంబునన్. 196

తే. సుతుఁడ నైయుంటి నీ కిపు డతులితముగ, జనకుఁడవు నీవు నీసతి జనని మాకుఁ
దిరము మీఱంగ నమ్ముమా దేవితోడ, సాటిసుమ్ము ధరిత్రీశ! నేటుసేయ! 197

చ. అని కృపఁజేసి శంభుఁ డపు డంబిక కిట్లను నో వెలంది! యి
య్యినకులనాథుచంద మిపు డిమ్ముగఁ గనుఁగొంటె! నేను వే
శ్యను వెసఁ గోర నియ్యకొని సద్గుణికాంగన గల్గనున్నచోఁ
దనకులకాంతనే యొసఁగెఁ దథ్యముగా వెలయింతి బాగుగన్. 198

క. ఇతఁ డింతవిరహయోగం, బితనికి మనలోక మిప్పు డిత్తమె యనినం
బతిపల్కు లుతగ విని పా, ర్వతి ద్వానిట్లనియె మిగులఁ బ్రమదముతోడన్. 199

సీ. ఇందుకిరీట! నీ కేన త్తవరుఁడైనఁ బ్రాణం బొసంగును భాగ్య మొసఁగుఁ
దలఁ దెంచి యొసఁగును లలిఁ దనూజునిఁ గూరఁగా వండియొసఁగును గాని యిటుల
మానంబు దిగనాడి మానిని నీరాదు మాన మిచ్చుటఁజేసి మానవేశుఁ
డధికనిశ్చలభక్తుఁ డత్యంతసజ్జనుం డితనికి మనలోక మీయవలయు

తే. ననిన శర్వాణిపలుకుల కలర నభవుఁ, డంతమునులును బ్రహ్మాదు లభినుతింపఁ
దొగలు ముకుళింపఁ బద్మముల్ తగ వసింప, దరణి యుదయాద్రిపైఁ దోఁచెఁ దత్క్షణంబ.

సీ. దివి నప్సరోజనుల్ దవిలి నృత్యం బాడఁ గర మొప్ప గంధర్వవరులు పాడ
సకలదేవతలును బ్రకటించి పొగడంగ శుభలీల దివ్యదుందుభులు మ్రోయుఁ
బుడమి నెల్లెడలను బుష్పవర్షం బొప్ప నరు లెల్లఁ దలలెత్తి యరసిచూడ
భళ్ళాణధరణీశుభామల నిరుపమభర్మవిమానంబుపైని వేడ్కఁ

తే. దనర నెక్కించుకొని కడు ఘనత మీఱఁ, బూని భల్లాణుతో జగంబులు నుతింపఁ
దనర వృషభేంద్రు నెక్కి భూతలమునుండి, ధవుఁడు వేంచేసెఁ గైలాసభవనమునకు.

సీ. అనిన నయ్యీశ్వరుం డానందచిత్తుఁడై గౌరియుం దానును ఘనతతోడ
భళ్ళాణభూపాలుఁ బ్రమథులలోఁ బెద్దఁగాఁ జేసి పట్టంబుగట్టి మిగుల
మంగళగీతంబు లంగనల్ వెసఁ బాడ శంఖాదిరవములు సరవి మ్రోయ
నిరుగడ బ్రహ్మాదిసురలు సేవింపంగఁ బ్రమథగణంబులు బలిసి కొల్వ

తే. రమణతోఁ దానె తగ పరబ్రహ్మ మగుచు, జగములన్నియు నేలుచు శాశ్వతముగ
రత్నసింహాసనస్థుఁడై రాజసమున, నవిరళం బగుసుఖలీలఁ దవిలి యుండె. 202

సీ. అనుచు సూతుఁడు నైమిశారణ్యవాసులై యలరుచుండెడు శౌనకాదులకును
రమణీయబసవపురాణోక్తమైనయీ భల్లాణరాయభూపాలచరిత

వినిపించుక్రమమున బనిమీఱ నానేర్చువిధమున రచియించి విమలభక్తి
దనర మీ కొసఁగితిఁ దగ మీర లిందులతప్పులు క్షమచేసి దయదలిర్ప
తే. నిమ్మహాకావ్య మెప్పుడు నిద్ధరిత్రి, నేర్పుతో విస్తరిల్లి బుధేంద్రులెల్లఁ
బొగడ నాచంద్రతారార్కముగ మనుండు, నటుల నొనరించి నను బ్రోవు మయ్య శర్వ!
క. నరవరులకుఁ గృతు లిడి యి, ద్ధరణిం గవివరులు సంపదలఁ బొందుదు రా
నెఱి నిహపరసుఖములకై, యురుబుద్ధిని నీకుఁ గావ్య మొసఁగితి నభవా! 204

క. ఈకథఁ జదివిన వ్రాసినఁ, బ్రాకటముగ వినినయట్టి భవ్యులకెల్లన్
శ్రీకరముగ నభిమతములు, చేకుఱఁగాఁ జేసి కరుణఁ జేయు మనంతా. 205
వ. అని యివ్విధంబున విన్నవించి. 206
క. కరతలధరితకురంగా!, చిరతరకరుణాంతరంగ! సింధునిషంగా!
కరిదనుజమదవిభంగా!, గురుజనహృత్పద్మభృంగ! కుక్కుటలింగా. 207
మణి. మురహరశరవర! మునిజనశరణా!, సురవరవరద! సుమశరహరణా!
చిరతరగుణ! విలసితకరహరిణా!, పరమపురుష! నిరుపమశశిధరణా! 2 8

మాలిని. సదమలతరరూపా! సర్వలోకప్రదీపా!
ముదితబుధకలాపా! ముఖ్యసత్యానులాపా!
విదళితఘనతాపా! విశ్రుతోద్యత్ప్రతాపా!
కదనతిలసకోపా! కాంచనాహార్యచాపా! 209

గద్య. ఇది శ్రీమత్కుక్కుటేశ్వర వరప్రసాద లబ్ధ కవితాసామ్రాజ్య ధురంధర ఘనయశోబంధుర కౌండిన్యగోత్ర పవిత్ర కూచిమంచి గంగనామాత్యపుత్ర బుధజనవిధేయ తిమ్మయ నామధేయ ప్రణీతంబైన రాజశేఖరవిలాసం బను మహాకావ్యంబునందు సర్వంబును దృతీయాశ్వాసము.

చెన్నపురి: 'వావిళ్ల' ప్రెస్సున ముద్రితము —1934

ఆంధ్రగ్రంథములు.

		ప్రతి 1-కి రూ.	అ.
అచ్చతెనుఁగురామాయణము, శుద్ధప్రతి	...	1	4
రుక్మిణీపరిణయము, కూచిమంచి జగ్గకవిది	...	0	8
అనంతునిఛందము, ఛందోదర్పణము	...	0	14
అనిరుద్ధచరిత్రము, కనుపర్తి అబ్బయామాత్యప్రణీతము	...	0	8
అప్పకవీయము, నూతనముద్రితము	...	2	8
,, విమర్శనమమాత్రము	...	0	S
అంబరీషోపాఖ్యానము, సటీక (భాగవతము)	...	0	4
ఆముక్తమాల్యద, వావిళ్ల. రామస్వామిశాస్త్రిగారి వ్యాఖ్యానముతో మేలు కాకితములమీఁద చక్కఁగ మరల ముద్రించియున్నారము.		3	8
ఆంజనేయదండకము, హనుమద్దండకము	...	0	2
ఆంధ్రభాగవతము, పోతనామాత్యప్రణీతము, ఇదివఱకు ముద్రితమైన ప్రతులకన్న అన్నివిధముల బాగుగనున్నది	...	6	0
డిటో అత్యుత్తమప్రతి, రెండుసంపుటములు	...	8	0
శ్రీమదాంధ్రభారతము-పద్యకావ్యము:—			
7 సంపుటముల ప్రతి	1-కి రూ.	15	12
3 సంపుటములప్రతి	...	15	0
ఆది, సభాపర్వములుగల సంపుటము	...	2	4
ఆరణ్యపర్వము ,,	...	2	4
విరాటోద్యోగపర్వములు ,,	...	2	4
భీష్మద్రోణపర్వములుగల సంపుటము	...	2	4
కర్ణశల్యసౌప్తిక స్త్రీపర్వములు,,	...	2	4
శాంతిపర్వము ,,	...	2	4
ఆనుశాసనిక, అశ్వమేధ, ఆశ్రమవాస, మౌసల, మహాప్రస్థానిక, స్వర్గారోహణపర్వములుగల సంపుటము	...	2	4
ఆదిపంచకము, ఒకటేసంపుటము	...	6	8
యుద్ధపంచకము ,,	...	4	4
శాంతిసప్తకము ,,	...	4	4
ఆంధ్రభారతవిమర్శనము, మల్లాది సూర్యనారాయణశాస్త్రి	...	0	8
భోజరాజీయము, నూతనముద్రితము	...	1	8

ప్రతి 1-కి		రూ॥	అ.
బ్రహ్మోత్తరఖండము	...	1	0
ఆంధ్రబ్రహ్మాండపురాణము	...	6	0
ఆంధ్రలలితోపాఖ్యానము	...	1	8
ఆంధ్రభాషాభూషణము	...	0	2
ఆంధ్రభాషార్ణవము, అట్టబైండు	...	0	12
,, కాలికోబైండు	...	1	2
ఆంధ్రనామసంగ్రహము, ఆంధ్రనామశేషము, సాంబనిఘంటువు, టీకానుక్రమణికాసహితము	...	0	12
డిటో కాలికోబైండు	...	1	0
ఆంధ్రచంద్రాలోకము, సటీక	...	0	8
ఉత్తరరామాయణము. కంకంటిపాపరాజప్రణీతము, చక్కనికూర్పు	..	2	4
ఉత్తరహరివంశము, నాచనసోమనాథకృతము	...	1	8
రుక్మాంగదచరిత్ర, ఏకాదశీమాహాత్మ్యము	...	0	10
నీతిపద్యసంగ్రహము, సటిప్పణము	...	0	4
కళాపూర్ణోదయము, దళసరికాగితములు	...	2	4
కాశీఖండము, చక్కనిక్రొత్తకూర్పు	...	1	8
డిటో కాలికోబైండు	...	1	12
కుచేలోపాఖ్యానము, సటీక, (భాగవతము)	...	0	4
డిటో గట్టుప్రభువుకృతము	...	0	6
కృష్ణరాయవిజయము, కుమారధూర్జటికృతము	...	0	8
గజేంద్రమోక్షము, సటీక, చక్కనికూర్పు	...	0	8
డిటో కాలికోబైండు	...	0	10
గోపీనాథరామాయణము, 2 సంపుటములు, శ్రీమద్రామాయణమునకు సరియైన పద్యము, కవనముమిక్కిలిసొంపు, పీఠిక అతివిపులము	...	7	8
రాజశేఖరవిలాసము	...	0	8
చాటుపద్యమణిమంజరి, క్రొత్తకూర్పు, ప్రథమభాగము	...	1	4
డిటో ద్వితీయభాగము	...	1	6
చెన్నబసవపురాణము, పాపకవికృతము	...	1	2
జైమినిభారతము, అశ్వమేధపర్వము, చక్కనికూర్పు	...	1	0
తారాశశాంకవిజయము, చక్కనికూర్పు	...	0	12
తెనుఁగుసమస్యలు	...	0	2

వావిళ్ల. రామస్వామిశాస్త్రులు అండ్ సన్స్,

292, ఎస్ప్లనేడ్, చెన్నపురి. ఈ.